

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Markéta Houžvičková

Právní aspekty zadržování vody v krajině

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Karolina Žáková, Ph.D., Ph.D.

Katedra: Katedra práva životního prostředí

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 28. 8. 2019

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci na téma **Právní aspekty zadržování vody v krajině** vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 155 721 znaků včetně mezer.

.....

Markéta Houžvičková

V Praze dne 28. 8. 2019

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Karolině Žákové, Ph.D., Ph.D. za její čas, konstruktivní kritiku a cenné rady při psaní této diplomové práce. Dále děkuji svému manželovi, svým rodičům a všem blízkým za veškerou podporu, které se mi od nich při studiu a při psaní této práce dostávalo.

Obsah

Obsah	4
Seznam pojmů a zkratk	6
Úvod.....	8
1 Věcné a právní souvislosti problematiky.....	11
1.1 Změna klimatického systému Země.....	11
1.2 Voda v krajině	12
1.2.1 Kategorie vod a jejich právní povaha	14
1.2.2 Zadržování vody v krajině	15
1.2.3 Příčiny zhoršení schopnosti krajiny zadržovat vodu	16
1.3 Nástroje zadržování vody v krajině.....	18
2 Zadržování vody v krajině v koncepčních nástrojích	20
2.1 Obecné strategie a koncepce	20
2.1.1 Strategický rámec Česká republika 2030.....	20
2.1.2 Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR	22
2.1.3 Koncepce ochrany před následky sucha pro území České republiky.....	23
2.1.4 Generel vodního hospodářství krajiny České republiky.....	24
2.2 Územně-plánovací koncepce	25
2.2.1 Vliv politiky územního rozvoje na zadržování vody v krajině.....	25
2.2.2 Vliv zásad územního rozvoje na zadržování vody v krajině	26
2.2.3 Vliv územního plánu na zadržování vody v krajině	29
2.3 Plánování v oblasti vod	32
2.3.1 Programy opatření.....	35
2.3.2 Plán dílčího povodí Lužické Nisy a ostatních přítoků Odry.....	36
2.4 Plány ekologické stability krajiny	39
3 Obecná ochrana zemědělské a lesní půdy.....	41
3.1 Ochrana rozlohy půdy s vegetačním krytem.....	41
3.1.1 Právní nástroje ochrany zemědělského půdního fondu a jejich vliv na zadržování vody v krajině.....	41
3.1.2 Právní nástroje ochrany lesa a jejich vliv na zadržování vody v krajině ..	43
3.2 Pravidla zemědělského a lesního hospodaření relevantní pro zadržování vody v krajině	44
3.2.1 Hospodaření na zemědělských půdách	44
3.2.2 Standardy Dobrého zemědělského a environmentálního stavu	46
3.2.3 Hospodaření v lesích.....	47
4 Zvláštní územní ochrana relevantní pro zadržování vody v krajině.....	50
4.1 Ochrana akumulace vod dle vodního zákona.....	50

4.1.1	Chráněné oblasti přirozené akumulace vod	50
4.1.2	Území chráněná pro akumulaci povrchových vod	51
4.2	Zvláštní územní ochrana dle zákona o ochraně přírody a krajiny	53
4.3	Zvláštní režimy lesů dle lesního zákona	56
5	Díličí opatření v krajině	58
5.1	Ochrana krajinných prvků prostřednictvím institutu významných krajinných prvků 58	
5.2	Zachování a obnova přirozeného charakteru vodních toků	60
5.3	Vytváření nových vodních ploch za účelem zvýšení množství zadržené vody v krajině	62
5.4	Meliorace a hrazení bystřin v lesích.....	64
6	Průřezové nástroje relevantní pro podporu zadržování vody v krajině	65
6.1	Územní plánování	65
6.2	Pozemkové úpravy	66
6.3	Posuzování vlivů na životní prostředí	68
6.3.1	Posuzování vlivu záměrů a jeho vliv na zadržování vody v krajině.....	68
6.3.2	Posuzování vlivu koncepcí a jeho vliv na zadržování vody v krajině	71
7	Podpora zadržování vody v krajině v ekonomických nástrojích	73
	Závěr	76
	Seznam použitých zdrojů.....	80
	Literatura.....	80
	Kvalifikační práce	82
	Internetové zdroje	82
	Judikatura.....	94
	Právní předpisy	94

Seznam pojmů a zkratk

Adaptační strategie	Strategie přizpůsobení se změnám klimatu v podmínkách ČR
Akční plán ČR	Národní akční plán adaptace na změnu klimatu Česká republika
Generel	Generel vodního hospodářství krajiny ČR
Generel LAPV	Generel lokalit vhodných pro akumulaci vod
CHOPAV	chráněná oblast přirozené akumulace vod
Implementační plán	Implementační plán Strategického rámce Česká republika 2030
IPCC	Intergovernmental Panel on Climate Change (Mezinárodní panel pro změny klimatu)
Koncepce SUCHO	Koncepce ochrany před následky sucha pro území ČR
LAPV	lokalita chráněná pro akumulaci povrchových vod
lesní zákon	zákon č. 289/1995 Sb., o lesích
LNO	Dílčí povodí Lužické Nisy a ostatních přítoků Odry
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
OOP	opatření obecné povahy
PÚR	Politika územního rozvoje
Rámcová směrnice o vodách	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky
stavební zákon	zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)
Standardy DZES	Standardy Dobrého zemědělského a environmentálního stavu
Strategický rámec ČR	Strategický rámec Česká republika 2030
ÚP	územní plán
ÚSES	územní systém ekologické stability
vodní zákon	zákon č. 254/2001 Sb., o vodách

VKP	významný krajinný prvok
VÚMOP	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i.
VÚV TGM	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v.v.i.
zákon o ochraně ZPF	zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu
zákon o pozemkových úpravách	zákon č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku
zákon o ochraně přírody a krajiny	zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
ZOPK	zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
ZPF	zemědělský půdní fond
ZÚR	zásady územního rozvoje

Úvod

Tématem mé diplomové práce je problematika zadržování vody v krajině a její právní aspekty. Zabývat se tímto tématem právě v ČR, je zcela zásadní. ČR je státem, jehož vodní zdroje jsou závislé na atmosférických srážkách. Je důležité si uvědomit, že spíše než skutečnost, že na naše území dopadne dostačující objem dešťových srážek, je zárukou dostatku vody v krajině tzv. retenční schopnost krajiny, tj. schopnost krajiny srážkovou vodu v dostatečném množství zadržet a postupně uvolňovat.

Komplexní právní úprava zadržování vody v krajině ovšem v našem právním řádu chybí, na rozdíl od právní úpravy povodní, které byla po několika povodňových událostech věnována značná pozornost. Přitom povodně, sucho a retenční schopnost krajiny spolu zásadně souvisí. Krajina, která dokáže zadržet dostatek vody, je totiž schopna lépe odolávat suchu a povodním. Vzhledem k opakování těchto extrémních projevů počasí v posledních letech se problematika zadržování vody v krajině stává nanejvýš aktuálním tématem.

Téma *Právní aspekty zadržování vody v krajině* je mi navíc osobně blízké. Vyrůstala jsem na vesnickém hospodářství, kde jsou voda i půda chápány jako důležité zdroje ovlivňující množství a kvalitu úrody, kde se s těmito zdroji zachází šetrně a s respektem a kde je při jejich užívání pamatováno na budoucí generace. Zprávy o tom, že se na zemědělské půdě nevhodně hospodaří a ta je proto čím dál tím víc ohrožována erozí, že jsou české lesy ve velmi špatném stavu a že naše krajina pomalu vysychá, mě přiměly zajímat se o to, zda vůbec a jakým způsobem česká právní úprava tyto problémy reflektuje.

Z důvodu velkého množství zdrojů, které jsou pro toto téma relevantní, jsem se rozhodla věnovat pozornost pouze české právní úpravě, přestože jsem si vědoma, že řada uvedených nástrojů a opatření má základ v evropském právu, popřípadě mezinárodním právu. Pro zpracování pouze české právní úpravy jsem se rozhodla i vzhledem k omezenému rozsahu, který je pro diplomové práce předpokládán. V práci čerpám až na výjimky z českých zdrojů.

Jak jsem již zmínila výše, právní úprava zadržování vody v krajině není v českém právním řádu komplexně zpracována. Pro zadržování vody v krajině je relevantní řada právních předpisů, právních nástrojů, ale i nástrojů a opatření, jež nejsou právně závazné,

a přesto pro tuto problematiku významné. Co se týče zákonů, nalezneme relevantní právní úpravu jak ve vodním zákoně, tak i v jiných složkových předpisech jako je lesní zákon, zákon o ochraně ZPF, zákon o ochraně přírody a krajiny či v zákonech s průřezovými nástroji jako je stavební zákon, zákon o pozemkových úpravách či zákon o EIA.

Vzhledem k tomu, že se téma mé práce prolíná celou řadou právních předpisů a vztahuje se k němu množství nástrojů, snažila jsem se omezit obecný výklad charakteristik těchto nástrojů, neboť jejich znalost u čtenáře této práce předpokládám, a spíše jsem se zaměřila na relevanci jednotlivých nástrojů pro zvolené téma. Tento koncept práce přispívá k její lepší čtivosti, jelikož pozornost čtenáře není odváděna k obecnostem, ale zůstává zaměřena na podstatném.

V této práci bych ráda zodpověděla následující otázky: za prvé, jaké nástroje v českém právním řádu slouží či mohou sloužit zadržování vody v krajině a za druhé, zda tyto nástroje a opatření skutečně účinně k zadržování vody v krajině přispívají. Cílem mé práce je tedy kriticky zanalyzovat právní i neprávní nástroje a opatření, jež mají sloužit zadržování vody v krajině. Tam, kde je právní úprava nedostatečná nebo dokonce absentuje, navrhuji právní úpravu *de lege ferenda*.

Co se týče struktury práce, rozdělila jsem ji na 7 kapitol. V první kapitole jsem se snažila nastínit věcné a právní souvislosti problematiky zadržování vody v krajině. Vysvětluji, jaký vliv mají klimatické změny na vodní režim Země, jaký význam voda v krajině hraje a jaké faktory ovlivňují retenční schopnost krajiny. Dále jsem v této kapitole stručně popsala právní nástroje, které jsou dle mého názoru pro zadané téma relevantní a kterým se následně ve své práci blíže věnuji.

Následující kapitola se věnuje koncepčním nástrojům, které se zadržováním vody v krajině souvisí. Jedná se jak o obecné strategie a koncepce, kterými ČR reaguje na změnu klimatického systému, tak o územně plánovací koncepce, plány povodí a ÚSES. Zatímco třetí kapitola je zaměřena na obecnou ochranu zemědělské a lesní půdy, ve čtvrté se věnuji zvláštní územní ochraně jak podle vodního zákona, tak podle zákona o ochraně přírody a krajiny a lesního zákona. Následující kapitola přibližuje opatření, která dílčím způsobem přispívají k dobré retenční schopnosti krajiny. V šesté kapitole se zaměřuji na relevantní průřezové nástroje, k nimž patří územní plánování, pozemkové úpravy a

posuzování vlivu na životní prostředí podle zákona o EIA. Poslední kapitola se věnuje ekonomickým nástrojům, jež přispívají ke zlepšení zadržování vody v krajině.

1 Věcné a právní souvislosti problematiky

1.1 Změna klimatického systému Země

V posledních letech se v souvislosti s lidskou činností na naší planetě často hovoří o klimatické změně, resp. globálním oteplování. V odborných kruzích již v současné době panuje shoda na tom, že člověk svou činností podnebí skutečně ovlivňuje, a to minimálně v některých aspektech značně negativně.¹

Důsledkem antropogenní činnosti (spalování fosilních paliv, odlesňování atd.) je nadměrná produkce emisí tzv. skleníkových plynů (zejména oxidu uhličitého, metanu, oxidu dusného, vodní páry a dalších). Skleníkové plyny se v zemské atmosféře vyskytují zcela přirozeně a skleníkový efekt je důvodem, proč je naše planeta obyvatelná, avšak nadměrné zvyšování koncentrace skleníkových plynů v atmosféře mění energetickou bilanci Země a vede k zesílení skleníkového efektu a ve svém důsledku ke globálnímu oteplování planety.² Globálním oteplováním se rozumí dlouhodobý nárůst průměrné teploty vzduchu na Zemi. Pátá hodnotící zpráva Mezinárodního panelu pro změnu klimatu (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC) hovoří o nárůstu globální teploty mezi lety 1880 a 2012 o 0,85 °C.³

V souvislosti se změnou klimatu se mění i hydrologický režim Země. V důsledku zvyšující se teploty tají ledovce v polárních a vysokohorských oblastech, zvyšuje se hladina oceánů a moří, mění se oceánské proudění. Přibývá extrémních výkyvů počasí, mění se frekvence a intenzita srážek. Častější jsou přívalové deště a záplavy v některých regionech a zhoršení dostupnosti vodních zdrojů v oblastech jiných. Rostliny a živočichové, včetně člověka, opouštějí kvůli vyšším teplotám a nedostatku vody svá historicky stálá stanoviště a přesouvají se do oblastí, které jsou pro ně vhodnější.⁴

Důsledky globálních změn klimatu můžeme pozorovat i v ČR. Pozorovatelnou změnou je zejména zvyšování teploty, období posledních let je z hlediska teploty hodnoceno jako

---

¹ HANEL, Martin a kol. *Odhad dopadů klimatické změny na hydrologickou bilanci v ČR a možná adaptační opatření*. 1. vydání. Praha: Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, 2011, s. 5.

² Tamtéž, s. 6.

³ Climate change 2014 – Synthesis Report. Ženeva: IPCC, 151 s.

⁴ Důsledky změny klimatu. *ec.europa.eu* [online]. Evropská komise [cit. 16. 4. 2019].

silně nadnormální.⁵ Teplota je jedním z rozhodujících činitelů ovlivňujících hydrologické poměry, protože jejím zvyšováním se úměrně zvyšuje i tzv. evapotranspirace, neboli celkový výpar ze zemského povrchu do atmosféry. Hanel a kol. uvádějí, že evapotranspirace je na většině našeho území kompenzována vyšším úhrnem srážek, avšak v některých oblastech k takové kompenzaci nedochází a do budoucna je možno očekávat podobný problém i v jiných regionech České republiky.⁶

Globální oteplování, resp. změna klimatického systému Země představuje jeden z globálních problémů lidstva, který lidská společnost musí komplexně a v příčinách řešit, pokud chce svou existenci na této planetě zachovat. Změna podnebí totiž způsobuje mnoho sekundárních environmentálních, sociálních a ekonomických problémů.⁷ Na tyto změny lze reagovat dvěma různými přístupy, které by však měly být aplikovány ve vzájemných souvislostech.

Prvním z těchto přístupů je tzv. mitigace. Mitigace představuje opatření, která mají vést ke snížení emisí skleníkových plynů, jedná se tedy o prevenci prohlubování klimatických změn, resp. jejich zmírňování. Druhým přístupem je tzv. adaptace, jejíž podstatou jsou opatření sloužící minimalizaci nepříznivých dopadů klimatické změny, resp. přizpůsobení se již vzniklým změnám.⁸ Mezi adaptační opatření patří i opatření směřující ke zvýšení retenční schopnosti krajiny jako prostředek zmírnění sucha a povodní.

1.2 Voda v krajině

Voda je základní složkou životního prostředí a jednou ze základních podmínek existence všech živých organismů, včetně člověka.⁹ Voda je součástí všech ekosystémů a její dostatečné množství a kvalita jsou zásadní pro zachování biologické rozmanitosti druhů a společenstev. Voda je hlavním prostředkem sloužícím látkové výměně. V rámci svého

---

⁵ Zpráva o stavu vodního hospodářství České republiky v roce 2017. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2018, s. 7.

⁶ HANEL, Martin a kol. *Odhad dopadů klimatické změny na hydrologickou bilanci v ČR a možná adaptační opatření*. 1. vydání. Praha: Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, 2011, s. 21.

⁷ Vše, co teď bereme jako samozřejmost, bude minulostí. *Respekt.cz* [online]. Economia, a.s., publikováno 25. 4. 2019 [cit. 25. 4. 2019].

⁸ Průvodce změnou klimatu. *Klimatickazmena.cz* [online]. Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v.v.i., [cit. 31. 3. 2019].

⁹ § 2 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí.

koloběhu na Zemi rozpouští živiny a látky a přináší je ke kořenům rostlin, resp. je distribuuje uvnitř těl rostlin i živočichů. Voda má díky své vysoké měrné tepelné kapacitě schopnost stabilizovat teplotní poměry ve svém okolí a přispívá tak k udržení stálého mikroklimatu.¹⁰ Voda však neplní jen funkce ekologické. Pro člověka je nepostradatelná i z hlediska hospodářského, slouží v dopravě, energetice, průmyslu.

Voda je také významným krajino tvorným prvkem. Evropská úmluva o krajině definuje krajinu jako část území, jejíž charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních a/nebo lidských faktorů.¹¹ Dle zákona o ochraně přírody a krajiny je krajina definována jako část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky.¹² Po miliony let voda jako živel formovala naši krajinu až do podoby dnešních dnů. Řeky, potůčky, jezera, rybníky, tůňe a mokřady tvoří naši krajinu.

Voda na Zemi není stacionární, ale přirozeně zde koluje prostřednictvím malého a velkého vodního cyklu. Princip velkého vodního koloběhu (cyklu) spočívá v tom, že voda z pevniny je potoky, řekami, povrchovým odtokem a odtokem z podzemních vod odváděna do moří a oceánů, odkud se vypařuje a jako vodní pára se dostává do atmosféry. Vzdušnými proudy je zanesena opět nad pevninu a zde dopadá ve formě dešťových či sněhových srážek. Malý vodní cyklus oproti tomu velkému funguje v daleko menším měřítku, je ale neméně významný a pro řešení problému vysychání krajiny přímo zásadní. Malý vodní cyklus zajišťuje koloběh vody nad pevninou. V rámci malého vodního cyklu se voda vypařuje na určitém území a následně na tom stejném území v podobě srážek dopadá.¹³

---

¹⁰ CÍLEK, Václav, JUST, Tomáš, SŮVOVÁ, Zdenka a kol. *Voda a krajina: kniha o životě s vodou a návratu k přirozené krajině*. Ilustrovala Marie KOHOUTOVÁ. Praha: Dokořán, 2017, s. 19.

¹¹ Čl. 1 písm. a) Evropské úmluvy o krajině.

¹² § 3 odst. 1 písm. m) ZOPK.

¹³ RUDA, Aleš. *Klimatologie a hydrogeografie pro učitele* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2014 [cit. 11. 4. 2019], s. 165.

1.2.1 Kategorie vod a jejich právní povaha

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách (dále jen „vodní zákon“) rozlišuje vody povrchové a vody podzemní. Povrchové vody jsou ve smyslu § 2 odst. 1 vodního zákona vody přirozeně se vyskytující na zemském povrchu; tento charakter neztrácejí, protékají-li přechodně zakrytými úseky, přirozenými dutinami pod zemským povrchem nebo v nadzemních vedeních. Je to tedy zejména voda ve vodních tocích, rybnících, jezerech, vodních nádržích, ale také srážková voda a sníh.¹⁴

Podzemními vodami jsou pak ve smyslu § 2 odst. 2 vodního zákona vody přirozeně se vyskytující pod zemským povrchem v pásmu nasycení v přímém styku s horninami; za podzemní vody se považují též vody protékající podzemními drenážními systémy a vody ve studních. V pochybnostech, zda se v konkrétním případě jedná o vody povrchové nebo podzemní, rozhoduje z moci úřední krajský úřad.¹⁵

Vodní zákon vylučuje vody povrchové i podzemní z předmětu vlastnického práva a odděluje je zároveň od pozemků, na kterých se nacházejí.¹⁶ Proto vlastník pozemku, na kterém se nachází studna, k vodě v ní nemá ani vlastnické ani jiné „přednostní“ právo. Odebráním se odebraná voda stává věcí v právním slova smyslu, přestává být vodou povrchovou či podzemní a k takto odebrané vodě vzniká originárně vlastnické právo.¹⁷

Z hlediska tématu této diplomové práce je též důležité zodpovědět otázku, jakou právní povahu má voda v půdě. Odborná literatura se touto otázkou příliš nezabývá, a tak se pokusím vytvořit vlastní závěr na následujícím příkladu. Srážková voda, tj. voda povrchová dopadající v podobě deště na půdu se začne do půdy vsakovat, čímž dle mého názoru ztrácí charakter vody povrchové. Tato voda dále protéká přes nenasycené pásmo

---

¹⁴ HORÁČEK, Zdeněk, KRÁL, Miroslav, STRNAD, Zdeněk, VYTEJČKOVÁ, Veronika. *Vodní zákon: komentář*. 3. vydání. Praha: Soudy, 2015, s. 15.

¹⁵ § 3 odst. 3 vodního zákona.

¹⁶ § 3 odst. 1 vodního zákona.

¹⁷ HORÁČEK, Zdeněk, KRÁL, Miroslav, STRNAD, Zdeněk, VYTEJČKOVÁ, Veronika. *Vodní zákon: komentář*. 3. vydání. Praha: Soudy, 2015, s. 20.

až do pásma nasycení, kde už je dle definice vodního zákona považována za vodu podzemní.¹⁸

Domnívám se tedy, že voda v půdě, resp. voda protékající přes nenasycené pásmo až do pásma nasycení, nespadá ani pod jednu z kategorií, které vodní zákon rozlišuje. Voda v půdě je dle mého názoru pravděpodobně součástí půdy, přičemž bude velmi těžké určit hranici, kdy vsakující se voda ztrácí charakter povrchové vody a kdy se následně stává vodou podzemní ve smyslu vodního zákona.

1.2.2 Zadržování vody v krajině

Česká republika leží v mírném podnebném pásu, který se vyznačuje rovnoměrnou distribucí srážek, takže sucho a nedostatek vody se u nás neprojevovaly často. Zároveň je Česká republika pramennou oblastí Evropy. Téměř všechny významnější vodní toky odvádějí vodu do sousedních států a až na výjimky k nám žádný vodní tok nepřitéká. Vodní zdroje ČR jsou tak závislé na atmosférických srážkách.¹⁹

Aby krajina měla dostatek vody a nevysychala, nestačí pouze, aby vydatně zapršelo, ale půda musí být schopna vodu zadržet, vsáknout a dále distribuovat. Vsáklá voda buď proteče do hlubších vrstev až do pásma nasycení, čímž jsou doplňovány podzemní vody, nebo se po vsaku následně z půdy vypaří (malý vodní cyklus). Část vsáklé vody také slouží potřebám rostlin.

Jednou ze základních funkcí krajiny je její schopnost zadržet v sobě určité množství vody. Podstatou dobré retence vody je členitost krajiny. Důležité je proto rozdělit velké, homogenní plochy na menší. K tomu mohou sloužit meze, remízky a stromořadí, významnou roli hrají také malé vodní nádrže, tůňe a mokřady. Na zemědělské půdě je prospěšné pásové střídání plodin se zasakovacími travnatými pásy, v lesích pak pestrá druhová skladba dřevin na místo smrkových monokultur.²⁰

---

¹⁸ RUDA, Aleš. *Klimatologie a hydrogeografie pro učitele* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 216 [cit. 11. 4. 2019].

¹⁹ ŠOBR, Miroslav. Česko na střeše Evropy. *Geografické rozhledy* [online]. Praha: Česká geografická společnost, 2014, č. 1, s. 6 – 7 [cit. 13. 6. 2019].

²⁰ Katalog přírodě blízkých opatření pro zadržení vody v krajině. *suchovkrajine.cz* [online]. Ministerstvo životního prostředí [cit. 13. 6. 2019].

Krajina s vhodnou strukturou dokáže zadržet dostatek vody, zásoby podzemních vod jsou průběžně doplňovány a krajina je odolnější vůči extrémním jevům počasí. Naopak snížená schopnost půdy zadržet vodu vede k častějším výskytům sucha, ale i k povodním, jelikož nevsáklá voda z krajiny odtéká rychleji a v níže položených oblastech způsobuje problémy.

1.2.3 Příčiny zhoršení schopnosti krajiny zadržovat vodu

Příčin, proč naše krajina není schopna zadržet dostatečné množství vody, a faktorů, které tento stav zhoršují, je celá řada. Zjednodušeně se dá konstatovat, že základním problémem je intenzivní činnost člověka, jeho snaha podmanit si přírodu, resp. vodní živel a nerespektování v přírodě přirozeně probíhajících procesů.

S nástupem průmyslové revoluce vzrostla i intenzifikace veškerého hospodaření. Kvůli vysoké spotřebě dřeva jako paliva se začalo masivně zalesňovat smrkem. Změny nastaly i v zemědělství, začaly se používat nové technologie a stroje, vznikaly větší pole a louky. Po roce 1948 nastal zásadní obrat nejen v politickém vývoji Československa, ale i v dosavadním hospodaření v krajině. Došlo ke kolektivizaci zemědělství, která zpřetrhala vztahy mezi hospodáři a půdou. Přerušila se tradice zemědělských rodin, ztratily se jejich znalosti a zkušenosti, které si předávaly z generace na generaci, rozšířil se nezájem o stav přírody a krajiny. Scelování pozemků, rozorávání mezí, systematické odvodňování zemědělských půd a narovnávání vodních koryt negativně ovlivnily vodní režim v krajině s následky, které neseme dodnes.²¹

Významným problémem zemědělské půdy je v současnosti její zabírání pro výstavbu. V České republice za rok 2017 poklesla výměra zemědělské půdy o 3 100 ha, což je sice nejmenší úbytek od roku 2010²², ale toto číslo je přesto alarmující. Zastavěním půdy dochází k její nenávratné ztrátě. Trvale nepropustné zastavěné plochy snižují retenční kapacitu krajiny a zvyšují odtok vody.

---

²¹ Jaké dopady měla kolektivizace zemědělství v minulém století na evropské přírodní bohatství? *Ekolist.cz* [online]. Ekolist, publikováno 21. 12. 2015 [cit. 11. 4. 2019].

²² Úbytek zemědělské půdy loni klesl. *Nase-voda.cz* [online]. Naše voda – informační portál o vodě, publikováno 12. 9. 2018 [cit. 12. 4. 2019].

Zemědělská i lesní půda v ČR je vedle toho postižena degradací. VÚMOP například uvádí, že více než polovina zemědělské půdy je aktuálně ohrožena vodní erozí.²³ Velké půdní bloky jsou příčinou rychlého odtoku vody a usnadňují i větrnou erozi. Na ohrožení půd erozí se podílí i nevhodný způsob orby, pěstování širokořádkových plodin (např. kukuřice, řepka, okopaniny) a jiných kultur na svazích bez protierozních opatření. Obdobně negativní vliv má používání těžké mechanizace v zemědělství, které způsobuje utužení půd.²⁴

Zemědělská půda zároveň trpí nedostatkem organické hmoty, jenž přímo ovlivňuje strukturu půdy, zadržování vody a biologickou rozmanitost.²⁵ Půda přirozeně hostí obrovské množství rostlin a živočichů od mikroskopických bakterií až po žížaly, které v půdě vytvářejí cesty a umožňují rychleji zasakovat intenzivnější srážky. Půdní organismy jsou ale likvidovány v důsledku používání chemických hnojiv a pesticidů.

Neutěšenému stavu zemědělských půd nepřispívá ani nájemní způsob hospodaření, především proto, že nájemce zpravidla nemá dostatečnou motivaci hospodařit udržitelně a převažují u něj krátkodobé zájmy.²⁶ Dalším problémem je pak nastavení zemědělských dotací, které v reálném výsledku podporují průmyslové zemědělství.²⁷

Degradace půd v podobě vodní eroze se týká i půdy lesnické. Na našem území dominantní smrkové monokultury vsakují vodu daleko pomaleji, než je tomu u listnatých lesů, navíc mají mělké kořeny, takže ve svažitém terénu nedokáží účinně půdu ochránit před erozí. Proto jsou pro retenci vody zejména na svazích vhodnější lesy se zastoupením buku a jiných listnatých dřevin.²⁸ Smrkové monokultury jsou navíc náchylné k větrným a kůrovcovým kalamitám, které mohou zásadně snížit schopnost lesa vodu zadržet.

---

²³ Půda v číslech. *statistiky.vumop.cz* [interaktivní online databáze]. VÚMOP, v.v.i. [cit. 12. 4. 2019].

²⁴ BRTNICKÝ, Martin a kol. *Degradace půdy v České republice*. 1. vydání. Brno: Mendlova univerzita v Brně, 2012, s. 23.

²⁵ Tamtéž s. 38-40.

²⁶ Češi po revoluci nenašli cestu zpět na pole, půda trpí hospodařením velkých firem. *ct24ceskatelevize.cz* [online]. Česká televize, aktualizováno dne 23. 6. 2019 [cit. 14. 8. 2019].

²⁷ Vliv současných zemědělských dotací na rozvoj venkova je spíše negativní. *dvs.cz* [online]. Triada spol. s.r.o., publikováno 15. 6. 2017 [cit. 14. 4. 2019].

²⁸ SEDLÁČEK, Jan. *Přirozená retence vody v krajině versus výstavba retenčních nádrží* [online]. České Budějovice, 2017 [cit. 13. 3. 2019]. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Přírodovědecká fakulta.

Degradační procesy v půdě narušují její produkční a mimoprodukční funkce. Mezi základní mimoprodukční funkce zemědělské půdy a lesa patří právě zadržování vody. VÚMOP uvádí, že celková retenční kapacita zemědělských půd v ČR činí až 8,4 miliard m^3 vody. Vzhledem k nevhodnému hospodaření, poškozování půdy utužováním, vodní a větrnou erozí a ztrátě její biologické aktivity je však reálně půda schopna zadržet jen něco přes 5 miliard m^3 vody. Přitom pracovníci VÚMOP uvádějí, že stav by se mohl výrazně zlepšit při dodržování půdoochranných technologií a navrácení organické hmoty do půdy.²⁹ „Podle našich propočtů by se jen v průběhu jednoho roku zvýšila schopnost zemědělské půdy v ČR zadržovat vodu o více než miliardu m^3 vody, konkrétně na 6 500 000 000 m^3 . Do tří let by pak dále vzrostla o 300 milionů m^3 a do deseti let by byla zemědělská půda v ČR schopna zadržet přes sedm miliard m^3 vody, tedy 7 100 000 000 m^3 .“³⁰

1.3 Nástroje zadržování vody v krajině

V ochraně životního prostředí jsou používány jednak nástroje přímého působení, tj. nástroje koncepční a administrativně-právní, a jednak nástroje nepřímého působení, tj. především ekonomické nástroje. V této podkapitole bych ráda představila jednotlivé typy nástrojů, a to z hlediska jejich působení v kontextu problematiky zadržování vody v krajině.

Koncepční nástroje vytvářejí obecný rámec činnosti veřejné i soukromé sféry. Umožňují stanovit dlouhodobé cíle (v ochraně retenční schopnosti krajiny to je např. snižování záboru zemědělské půdy, uplatňování vhodných způsobů hospodaření na zemědělské a lesní půdě či revitalizace nevhodně upravených vodních toků) a identifikovat nástroje, kterými lze těchto cílů dosáhnout. Mezi relevantní koncepční nástroje patří jak obecné strategie a koncepce, které jsou přijímány v reakci na klimatické změny a jejich účinky, tak územně-plánovací koncepce, plány povodí a plány ekologické stability krajiny.

Administrativně-právní nástroje pak přímo ovlivňují chování adresátů státní správy, především vlastníků a nájemců půdy, ale i stavebníků, při činnostech, které se půdy

---

²⁹ Zemědělská krajina by mohla zadržet o 40 procent více vody. *vumop.cz* [online]. VÚMOP [cit. 13. 3. 2019].

³⁰ Tamtéž.

dotýkají. Děje se tak zejména ukládáním povinností ve formě zákazů, příkazů či omezení nebo udělováním povolení, souhlasů a stanovisek orgánem státní správy. Z těchto nástrojů jsou pro téma mé práce relevantní ty, které se zaměřují na ochranu zemědělské a lesní půdy, zvláštní územní ochranu či ochranu významných krajinných prvků.

Pro zadržování vody v krajině mají zvláštní význam tzv. průřezové nástroje, které představují ucelené a právem komplexně upravené postupy sledující specifický cíl. Tyto nástroje se nezaměřují pouze na jednu složku životního prostředí či jeden zdroj ohrožení, ale zohledňují všechny dílčí aspekty udržitelného využívání území. Patří mezi ně územní plánování, pozemkové úpravy či posuzování záměrů a koncepcí z hlediska jejich vlivu na životní prostředí.

Ekonomické nástroje působí na adresáty nepřímo, ve vztahu k zadržování vody v krajině tedy buď ekonomicky znevýhodňují, resp. měly by znevýhodňovat činnosti, které mají v tomto směru negativní vliv, anebo naopak ekonomicky zvýhodňují, resp. měly by zvýhodňovat činnosti, které mají vliv pozitivní. Mezi relevantní ekonomické nástroje patří zejména různé dotační programy podporující budování malých vodních nádrží či protierozních opatření a dalších vhodných opatření v krajině nebo odvody za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu, poplatky za odnětí pozemků určených k plnění funkcí lesa či daně.

2 Zadržování vody v krajině v koncepčních nástrojích

Koncepční nástroje jsou jedním ze základních typů nástrojů používaných v ochraně životního prostředí.³¹ Patří mezi ně různé koncepce, plány a programy. Jedním z jejich cílů je postihnout komplexně různé aspekty ochrany životního prostředí a vytvořit rámec pro ostatní nástroje. Z hlediska zadržování vody v krajině jsou relevantní jak obecné koncepce a strategie, tak koncepční dokumenty územního plánování, plány povodí a plány ekologické stability krajiny.

2.1 Obecné strategie a koncepce

2.1.1 Strategický rámec Česká republika 2030

*Strategický rámec Česká republika 2030*³² (dále jen „Strategický rámec ČR“) je rozsáhlý dokument, který udává směr rozvoje naší země na příští desetiletí v souladu s principem udržitelného rozvoje. Přijat byl usnesením vlády ze dne 19. dubna 2017 a nahradil *Strategický rámec udržitelného rozvoje*. Strategický rámec ČR lze považovat za základní dokument státní správy v oblasti udržitelného rozvoje, který tvoří rámec pro ostatní strategické dokumenty na národní, krajské i místní úrovni. Právní forma ani závaznost tohoto dokumentu nejsou stanoveny.

V oblastech Lidé a společnost, Hospodářský model, Odolné ekosystémy, Obce a regiony, Globální rozvoj a Dobré vládnutí strategický rámec shrnuje stav rozvoje ČR, jeho rizika a jeho příležitosti. Pro každou z výše uvedených klíčových oblastí formuluje strategické a specifické cíle, přičemž konkrétní kroky k jejich naplňování ponechává v rukou příslušných ministerstev a Úřadu vlády ČR.

V částech nazvaných Voda v krajině a Péče o půdu (v rámci kapitoly Odolné ekosystémy) jsou uvedeny některé z nutných opatření k zadržení vody v krajině. Důraz je kladen na rekultivaci vodních toků, říčních niv, obnovu mokřadů a vodních nádrží a další dlouhodobá opatření v rámci celého povodí. Za nezbytné je považována též revize potřebnosti a stavu odvodňovacích systémů. Následují opatření, která mají snížit erozi

---

³¹ Dalšími typy nástrojů jsou nástroje administrativněprávní a ekonomické.

³² Strategický rámec Česká republika 2030. cr2030.cz [online]. Ministerstvo životního prostředí [cit. 5. 5. 2019].

půdy, např. rozčlenění půdních bloků na menší celky prostřednictvím dělicích prvků s dřevinami a trvalým travním porostem, ve svažitých terénech pak omezení pěstování plodin, které nechrání půdu před erozí (řepka, brambory, řepa) a zvýšení podílu organické hmoty v půdě.³³

Usnesením vlády ze dne 17. října 2017 byl ke Strategickému rámci ČR schválen *Implementační plán Strategického rámce Česká republika 2030* (dále jen „Implementační plán“).³⁴ Implementační plán obsahuje tzv. závazná opatření a nezávazná doporučení k jednotlivým specifickým cílům, které jsou přiděleny příslušnému ministerstvu. Mezi opatření, která mají být provedena za účelem zlepšení zadržování vody v krajině je např. zvýšení rozlohy travních porostů na půdách ohrožených erozí, v ochranných pásmech vodních zdrojů a v chráněných oblastech přirozené akumulace vod či zalesňování s cílem omezit riziko eroze. Dalším krokem je pak přenastavení podmínek pro poskytování dotací v zemědělství a lesnictví a vydání tzv. protierozní vyhlášky.³⁵ Žádoucí je též rozvoj ekologického zemědělství a urychlení realizace komplexních pozemkových úprav. Dále mají být uskutečňována opatření obsažená v dalších koncepčních dokumentech jako je *Národní akční plán adaptace na klimatickou změnu a Koncepce ochrany před následky sucha pro území České republiky* či opatření vyplývajících z plánů povodí.³⁶

Implementaci Strategického rámce ČR zaštiťuje místopředseda vlády, který zároveň zajišťuje společně s Radou vlády pro udržitelný rozvoj kontrolní funkci. Naplňování Strategického rámce má být pravidelně monitorováno a vyhodnoceno ve Zprávě o kvalitě života a její udržitelnosti. Součástí zprávy má být i návrh na aktualizaci Implementačního plánu, případně samotného Strategického rámce ČR. Hodnotící zprávu připravuje místopředseda vlády prostřednictvím MŽP. První aktualizace Implementačního plánu má proběhnout v roce 2020, aktualizace Strategického plánu ČR pak o tři roky později.

---

³³ Strategický rámec Česká republika 2030. *cr2030.cz* [online]. Ministerstvo životního prostředí [cit. 5. 5. 2019].

³⁴ Implementační plán Strategického rámce Česká republika 2030. *cr2030.cz* [online]. Ministerstvo životního prostředí [cit. 6. 8. 2019].

³⁵ Dle ustanovení § 3 odst. 1 písm. b) zákona o ochraně ZPF je zakázáno způsobovat ohrožení zemědělské půdy erozí překračováním přípustné míry jejího erozního ohrožení, přičemž přípustná míra ohrožení má být stanovena prováděcím právním předpisem. Tento prováděcí předpis, tzv. protierozní vyhláška, však nebyl dosud vydán.

³⁶ Implementační plán Strategického rámce Česká republika 2030. *cr2030.cz* [online]. Ministerstvo životního prostředí [cit. 6. 8. 2019].

2.1.2 Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR

Národním dokumentem adaptačního charakteru je *Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR*³⁷ (dále jen „Adaptační strategie“). Přijata byla usnesením vlády dne 26. října 2015 a je připravena pro období 2015-2020 s výhledem do roku 2030. Adaptační strategie je koncepčním dokumentem povahy *soft law*, tedy není právně závazná. Adaptační strategie popisuje vliv změny klimatu na vybrané oblasti hospodářství, veřejné správy a životního prostředí (sektory) a definuje vhodná adaptačních opatření.

Strategie předvídá i řadu opatření ke zvýšení retence vody v krajině. Mezisektorově doporučuje zejména obnovu mokřadů, výstavbu malých vodních nádrží a poldrů, opatření k zamezení nebo zpomalení povrchového odtoku srážkových vod, půdoochranná a protierozní opatření, revitalizaci drobných vodních toků či efektivní využívání dešťových vod.

Adaptační strategie je implementována *Národním akčním plánem adaptace na změnu klimatu*³⁸ (dále jen „Akční plán“), který vznikl v široké mezirezortní spolupráci. Akční plán je členěn dle hlavních projevů klimatické změny na kapitoly Dlouhodobé sucho, Povodně a přívalové povodně, Zvyšování teplot, Extrémní meteorologické jevy a Přírodní požáry. V rámci jednotlivých kapitol jsou pak určeny sektory postižené daným projevem klimatické změny a je popsáno, jaké jsou jejich důsledky a rizika, což umožňuje přistupovat k problematice komplexně a zajistit tak, aby realizace adaptačních opatření byla koordinována napříč jednotlivými sektory.

Akční plán rozpracovává opatření předvídaná Adaptační strategií do konkrétních úkolů a stanovuje jim 32 cílů (zvláštní pozornost je věnována osvětě a vzdělávání), které mají být naplňovány 52 prioritními opatřeními, resp. 160 prioritními úkoly. Většina uvedených adaptačních opatření je zároveň opatřeními, která mají příznivý vliv na množství zadržené vody v krajině.

---

³⁷ Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR. *MZP.cz* [online]. Ministerstvo životního prostředí [cit. 8. 4. 2019].

³⁸ Národní akční plán adaptace na změnu klimatu. *MZP.cz* [online]. Ministerstvo životního prostředí [cit. 8. 4. 2019].

2.1.3 Koncepce ochrany před následky sucha pro území České republiky

*Koncepce ochrany před následky sucha pro území České republiky*³⁹ (dále jen „Koncepce SUCHO“) je strategický dokument, který vznikl v rámci činnosti mezirezortní komise VODA-SUCHO, jež byla založena v roce 2014 za účelem řešení problematiky sucha. Koncepce SUCHO byla vládou schválena dne 24. července 2017. Tento dokument opět nemá stanovenou právní povahu ani závaznost, je tak závazný nanejvýš vnitřně, v rámci veřejné správy. Při její tvorbě byly reflektovány výše zmíněné dokumenty a využity byly zkušenosti z řešení problematiky povodní, jelikož se jedná o problematiku, která je u nás z nejen z hlediska legislativního uspokojivě řešena.

Koncepce SUCHO stanovuje v ochraně před následky sucha a nedostatku vody tři základní strategické cíle a navrhuje opatření pro jejich naplnění. Prvním cílem je zvýšení informovanosti o problematice sucha, dále udržení rovnováhy mezi vodními zdroji a spotřebou vody a třetím cílem je obnovení přirozeného vodního režimu krajiny. Navrhovaná opatření tvoří pět pilířů, jež mají být realizovány souběžně. Čtvrtý pilíř se přímo týká zvýšení retenční a akumulární schopnosti krajiny. V samostatné kapitole je zpracována implementace navrhovaných opatření z hlediska legislativního, ekonomického a vzdělávacího.

V rámci vodárenských opatření Koncepce SUCHO předvídá uplatnění technologie umělé infiltrace, výstavbu víceúčelových vodních nádrží, modernizaci a rozvoj zemědělských závlah. Závlahové systémy mají být šetrné jak z hlediska spotřeby vody (kapková závlaha, mikropostrík), tak spotřeby energie a mají být doplněny akumulací srážkových vod. V zemědělství a lesnictví Koncepce SUCHO pokládá za klíčové ochranu půdy před erozí a zvýšení množství organické hmoty v půdě při současném snížení používání pesticidů. Podporováno má být rozšiřování zemědělských ploch obhospodařovaných ekologickým způsobem. Předvídaným prostředkem zadržení vody v krajině jsou pak i komplexní pozemkové úpravy. Koncepce SUCHO z hlediska retence vody považuje za nutné revitalizovat v minulosti upravené vodní toky, obnovu přirozených vodních prvků

---

³⁹ Koncepce ochrany před následky sucha pro území České republiky. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 16. 4. 2019].

v krajině, uplatňování vhodných způsobů hospodaření na lesnické půdě s cílem vytvořit pestrou druhovou skladbu lesa a zadržet vodu na lesní půdě.

2.1.4 Generel vodního hospodářství krajiny České republiky

*Generel vodního hospodářství krajiny České republiky*⁴⁰ (dále jen „Generel“) představuje koncepční návrh adaptačních opatření k zmírnění negativních účinků extrémních hydrologických jevů jako jsou povodně a sucho. Zpracován byl Státním pozemkovým úřadem za součinnosti řady výzkumných organizací a vysokých škol na základě programového prohlášení vlády, v kterém se vláda ČR zavázala podpořit dosažení potravinové soběstačnosti, navýšit ochranu před povodněmi a posílit ochranu ZPF a krajiny včetně jejích ekosystémových služeb. Řešení Generelu využívá nejnovějších dostupných podkladů jako jsou datové podklady, studie, výzkumy, metodické, koncepční a legislativní podklady týkajících se vody v krajině.

Tento dokument nemá stejně jako ostatní výše zmíněné koncepce stanovenou právní formu ani závaznost, navíc u něj neproběhl formální schvalovací proces vládou. Jedná se o dokument zaměřený na zemědělské hospodaření, které je považováno za jedno z klíčových oblastí, co se retence vody v půdě týče. Mezi deklarované cíle patří ochrana půdního fondu a krajiny, zajištění dostatku vody a ochrana občanů a majetku před povodněmi.

V první části Generelu je popsán současný stav, jsou shrnuty existující poznatky a vymezeny regiony nejvíce ohrožené suchem, erozí a povodněmi z přívalových srážek. Kapitoly 4 až 7 jsou věnovány případovým studiím čtyř pilotních farem, které hospodaří v ohrožených oblastech. V součinnosti s těmito zemědělskými podniky byly zpracovány konkrétní adaptační opatření v těchto pilotních oblastech. Dokument doporučuje mimo jiné vhodné plodiny a agrotechnické postupy v oblastech ohrožených suchem, které současně přispívají k zvýšení retence vody v krajině.

---

⁴⁰ Generel vodního hospodářství krajiny České republiky. *SPUCR.cz* [online]. Státní pozemkový úřad [cit. 19. 5. 2019].

2.2 Územně-plánovací koncepce

2.2.1 Vliv politiky územního rozvoje na zadržování vody v krajině

Politika územního rozvoje (PÚR)⁴¹ je ve smyslu § 31 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (dále jen „stavební zákon“) celostátním strategickým nástrojem územního plánování, který stanovuje priority územního rozvoje v celorepublikových a mezinárodních souvislostech a určuje základní podmínky pro jejich naplňování. Vymezuje plochy a koridory dopravní a technické infrastruktury mezinárodního či republikového významu nebo které svým významem přesahují území jednoho kraje.⁴² PÚR je posuzována z hlediska vlivu na životní prostředí (SEA) a hodnocení vlivu na evropsky významné lokality a ptačí oblasti Natura 2000.⁴³

PÚR představuje závazný dokument pro územně plánovací dokumentace krajů a obcí⁴⁴, aniž by přímo zasahovala do práv a povinností jednotlivců. Aby totiž mohl být určitý záměr v území realizován, musí nejprve dojít k jeho převzetí a konkretizaci v rámci ZÚR nebo ÚP, které jsou vydávány formou OOP.⁴⁵ Vzhledem ke své obecnosti proto PÚR není vydávána formou OOP. Platná PÚR byla schválena usnesením vlády ze dne 15. dubna 2015.

PÚR ve druhé kapitole formuluje v několika bodech republikové priority územního plánování. Za jednu z priorit považuje nutnost respektování veřejných zájmů jako je ochrana zvláště chráněných území, mokřadů, ochranných pásem vodních zdrojů, CHOPAV a zemědělského a lesního půdního fondu při územně plánovací činnosti. Dále považuje za důležité vytváření podmínek pro přirozenou retenci srážkové vody v území a pro využívání dešťových vod jako zdroje vody v zastavěných plochách. Za prioritu též

---

⁴¹ Politika územního rozvoje České republiky, ve znění Aktualizace č. 1. *mmr.cz* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj [cit. 24. 5. 2019].

⁴² § 32 odst. 1, písm. d) stavebního zákona.

⁴³ § 33 odst. 6 a 7 stavebního zákona.

⁴⁴ § 31 odst. 4 stavebního zákona.

⁴⁵ MACHAČKOVÁ a kol. *Stavební zákon. Komentář*. 3. vydání. C. H. Beck, 2018, s. 138.

považuje vymezení zastavitelných ploch v záplavových územích jen ve zcela výjimečných a zvlášť odůvodněných případech.⁴⁶

V rámci úkolů pro územní plánování PÚR některým krajům ukládá vytvářet územní podmínky pro rozvoj ekologického zemědělství či vytvářet územní podmínky pro umístění staveb, technických a přírodě blízkých opatření ke snížení povodňových rizik. PÚR dále ukládá krajům v rámci ZÚR vymezení jako územní rezervy plochy pro vodní nádrže uvedené v *Generelu území chráněných pro akumulaci povrchových vod a základních zásad využití těchto území* a vymezuje i některé konkrétní vodní nádrže.⁴⁷

Z výše uvedeného je patrné, že PÚR na jedné straně sice formuluje celorepublikové priority, jejichž realizace by měla pro zadržení vody v krajině pozitivní význam, avšak na straně druhé ukládá krajům jen velmi málo opatření, jejichž převzetí a konkretizace by učinily další krok k reálnému naplňování těchto priorit. Z hlediska zadržování vody v krajině by bylo vhodné v PÚR zohlednit a zapracovat do ní opatření, jež doporučují výše uvedené strategie a koncepce.

2.2.2 Vliv zásad územního rozvoje na zadržování vody v krajině

Zásady územního rozvoje (ZÚR) stanovují základní požadavky na uspořádání území kraje a jeho účelné využití, vymezují plochy a koridory nadmístního významu.⁴⁸ Jsou vydávány zastupitelstvem kraje v samostatné působnosti formou OOP.⁴⁹ Návrh ZÚR je posuzován z hlediska vlivu na životní prostředí (SEA) a hodnocení vlivu na evropsky významné lokality a ptačí oblasti Natura 2000.⁵⁰

Pořizovatel má povinnost převzít do ZÚR záměry obsažené v PÚR a konkretizovat je tak, aby mohly být následně zpřesněny v rámci územního plánování obcí.⁵¹ ZÚR však nesmí

---

⁴⁶ Politika územního rozvoje České republiky, ve znění Aktualizace č. 1. *mmr.cz* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj [cit. 24. 5. 2019].

⁴⁷ Politika územního rozvoje České republiky, ve znění Aktualizace č. 1. *mmr.cz* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj [cit. 24. 5. 2019].

⁴⁸ § 36 odst. 1, věta 1 stavebního zákona.

⁴⁹ § 36 odst. 4 stavebního zákona.

⁵⁰ § 37 odst. 6 a 7 stavebního zákona.

⁵¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 21. 6. 2012, sp. zn. 1 Ao 7/2011 - 526 [online]. *Nejvyšší správní soud* [cit. 13. 6. 2019].

obsahovat podrobnosti náležející svým obsahem územnímu plánu, regulačnímu plánu nebo navazujícím rozhodnutím.⁵² Ministerstvo pro místní rozvoj posuzuje návrh ZÚR před jejich vydáním z hlediska jejich souladu s PÚR. ZÚR jsou závazné pro pořizování a vydávání územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území.⁵³

Formální náležitosti obsahu ZÚR jsou stanoveny v příloze č. 4 vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti. Na základě analýzy ZÚR všech 14 krajů jsem zjistila, že ZÚR jednotlivých krajů se od sebe velmi liší množstvím a konkrétností požadavků na územní plánování, které jsou prospěšné pro zlepšení retenční schopnosti krajiny. V následujícím textu uvádím příklady dle mého názoru vhodných požadavků, které se v platných ZÚR objevují.

Textová část ZÚR obsahuje koncepci rozvoje území kraje, jež určuje základní požadavky na jeho účelné a hospodárné využívání. ZÚR v první řadě stanovují priority územního plánování kraje pro zajištění udržitelného rozvoje jeho území. Mezi uváděné priority v oblasti problematiky zadržování vody v krajině patří např. ochrana zemědělské a lesní půdy před vodní a větrnou erozí, ochrana vodohospodářsky významných území v systému CHOPAV, ochrana LAPV a ochrana povrchových a podzemních vod a vodních ekosystémů zvyšujících retenční schopnost území.

V rámci koncepce rozvoje území kraje ZÚR dále zpřesňují vymezení rozvojových oblastí a os vymezených v PÚR, nadmístních rozvojových oblastí a os, specifických oblastí vymezených v PÚR, specifických oblastí nadmístního významu, ploch a koridorů vymezených v PÚR, ploch a koridorů nadmístního významu, včetně koridorů veřejné infrastruktury, ÚSES a územních rezerv.⁵⁴

Ve vymezených oblastech, osách, plochách a koridorech stanovují ZÚR kritéria a podmínky pro plánování změn v území a rozhodování o nich a úkoly pro územní plánování dotčených obcí. Z těch požadavků, které se týkají problematiky zadržování vody v krajině uvádějí např. ZÚR Libereckého kraje požadavky vytvářet územní

---

⁵² § 36 odst. 3 věta druhá stavebního zákona.

⁵³ § 36 odst. 5 stavebního zákona.

⁵⁴ Písm. b) až d) přílohy č. 4 vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti.

podmínky pro protierozní opatření a efektivní protipovodňovou ochranu na konkrétních vodních tocích, navrhovat vhodné krajinné a technické úpravy území a navrhovat vhodné terénní pokryvy (lesní plochy, převádění orné půdy na trvalé travní porosty v záplavových územích aj.), podporovat rozliv a zadržování vody ve volné krajině.⁵⁵ ZÚR Kraje Vysočina stanovují např. prosazovat přirozená a přírodě blízká opatření na zvýšení retenční schopnosti krajiny jako jsou ochrana a tvorba přirozených mokřadních ekosystémů, lužních lesů, ekologicky příznivá revitalizace koryt a rybníků.⁵⁶ ZÚR Plzeňského kraje uvádějí např. požadavek na vytváření podmínek pro obnovování a zřizování malých vodních nádrží.⁵⁷

Další obsahovou částí ZÚR je vymezení cílových charakteristik krajiny. Právě v něm odborníci spatřují velké možnosti krajů pro zachování segmentů krajiny s regionálně významným potenciálem území pro biodiverzitu či pro vodní zdroje.⁵⁸ „*Na základě exaktních podkladů tak lze v ZÚR odůvodnit vymezení relevantních krajin (segmentů krajiny), navrhnout jim požadované či potřebné cílové charakteristiky a stanovením podmínek využití území jim zajistit na regionální úrovni adekvátní územní ochranu.*“⁵⁹

Pro lesopолní krajinu tak např. ZÚR Jihočeského kraje stanovují požadavek na zachování stávající rozmanitosti krajiny a doplňování této rozmanitosti vhodnými krajinnými prvky.⁶⁰ Podobně ZÚR Pardubického stanovují vhodně a účelně rozčleňovat nadměrně scelené zemědělské plochy obnovou a doplňováním doprovodné zeleně podél komunikací a rozptýlené zeleně.⁶¹ ZÚR Libereckého kraje pak stanovují vytvářet podmínky pro obnovu přirozeného vodního režimu na v minulosti nevhodně

---

⁵⁵ Zásady územního rozvoje Libereckého kraje. oupsr.kraj-lbc.cz [online]. Liberecký kraj [cit. 7. 8. 2019].

⁵⁶ Zásady územního rozvoje Kraje Vysočina. kr-vysocina.cz [online]. Krajský úřad Kraje Vysočina [cit. 7. 8. 2019].

⁵⁷ Zásady územního rozvoje Plzeňského kraje. plzensky-kraj.cz [online]. Krajský úřad Plzeňského kraje [cit. 7. 8. 2019].

⁵⁸ MACKOVIČ, Vladimír. Veřejný zájem v zemědělské krajině a proces územního plánování. *Urbanismus a územní rozvoj* [online]. Brno: Ústav územního rozvoje, 2013, č. 6, s. 23-28 [cit. 11. 8. 2019].

⁵⁹ Tamtéž, s. 25.

⁶⁰ Zásady územního rozvoje Jihočeského kraje. geportal.kraj-jihocesky.gov.cz [online]. Krajský úřad Jihočeského kraje [cit. 7. 8. 2019].

⁶¹ Zásady územního rozvoje Pardubického kraje. pardubickykraj.cz [online]. Krajský úřad Pardubického kraje [cit. 7. 8. 2019].

meliorovaných zemědělských pozemcích nebo na plochách s nefunkčním systémem odvodnění.⁶²

Dále ZÚR zpřesňují plochy územních rezerv morfologicky, geologicky a hydrogeologicky vhodné pro akumulaci povrchových vod (LAPV) a stanovují požadavky na uspořádání a využití těchto území a úkoly pro územní plánování. ZÚR dále vymezují plochy a koridory pro umístění veřejně prospěšných staveb a veřejně prospěšných opatření. Mohou být vymezeny za účelem snížení povodňových rizik (např. poldry, suché nádrže, řízené inundace, zkapacitnění odlehčovacích kanálů) anebo pro ÚSES.

2.2.3 Vliv územního plánu na zadržování vody v krajině

Územní plán (dále jen „ÚP“) ve smyslu § 43 odst. 1 stavebního zákona představuje koncepční nástroj rozvoje území obce, který stanovuje základní koncepci ochrany hodnot území a jeho plošného a prostorového uspořádání.⁶³ V rámci území obce zpřesňuje cíle a úkoly územního plánování, a to v souladu se ZÚR a PÚR.⁶⁴ Součástí ÚP je vymezení zastavěného území, ploch a koridorů, zejména zastavitelných ploch.⁶⁵ ÚP je vydáván zastupitelstvem obce v samostatné působnosti formou OOP a na rozdíl od PÚR a ZÚR je pořízení ÚP fakultativní.

Náležitosti obsahu ÚP jsou stanoveny v příloze č. 7 vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti. Textová část ÚP mimo jiné povinně obsahuje koncepci uspořádání krajiny, včetně vymezení ploch s rozdílným způsobem využití, ploch změn v krajině a stanovení podmínek pro jejich využití, vymezení ÚSES, prostupnosti krajiny, protierozních opatření, ochrany před povodněmi atd.⁶⁶

---

⁶² Zásady územního rozvoje Libereckého kraje. *oupsr.kraj-lbc.cz* [online]. Liberecký kraj [cit. 7. 8. 2019].

⁶³ MACHAČKOVÁ a kol. *Stavební zákon. Komentář*. 3. vydání. C. H. Beck, 2018, s. 185.

⁶⁴ § 43 odst. 3 stavebního zákona.

⁶⁵ § 43 odst. 1 stavebního zákona.

⁶⁶ Písm. e) přílohy č. 7 vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti.

Koncepce uspořádání krajiny může být využita právě pro účely zlepšení retenční schopnosti krajiny. Do ÚP lze koncepci uspořádání krajiny promítnout prostřednictvím vhodného výběru a způsobu rozmístění ploch s rozdílným způsobem využití.^{67,68} Správní území obce může ÚP vhodně pokrýt plochami zemědělskými, plochami lesními, plochami přírodními, plochami vodními a vodohospodářskými, plochami smíšeného nezastavěného území atd. a stanovit těmto plochám podmínky pro jejich využití s určením převažujícího účelu využití či přípustného využití a upřesněním nepřipustného využití.

Za účelem zvýšení vodní retence může ÚP odůvodnit a stanovit podmínky pro případné dělení či slučování pozemků či naopak omezit územní podmínky pro nevhodné slučování pozemků. K preventivní ochraně ZPF může ÚP vymežit okrsky s vysoce bonitními půdami jako plochy zemědělské a stanovit jim podmínky pro změny jejich využití tak, aby byl územně ochráněn jejich vysoký produkční potenciál. V exponovaných polohách (nivy, pramenné oblasti) může ÚP odůvodnit a stanovit podmínky omezující převod stávajících trvalých travních porostů na ornou půdu. Dále lze v ÚP vymežit protierozní prvky v krajině (např. liniové prvky zeleně podél komunikací) nebo navrhnout koridory pro nové účelové komunikace tak, aby se zkrátila délka nepřerušeno odtočení, která významně ovlivňuje vodní erozi.⁶⁹ V místech svažitých pozemků orné půdy lze navrhnout vytvoření ochranných pásů trvalého travního porostu.⁷⁰ Protierozní funkci mohou plnit i prvky ÚSES, které jsou v ÚP vymezeny.

V rámci koncepce technické infrastruktury lze v ÚP stanovit, jakým způsobem mají být odváděny dešťové vody a stanovit požadavky na zvýšení přirozené retence srážkových vod v zastavěných územích a v zastavitelných plochách (vegetační plochy a pásy, zatravnovací dlažba, příkopy a vsakovací jámy apod.). V rámci vodního hospodářství lze v ÚP navrhnout vytvoření nových a obnovu stávajících rybníků, mokřadů či tůní.⁷¹ Za

---

⁶⁷ Plochy s rozdílným způsobem využití jsou zakotveny ve vyhlášce č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území.

⁶⁸ MACKOVIČ, Vladimír. Proč má územní plán řešit uspořádání krajiny? *Urbanismus a územní rozvoj* [online]. Brno: Ústav územního rozvoje, 2018, č. 1, s. 46 [cit. 11. 8. 2019].

⁶⁹ MACKOVIČ, Vladimír. Veřejný zájem v zemědělské krajině a proces územního plánování. *Urbanismus a územní rozvoj* [online]. Brno: Ústav územního rozvoje, 2013, č. 6, s. 23-28 [cit. 11. 8. 2019].

⁷⁰ Územní plán obce Týniště, textová část. *prestice-mesto.cz* [online]. Město Přeštice [cit. 11. 8. 2019].

⁷¹ Tamtéž.

účelem protipovodňové ochrany a zvýšení retence vody v krajině může ÚP například územně ochránit plochu vhodnou pro řízený rozliv povodní⁷², vymezit veřejně prospěšné stavby (např. poldry, průlehy⁷³) a veřejně prospěšná opatření (např. založení prvků ÚSES). Jejich vymezení v územním plánu je nezbytným předpokladem pro omezení či odnětí vlastnického práva.⁷⁴

Možnosti využití území jsou v rámci územně plánovací činnosti omezeny řadou zákazů a omezení, která vyplývají z různých právních předpisů. Tyto zákazy a omezení vstupují do procesu územního plánování jako tzv. limity využití území.⁷⁵ Z hlediska zadržování vody v krajině jsou významné limity péče o vodní toky (užívání pozemků podél koryta vodního toku, ochrana vodních toků a jejich koryt), chráněných oblastí akumulace vod (CHOPAV), ochranných pásem vodních zdrojů, lokalit pro akumulaci povrchových vod (LAPV), záplavových území, území určených k řízeným rozlivům povodní, limity ochrany ZPF, zvláště chráněných území, významných krajinných prvků (VKP), územních systémů ekologické stability (ÚSES) či pozemků určených k plnění funkcí lesa.⁷⁶

Většinu uvedených limitů a jejich roli v zadržování vody v krajině se věnuji v následujících kapitolách této práce, avšak na tomto místě bych ráda přiblížila problematiku záplavových území a jejich vztah k územnímu plánu. Stanovená záplavová území jsou součástí textové části územního plánu.⁷⁷ Vymezení záplavových území a jejich aktivních zón však zákonodárce ponechává specializovanému úřadu, kterým je

---

⁷² Viz § 68 vodního zákona „Území určená k řízeným rozlivům povodní“.

⁷³ Průleh je protierozní opatření v podobě mělkého, širokého příkopu s mírným sklonem svahů. Srovnej Katalog přírodě blízkých opatření pro zadržování vody v krajině. *suchovkrajine.cz* [online]. Ministerstvo životního prostředí [cit. 13. 6. 2019].

⁷⁴ MACHAČKOVÁ a kol. *Stavební zákon. Komentář*. 3. vydání. C. H. Beck, 2018, s. 190.

⁷⁵ MACKOVIČ, Vladimír. Vazby územního plánu na řešení složek krajiny. *Urbanismus a územní rozvoj* [online]. Brno: Ústav územního rozvoje, 2012, č. 5, s. 68 - 73 [cit. 26. 5. 2019].

⁷⁶ ROHREROVÁ, Ludmila. Limity využití území. *uur.cz* [online]. Ústav územního rozvoje, aktualizováno dne 1. 7. 2019 [cit. 11. 8. 2019].

⁷⁷ Dle stanovení § 43 odst. 6 stavebního zákona stanoví náležitosti obsahu územního plánu zvláštní prováděcí právní předpis, jímž je vyhláška MMR č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti. Ta v příloze č. 7 bodě č. I, odst. 1 písm. e) stanovuje, že součástí textové části územního plánu je mimo jiné vymezení ploch ochrany před povodněmi.

vodoprávní úřad, čímž je tento proces vyčleněn mimo územní plánování.⁷⁸ Záplavová území a jejich aktivní zóny se stanovují formou OOP.⁷⁹

Ustanovení § 67 odst. 1 vodního zákona stanoví, že v aktivní zóně záplavového území se nesmí umisťovat, povolovat ani provádět stavby s výjimkou vodních děl. Vymezení zastavitelných ploch ve zbytku záplavového území však není žádným právním předpisem přímo zakázáno. Dle republikových priorit stanovených PÚR lze vymezovat zastavitelné plochy v záplavových územích a umisťovat do nich veřejnou infrastrukturu jen ve zcela výjimečných a zvláště odůvodněných případech. Při pořizování ÚP vodoprávní úřady vydávají stanoviska s cílem vytvořit podmínky pro snižování negativních účinků povodní, jejichž obsah je pro obce a pořizovatele závazný.⁸⁰ Teoreticky by tak nemělo docházet k vymezování zastavitelných ploch v záplavových územích. Navíc dle § 17 odst. 1 písm. c) je ke stavbám v záplavovém území vyžadován souhlas vodoprávního úřadu. V praxi však stále dochází k nevhodné urbanizaci záplavových území, čehož si jsou vědomi i na vládní úrovni.⁸¹

2.3 Plánování v oblasti vod

Plánování v oblasti vod představuje soustavnou koncepční činnost státu, jejímž cílem je vymezení a vzájemná harmonizace veřejných zájmů na ochraně vod jako složky životního prostředí, snížení negativních následků povodní a sucha a udržitelného užívání vodních zdrojů, především pro účely zásobování pitnou vodou.⁸² Proces plánování ve vodním hospodářství vychází z Rámcové směrnice o vodách, na jejímž základě má ČR povinnost přijmout příslušné plány povodí.⁸³

---

⁷⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 28. 8. 2012, sp. zn. 1 Ao 1/2010–247 [online]. Nejvyšší správní soud [cit. 13. 6. 2019].

⁷⁹ § 66 odst. 7 vodního zákona.

⁸⁰ PRŮCHOVÁ, Ivana, HANÁK, Jakub a kol. *Voda v právních vztazích*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 48.

⁸¹ Koncepce řešení problematiky ochrany před povodněmi v ČR. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 13. 8. 2019].

⁸² § 23 odst. 1 vodního zákona.

⁸³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 9. 7. 2019].

Proces plánování v oblasti vod je podle Rámcové směrnice o vodách rozdělen do tří šestiletých etap. V rámci etapy první byl roku 2007 přijat Plán hlavních povodí ČR, který představoval dlouhodobou koncepci v oblasti vod pro období let 2009 až 2015. Tento strategický dokument byl zpracován pro tři hlavní povodí – povodí Labe, povodí Moravy včetně dalších přítoků Dunaje a povodí Odry a stal se podkladem pro zpracování plánů oblastí povodí. Tyto pak vyhodnotily stav vodních útvarů v povodí a stanovily konkrétní cíle směřující k dosažení dobrého stavu vodního prostředí, prevenci jeho zhoršování, podporu udržitelnosti využívání vod, snížení vlivů povodní a sucha a navrhly opatření k jejich zajištění do roku 2015.⁸⁴

V současné době je plánování v oblasti vod zajištěno na třech úrovních, a to na mezinárodní, národní a dílčí úrovni.⁸⁵ Vymezení jednotlivých dílčích povodí stanovuje vyhláška č. 393/2010 Sb., o oblastech povodí. Obsahové náležitosti plánů povodí a podrobnosti procesu jejich přijímání stanovuje vyhláška č. 24/2011 Sb., o plánech povodí a pro zvládání povodňových rizik.

Plán hlavních povodí byl ve druhé, v současné době probíhající etapě, nahrazen národními plány povodí, které existují zvláště pro povodí Labe, Dunaje a Odry. Ty si kladou za cíl mimo jiné snížit nepříznivé účinky povodní a sucha, zlepšit vodní poměry a ekologickou stabilitu krajiny. K dosažení uvedených cílů obsahují tzv. programy opatření.⁸⁶ Národní plány povodí jsou doplněny deseti plány dílčích povodí.⁸⁷ Plány dílčích povodí obsahují obdobné části jako národní plány povodí, ale v detailnějším provedení a zaměřují se na úzeji vymezené území.⁸⁸ Pro mezinárodní oblasti povodí byly vytvořeny mezinárodní plány povodí.

Na zpracování mezinárodních plánů povodí spolupracují v rámci mezinárodních komisí MŽP a Ministerstvo zemědělství. Mezinárodní plány povodí se skládají ze společně zpracované části A se souhrnnými informacemi na mezinárodní úrovni a části B, která je tvořena plány, jež zpracovaly jednotlivé státy na národní úrovni. Národní plány povodí

---

⁸⁴ Plánování v oblasti vod. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 30. 5. 2019].

⁸⁵ § 24 odst. 2 vodního zákona.

⁸⁶ Národní plán povodí Labe, kapitola IV. Cíle pro povrchové vody, podzemní vody a chráněné oblasti vázané na vodní prostředí. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 31. 5. 2019].

⁸⁷ Národní plány povodí. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 30. 5. 2019].

⁸⁸ Příloha č. 3 k vyhlášce č. 24/2011 Sb., o plánech povodí a plánech pro zvládání povodňových rizik.

jsou tímto začleněny do mezinárodních plánů povodí.⁸⁹ Například část B Mezinárodního plánu povodí Labe tvoří český, německý, polský a rakouský národní plán povodí Labe.⁹⁰ Národní plány povodí zpracovávají Ministerstvo zemědělství a MŽP ve spolupráci s příslušnými správci povodí a místně příslušnými krajskými úřady a schvaluje je vláda⁹¹, plány dílčích povodí pak pořizují správci povodí společně s příslušnými krajskými úřady a ústředními vodoprávními úřady a schvalují je podle územní působnosti kraje.⁹²

Vodní zákon stanoví, že národní plány povodí jsou vydávány formou opatření obecné povahy⁹³, u plánů dílčích povodí však zákon formu nestanovuje. Jelikož plány dílčích povodí konkretizují národní plány povodí, lze dovodit, že mají být vydávány též formou OOP.⁹⁴ Veřejnost by se tedy do procedury jejich přijímání mohla zapojit podáváním připomínek, vlastníci nemovitostí, jejichž práva a povinnosti mohou být OOP přímo dotčeny, pak podáváním námitek. V souladu se zákonem o EIA jsou plány povodí posouzeny z hlediska vlivu koncepce na životní prostředí (proces SEA). Veřejnost tedy může podávat připomínky i v rámci procesu SEA. Z ustanovení § 23 odst. 2 vodního zákona vyplývá závaznost plánů povodí pro veřejnou správu, zejména pro územní plánování a vodoprávní řízení.

Národní plán povodí Labe, Národní plán povodí Dunaje i Národní plán povodí Odry byly schváleny usnesením vlády dne 21. prosince 2015. Tyto dokumenty shodně formulují rámcové a konkrétní cíle, které jsou vhodné pro zlepšení retenční schopnosti krajiny. Mezi konkrétní cíle národních plánů povodí v oblasti plánování patří zajištění podkladů o ekologické stabilitě území, dokončení hydrologického mapování v ČR a stanovení prioritní oblasti vodní toků vhodných k revitalizaci. Dále je to též zajištění podkladů o hydrologii řešeného území včetně vyhodnocení retenční schopnosti krajiny (stav niv,

---

⁸⁹ § 24 odst. 12 vodního zákona.

⁹⁰ Plány povodí a programy opatření v mezinárodní oblasti povodí Labe. *ikse-mkol.org* [online]. Mezinárodní komise pro ochranu Labe. [cit. 21. 7. 2019].

⁹¹ § 24 odst. 10 vodního zákona.

⁹² § 24 odst. 13 vodního zákona.

⁹³ § 25 odst. 4 vodního zákona.

⁹⁴ Jak probíhá proces přijímání plánů oblastí povodí? *frankbold.org* [online]. Frank Bold, publikováno 20. 7. 2011 [cit. 30. 5. 2019].

pramenných oblastí, koryt) a předání vzniklých podkladů do územně analytických podkladů.

V oblasti úpravy toků si národní plány povodí kladou za cíl renaturaci vodních toků, podporu retenční schopnosti navazujících ploch jako jsou nivy, údolnice, prameniště, a to jejich zatravněním, zřízením tůní či mokřadů a výsadbou vhodných dřevin. V neposlední řadě pak také tam, kde je to přípustné, zajistit řízené zaplavení nivy nebo její části.⁹⁵

2.3.1 Programy opatření

Hlavními nástroji k dosažení cílů deklarovaných v plánech povodí jsou již výše zmíněné programy opatření. Přijatá opatření je nutno uskutečnit do tří let od schválení plánu povodí, tj. do 22. prosince 2018.⁹⁶ Opatření v národních plánech i v plánech dílčích povodí lze rozdělit do tří skupin podle rozsahu jejich působnosti. Opatření typu A navrhuje konkrétní řešení za účelem redukce či eliminace významného vlivu. Nejčastěji se jedná o opatření na stokových sítích a čistírnách odpadních vod, úpravy vodních toků, odstraňování příčných překážek nebo sanace starých ekologických zátěží. Nositeli těchto opatření jsou obce, města a kraje, popřípadě soukromé subjekty. Tato opatření mají lokální efekt, popřípadě působí po směru toku. Jako příklad takového opatření lze uvést opatření v dílčím plánu povodí Horního a středního Labe *HSL212063 Revitalizace Mlýnského rybníka v Květnici*.⁹⁷

Opatření typu B jsou zaměřena na širší oblast, kde byl identifikován významný vliv, přičemž navrhuje obecný postup řešení jeho redukce či eliminace. Vzhledem k nedostatku informací o vlivu nemůže být opatření konkretizováno jako je tomu u opatření typu A. Jako příklad takového opatření lze uvést opatření *HSL215001 Podpora retenční a infiltrační schopnosti půd, omezení povrchového odtoku a jeho přeměna na podzemní, redukce nevhodně odvodněných pozemků*, které předpokládá dílčí plán povodí Horního a středního Labe.⁹⁸

---

⁹⁵ Národní plán povodí Labe. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 31. 5. 2019].

⁹⁶ § 26 odst. 1 vodního zákona.

⁹⁷ Národní plán povodí Labe, kapitola V. Souhrn programu opatření k dosažení cílů. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 31. 5. 2019].

⁹⁸ Tamtéž.

Opatření typu C představují doplňková opatření celostátní působnosti. Tato opatření se zaměřují na obecný problém, který není možno řešit opatřením typu A ani B, ale pouze opatřením spočívajícím v tvorbě nových právních předpisů či revizi těch stávajících, vzniku strategických dokumentů a databází. Většinou se jedná o administrativní či koncepční opatření. Nositeli těchto opatření jsou ústřední vodoprávní úřady – Ministerstvo zemědělství a MŽP. Příkladem takového opatření je ve všech národních plánech povodí uvedené opatření *CZE212001 Obnova přirozených koryt vodních toků*, jehož cílem je eliminace negativních vlivů technických úprav vodních toků. Toto opatření navrhuje zpracování metodických postupů pro překonávání obtíží při revitalizaci a renaturaci vodních toků a niv či zpracování metodického postupu pro vytipování úseků vodních toků a niv vhodných k samovolné nebo iniciované renaturaci. Dále navrhuje zpracování pilotního programu renaturace vodního toku v každém dílčím povodí.⁹⁹

2.3.2 Plán dílčího povodí Lužické Nisy a ostatních přítoků Odry

Dílčí povodí Lužické Nisy a ostatních přítoků Odry (dále jen „LNO“) je druhým nejmenším z deseti dílčích povodí v ČR. Na ploše Mezinárodní oblasti povodí Odry (o celkové rozloze 118 861 km²) se svou plochou 1 017 km² podílí méně než 1 %. Povodí LNO zasahuje do tří krajů – Ústeckého, Libereckého a Královéhradeckého. Vzhledem k tomu, že většina území dílčího povodí LNO leží na návětrné straně hor, dosahuje množství spadlých srážek nadprůměrných hodnot. Nejvýznamnějším tokem tohoto dílčího povodí je Lužická Nisa, významným tokem je dále řeka Smědá.¹⁰⁰

Jelikož pocházím z Bílého Kostela nad Nisou (Liberecký kraj), který, jak již z jeho názvu vyplývá, leží na Lužické Nise, rozhodla jsem se na příkladu Plánu dílčího povodí Lužické Nisy a ostatních přítoků Odry uvést konkrétní opatření, která tento plán v souvislosti se zlepšením retenční schopnosti krajiny předvídá.

Plán LNO¹⁰¹ je členěn na několik kapitol, přičemž kapitola VI se věnuje opatřením k dosažení vytyčených cílů. Tato opatření jsou dále členěna do 20 podkapitol. V rámci

---

⁹⁹ Národní plán povodí Labe, kapitola V. Souhrn programu opatření k dosažení cílů. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 31. 5. 2019].

¹⁰⁰ Plán dílčího povodí Lužické Nisy a dalších přítoků Odry, kapitola I. Charakteristiky dílčího povodí. *pla.cz* [online]. Povodí Labe, státní podnik [cit. 21. 7. 2019].

¹⁰¹ Plán dílčího povodí Lužické Nisy a dalších přítoků Odry. *pla.cz* [online]. Povodí Labe, státní podnik [cit. 21. 7. 2019].

podkapitoly VI.1.12 *Opatření k zajištění odpovídajících hydromorfologických podmínek vodních útvarů, umožňujících dosažení dobrého ekologického stavu nebo dobrého ekologického potenciálu revitalizací* jsou mezi opatřeními typu A uvedena revitalizace Jindřichovského potoka a Minkovického potoka včetně nivního prostoru a v rámci opatření typu B pak revitalizace vodních toků a niv v několika úsecích Lužické Nisy, Smědé, Mandavy a dalších vodních toků.

Podkapitola VI.1.14 *Opatření prováděná v souvislosti s přeshraničním znečištěním* obsahuje několik opatření typu B, která se týkají polského hnědouhelného dolu Turów, jež leží nedaleko českých hranic. Těžební činnost v této oblasti způsobuje na jedné straně významné snížení vodnosti příhraničních toků, v případě Oldřichovského potoka dochází v sušším období i k jeho úplnému vysychání, na druhé straně v případě vyšších srážkových úhrnů dochází na svazích k obrovskému eroznímu odnosu splavenin. Plán LNO v tomto případě doporučuje zařadit některé útvary podzemních vod mezi přeshraniční vodní útvary tak, aby mohla být nápravná opatření koordinována oběma státy. Konkrétní opatření ke zmírnění dopadů těžby měla být přijata na základě výsledků studie proveditelnosti, jež byla zpracována v říjnu 2015. V současné době je k záměru rozšíření dolu Turów vedeno přeshraniční posuzování vlivů na životní prostředí (proces EIA).

V rámci podkapitoly VI.1.15 *Opatření pro zlepšování vodních poměrů a pro ochranu ekologické stability krajiny* je předvídáno opatření typu B s názvem *Podpora retenční a infiltrační schopnosti půd, omezení povrchového odtoku a jeho přeměna na podzemní, redukce nevhodně odvodněných pozemků*, a to na řece Mandavě (Ústecký kraj), Oldřichovském potoce (Liberecký kraj), vodním toku Bobr a na Černém potoce (Královéhradecký kraj). V rámci tohoto opatření jsou doporučována organizační, biotechnická a technická revitalizační opatření. V rámci dalšího opatření typu B *Malé vodní útvary* má dojít k obnově starých, úpravě stávajících či ke zřízení nových malých vodních nádrží. Jelikož se v obou případech jedná o opatření typu B, není blíže specifikováno, jaká konkrétní opatření a v jakém konkrétním úseku vodního toku, resp. v jaké konkrétní oblasti mají být přijata.

Dále Plán LNO předpokládá aktualizaci záplavových území v Oblastech s významným povodňovým rizikem (opatření typu B), kam dle přílohy listu spadají vybrané úseky na Lužické Nise, Smědé a Stěnavě. Retenci vody v krajině slouží i opatření ke snížení

nepříznivých důsledků povodní, kde se objevují jak konkrétní opatření typu A – např. rekonstrukce vodních děl Bedřichov, Fojtka, Mšeno a další, vybudování záchytných víceúčelových nádrží či budování poldrů na některých vodních tocích, tak opatření obecného charakteru (opatření typu B) – *Protipovodňová opatření v mikroregionu Frýdlantsko*, které se má týkat uvedených vodních toků, není však blíže specifikováno, jaká konkrétní opatření mají být za účelem protipovodňové ochrany učiněna.

V rámci Opatření ke snížení nepříznivých účinků sucha je navrženo pouze opatření typu C *CZE219001 Sucho a nedostatek vodních zdrojů*, tedy opatření nejméně konkrétní, které navrhuje realizaci závěrů a doporučení meziresortní pracovní skupiny VODA-SUCHO, revizi legislativy metodik či přípravu dotačních titulů k posílení retence vody v krajině.

Plán LNO navrhuje opatření vhodná ke zlepšení retenčních schopností krajiny jako jsou revitalizace vodních toků, tvorba nových a obnova stávajících malých vodních nádrží, rekonstrukce vodních děl, budování poldrů, aktualizace záplavových zemí atd. Ve většině případů se jedná o opatření typu B. Nejvíce opatření typu A je navrženo za účelem protipovodňové ochrany, což je vzhledem k ničivým povodním, které povodí Lužické Nisy zasáhly v srpnu roku 2010, zcela jistě dobrým krokem.

Plán LNO v rámci programů opatření nenavrhuje žádná opatření na zemědělských a lesních půdách. Přitom plošná opatření na zemědělské půdě a lesní půdě pomáhají zpomalovat povrchový odtok a zvyšují infiltraci, což je prospěšné jak z hlediska zamezování půdní erozi, tak ochrany před suchem a povodněmi.¹⁰² Vodu je třeba zachytit ještě na zemědělských, případně lesních pozemcích a až následně využívat možnosti akumulace ve vodních nádržích, či rybnících atd. Zlepšení retenční schopnosti krajiny lze řešit kombinací přírodně blízkých a technických opatření v jednotlivých subpovodích v rámci listů opatření typu A.¹⁰³

---

¹⁰² DZURÁKOVÁ, Miriam, ZÁRUBOVÁ, Kamila, UHROVÁ, Jana, ROZKOŠNÝ, Miloš, SMELÍK, Lukáš, NĚMEJCOVÁ, Denisa, ZAHŘÁDKOVÁ, Světlana, ŠTĚPÁNKOVÁ, Pavla, MACKŮ, Jaromír. Potenciál aplikace přírodně blízkých opatření pro zadržení vody v krajině a zlepšení ekologického stavu vodních útvarů. *Vodohospodářské technicko-ekonomické informace* [online]. 2017, roč. 59, č. 4, str. 25.

¹⁰³ KVÍTEK, Tomáš, KRÁTKÝ, Michal. Listy opatření typu A v Plánech dílčích povodí Vltavy - opatření ke zlepšení retence a akumulace vody v krajině společně s ochranou jakosti povrchových a podzemních vod. *tpuvz.cz* [online]. Asociace pro vodu v krajině České republiky, z. s. [cit. 17. 8. 2019].

2.4 Plány ekologické stability krajiny

Územní systém ekologické stability krajiny (ÚSES) představuje vzájemně propojený soubor ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu.¹⁰⁴ Cílem ÚSES je uchování a reprodukce přírodního bohatství, ekologická stabilizace krajiny, zadržování vody v krajině a zvyšování biodiverzity.¹⁰⁵ ÚSES je tvořen biokoridory a biocentry a dle geografického hlediska se rozlišuje místní, regionální a nadregionální ÚSES.¹⁰⁶

Vymezení ÚSES provádějí dle ustanovení § 4 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále jen „ZOPK“ nebo „zákon o ochraně přírody a krajiny“) orgány územního plánování a orgány ochrany přírody v součinnosti s vodohospodářskými orgány, orgány ochrany zemědělského půdního fondu a státní správy lesního hospodářství v tzv. plánu systému ekologické stability. Plán ÚSES obsahuje mapový zákres existujících a navržených biocenter a biokoridorů s vyznačením zvláště chráněných částí přírody, tabulkovou a popisnou část charakterizující funkční a prostorové ukazatele a bližší odůvodnění.¹⁰⁷ Jeho zpracování provádějí odborně způsobilé osoby – projektanti ÚSES. Vymezení ÚSES probíhá zpravidla jeho schválením v rámci územně plánovací dokumentace krajů a obcí, vymezit ho ale lze i územním rozhodnutím.

Plán ÚSES je pokladem pro projekty ÚSES, provádění pozemkových úprav, pro zpracování územně plánovací dokumentace, plánů povodí, lesních hospodářských plánů a dalších koncepčních dokumentů.

ÚSES nemá v zákoně o ochraně přírody a krajiny stanoven žádný specifický ochranný režim. Z tohoto důvodu je nezbytné, aby podmínky využívání jeho skladebných částí (tzv. funkční regulativy) stanovil v textové části ÚP. Obecná ochrana dle § 4 odst. 2 ZOPK

---

¹⁰⁴ § 3 odst. 1 písm. a) věta první ZOPK.

¹⁰⁵ VOMÁČKA, Vojtěch, KNOTEK, Jaroslav, KONEČNÁ, Michaela, HANÁK, Jakub, DIENSTBIER, Filip, PRŮCHOVÁ, Ivana. *Zákon o ochraně přírody a krajiny*, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 43.

¹⁰⁶ § 3 odst. 1 písm. a) věta druhá ZOPK.

¹⁰⁷ § 2 odst. 2 vyhlášky č. 395/1992 Sb. kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny.

může být poskytována jednotlivým skladebným částem ÚSES, pokud jsou zároveň významným krajinným prvkem ve smyslu § 3 odst. 1 písm. b) ZOPK.¹⁰⁸

Po vymezení ÚSES následuje fáze vytváření ÚSES. Vytvářením ÚSES se rozumí uskutečňování konkrétních záměrů tak, aby došlo k uskutečnění koncepčních materiálů, které ÚSES v první fázi procesu vymezily, tj. zakládání skladebných částí ÚSES. Vytváření ÚSES je dle zákona veřejným zájmem a podílejí se na něm vlastníci pozemků, obec i stát.¹⁰⁹ K vytváření ÚSES slouží především projekty ÚSES, což jsou soubory přírodovědné, technické, ekonomické, organizační a majetkoprávní dokumentace.¹¹⁰

Opatření uskutečňovaná dle projektů ÚSES schvalují příslušné stavební úřady v územním rozhodnutí nebo jsou součástí plánu společných zařízení komplexních pozemkových úprav. Komplexní pozemkové úpravy jsou v praxi největší příležitostí pro realizaci opatření dle projektů ÚSES.¹¹¹

Zajištění podmínek pro vytváření ÚSES probíhá po dohodě s vlastníkem pozemku, případně může dojít k výměně za pozemky jiné.¹¹² V úvahu připadá i možnost vyvlastnění pozemku podle § 170 odst. 1 písm. b) stavebního zákona. Vlastníci a nájemci pozemků, jimž vznikla z omezení vyplývajícího z opatření v plánech systémů ekologické stability újma, mají na základě § 58 odst. 1 ZOPK nárok na finanční kompenzaci.

---

¹⁰⁸ HÁTLE, Miroslav. ÚSES v územním plánování. *casopis.ochranaprirody.cz* [online]. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR [cit. 7. 6. 2019].

¹⁰⁹ § 4 odst. 1 věta druhá za středníkem ZOPK.

¹¹⁰ § 4 odst. 1 vyhlášky č. 395/1992 Sb. kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny.

¹¹¹ ŠABACKÁ, Jana. ÚSES, jeho právní postavení a role z pohledu realizovatelnosti v praxi. *Forumochranyprirody.cz* [online]. Fórum ochrany přírody [cit. 7. 6. 2019].

¹¹² § 59 odst. 1 a 2 ZOPK.

3 Obecná ochrana zemědělské a lesní půdy

Zemědělská i lesní půda zásadně ovlivňují množství a kvalitu zadržené vody. Vsak srážek a jejich následné zadržení v půdním prostředí patří mezi významné mimoprodukční funkce zemědělských i lesních půd. Jelikož zemědělské a lesní půdy pokrývají většinu rozlohy ČR, je jejich ochrana z hlediska zadržování vody v krajině významná.

3.1 Ochrana rozlohy půdy s vegetačním krytem

3.1.1 Právní nástroje ochrany zemědělského půdního fondu a jejich vliv na zadržování vody v krajině

Zemědělská půda v ČR je závažně ohrožena různými formami degradace, což její retenční schopnost snižuje. Jedním z největších problémů zemědělské půdy je v současné době její zábor. Zastavěním území dochází k zakrytí půdy nepropustnými materiály, jako jsou beton a asfalt, čímž je prakticky znemožněna přirozená retence vody.

Podíl zemědělské půdy představuje v současnosti zhruba 53,3 % celkové rozlohy ČR.¹¹³ Její ochrana je uskutečňována na základě zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu (dále jen „zákon o ochraně ZPF“). Zemědělský půdní fond (ZPF) je tvořen primárně půdou zemědělsky obhospodařovanou, dále též dočasně neobdělávanou půdou, rybníky s chovem ryb nebo vodní drůbeže a půdou nezemědělskou potřebnou k zajišťování zemědělské výroby, kam patří např. polní cesty, odvodňovací příkopy či technická protierozní opatření.¹¹⁴ Zemědělská půda je dle kvality rozdělena do 5 tříd ochrany ZPF.¹¹⁵

Ochrana zemědělské půdy (stejně jako lesní, jak bude popsáno dále) je založena na několika principech. Použití zemědělské půdy pro jiné účely je v zásadě zakázáno. Případné užití půdy k nezemědělským účelům je možné jen v nezbytných případech, v co

---

¹¹³ Situační a výhledová zpráva – půda. *eAgri.cz* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2018 [cit. 11. 6. 2019].

¹¹⁴ § 1 odst. 2 a 3 zákona o ochraně ZPF.

¹¹⁵ § 3 odst. 5 zákona o ochraně ZPF.

nejmenší míře a na nezbytnou dobu. Odnětí půdy ze ZPF je až na výjimky vázáno na souhlas orgánu ochrany ZPF a může mít buď dočasný charakter, anebo může být trvalé.

Má-li dojít k odnětí půdy ze ZPF, pak je přednostně odnímána půda méně kvalitní (kritériem jsou třídy ochrany ZPF).¹¹⁶ Vyjmutí půdy I. a II. třídy ochrany ze ZPF je pak možné jen v případě, že jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany ZPF.¹¹⁷ S odnětím půdy ze ZPF je spojena povinnost zaplatit odvod.¹¹⁸

Výši odvodu za odnětí půdy ze ZPF ovlivňuje mimo jiné tzv. ekologická váha vlivu. Ta se určuje podle toho, jaké faktory budou odnětím půdy ze ZPF dotčeny. Mezi rozhodné faktory patří skutečnost, že se odnímaná půda nachází v některém z území se zvláštním režimem, např. v národním parku, národní přírodní rezervaci, národní přírodní památce, CHKO, na území ÚSES či CHOPAV a dalších.¹¹⁹ Tímto způsobem je obecně zohledněn význam odnímané půdy pro životní prostředí, nezohledňuje se ale přímo retenční schopnost konkrétní odnímané půdy ani vliv na celkovou retenční schopnost půdy v dotčeném území.

Z hlediska zadržování vody v krajině je významné, že od tohoto poplatku je ve smyslu ustanovení § 11a odst. 1 zákona o ochraně ZPF osvobozeno odejmutí zemědělské půdy mimo jiné pro stavby a zařízení protierozní ochrany, zalesňování méně kvalitních půd či stavbu vodních nádrží. V případě odnětí půdy ze ZPF má v co nejmenší míře docházet k narušování hydrologických a odtokových poměrů v území.¹²⁰

Vzhledem k tomu, že v ČR ročně ubyde několik tisíc ha zemědělské půdy, je nutno si položit otázku, zda je ochrana ZPF nastavena efektivně. Lze uvažovat nad tím, zda by zvýšení odvodů nepomohlo snížit úbytky zemědělské půdy a také, zda by při určování výše odvodu neměly být zohledněny aspekty související s potřebou zadržování vody v dotčeném území.

---

¹¹⁶ DAMOHORSKÝ, Milan. *Zemědělské právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, s. 37.

¹¹⁷ § 4 odst. 3 zákona o ochraně ZPF.

¹¹⁸ § 11 odst. 1 zákona o ochraně ZPF.

¹¹⁹ Část B přílohy k zákonu o ochraně ZPF.

¹²⁰ § 4 odst. 1 písm. b) a c) zákona o ochraně ZPF.

3.1.2 Právní nástroje ochrany lesa a jejich vliv na zadržování vody v krajině

Lesy hrají v procesu zadržování vody v krajině nezastupitelnou roli. Ovlivňují hydrologický cyklus, odtokové poměry, množství zadržené srážkové vody a chrání půdu před větrnou a vodní erozí.¹²¹ Ačkoli lesy pokrývají zhruba třetinu rozlohy ČR, spadne zde 50 % srážek. Tato skutečnost je způsobena tím, že podhorské oblasti s nejvyššími úhrny srážek mají zároveň nejvyšší lesnatost.¹²² Zároveň je jejich retenční schopnost mnohonásobně vyšší, než je tomu u bezlesé krajiny. „*Vyvinutá a nepoškozená lesní půda může za ideálních podmínek uplatnit retenční kapacitu v objemu 80–125 mm srážek, v běžných případech podle reálného stavu půdy na lokalitě můžeme počítat s 40–60 mm. Je to 5–9krát více než u půd zemědělských...*“¹²³

Během posledních dvou století se zcela změnila druhová skladba českých lesů. V přirozené skladbě by většinu českých lesů tvořily listnaté a smíšené porosty. Zatímco jehličnany by byly zastoupeny zhruba z jedné třetiny (11 % by tvořily smrčiny, zejména v horských oblastech)¹²⁴, v současné době je jejich podíl 72 % (přičemž 50 % tvoří smrkové porosty), což je více než dvojnásobek.¹²⁵ Smrk představuje dřevinu obzvláště zranitelnou měnícím se klimatem¹²⁶, především v nižších a středních polohách, kde byl rozšířen na úkor původních dřevin. Smrkové monokultury jsou navíc náchylné k větrným a kůrovcovým kalamitám, přičemž následně vzniklé holoseče mohou zásadně snížit schopnost lesa vodu zadržet. Z hlediska ekologické stability je přeměna smrkových monokultur na smíšené porosty jednou z priorit lesního hospodářství.

---

¹²¹ Jedná se o ekologické, mimoprodukční funkce lesa.

¹²² KANTOR, Petr, ŠACH, František. Možnosti lesů při tlumení povodní. *Lesnická práce* [online]. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o., 2002, č. 11 [cit. 8. 6. 2019].

¹²³ KREČMER, Vladimír, ŠVIHLA, Vladimír, ŠACH, František, KANTOR, Petr, ČERNOHOUS, Vladimír. Lesy a povodně – souhrnná zpráva. *Lesnická práce* [online]. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o., 2003, č. 8 [cit. 8. 6. 2019].

¹²⁴ BLÁHA, Jaromír, ŠTROUFOVÁ, Zuzana, KOTECKÝ, Vojtěch. Druhové složení českých lesů. *hnutiduha.cz* [online]. Brno: Hnutí DUHA – Friends of the Earth Czech Republic, 2005 [cit. 9. 6. 2019].

¹²⁵ Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství české republiky v roce 2017. *eAGRI.cz* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2018 [cit. 9. 6. 2019].

¹²⁶ HLÁSNY, Tomáš. Jak může ovlivnit změna klimatu smrkové a porosty v ČR. *Lesnická práce* [online]. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o., 2012, č. 1 [cit. 10. 6. 2019].

Právní úpravu ochrany lesa nalezneme v zákoně č. 289/1995 Sb., o lesích (dále jen „lesní zákon“). Cílem právní úpravy ochrany lesa je zachování lesa, péče o něj a jeho obnova. Zásadním předpokladem pro zachování lesa je ochrana pozemků určených k plnění funkcí lesa. Co do rozlohy lesa je ochrana zajišťována prostřednictvím zákazu použití lesních pozemků k jiným účelům, než je plnění funkcí lesa. O jejich odnětí nebo omezení plnění funkcí lesa rozhoduje orgán státní správy lesa v řízení zahajovaném na žádost vlastníka nebo jiné osoby ve veřejném zájmu.¹²⁷ S odnětím lesního pozemku je spojena povinnost uhradit poplatek za odnětí.

V rámci obecného užívání lesů má každý povinnost nepoškozovat les a nenarušovat lesní prostředí.¹²⁸ Ustanovení § 20 lesního zákona zakazuje v lese mimo jiné provádět terénní úpravy, narušovat půdní kryt, těžít stromy a keře či narušovat vodní režim. Tyto zákazy se nevztahují na činnosti, které jsou prováděny při hospodaření v lese. Porušením těchto zákazů se fyzická osoba dopouští přestupku dle § 53 odst. 1 lesního zákona, za který lze uložit pokutu 5 000 Kč, resp. 15 000 Kč.

Všechny lesy jsou dle ustanovení § 3 odst. 1 písm. b) ZOPK významným krajinným prvkem (VKP) a jsou proto předmětem ochrany v rámci ochrany přírody a krajiny. Je zakázáno je poškozovat a ničit. K zásahům do lesa je třeba opatřit si závazné stanovisko orgánu ochrany přírody.

3.2 Pravidla zemědělského a lesního hospodaření relevantní pro zadržování vody v krajině

3.2.1 Hospodaření na zemědělských půdách

Vhodný způsob hospodaření na zemědělské půdě je zcela zásadním předpokladem dobré retenční schopnosti půdy. Naopak uplatňováním nevhodných postupů v zemědělství dochází k degradaci půdy erozí a zhutněním. Podle analýz VÚMOP je více než polovina zemědělské půdy aktuálně ohrožena vodní erozí.¹²⁹ Monitoring eroze zemědělských půd

---

¹²⁷ § 13 odst. 1 lesního zákona.

¹²⁸ § 19 odst. 1 lesního zákona.

¹²⁹ Půda v číslech. *statistiky.vumop.cz* [interaktivní online databáze]. VÚMOP, v.v.i. [cit. 12. 4. 2019].

zajišťuje Státní pozemkový úřad v součinnosti s dalšími organizacemi a orgány státní správy a samosprávy a orgány ochrany ZPF.

Z ustanovení § 27 vodního zákona vyplývá pro vlastníka pozemku povinnost zajistit péči o něj tak, aby nedocházelo ke zhoršování vodních poměrů, zejména odtokových poměrů a odnosu půdy vodní erozí. Totéž ustanovení dále upravuje obecnou povinnost vlastníků pozemků dbát o zlepšování retenční schopnosti krajiny. Tyto povinnosti míří na ochranu vodních poměrů zejména před negativními účinky nevhodného zemědělského hospodaření, které může vést ke zvýšené erozi, odnosu půdy a zanášení vodních toků i stojatých vod.¹³⁰ Při neplnění povinnosti vyplývající z tohoto ustanovení se vlastník pozemku dopouští přestupku dle § 120 odst. 1 vodního zákona, resp. § 125e odst. 1 vodního zákona, za který lze uložit pokutu do 20 000 Kč, resp. do 100 000 Kč.

Novelou č. 41/2015 Sb. byl ze zákona o ochraně ZPF odstraněn § 2 odst. 3, na jehož základě byl orgán ochrany ZPF oprávněn uložit vlastníkovi nebo nájemci zemědělské půdy změny kultury a to např. v případě, že obhospodařováním pozemku v dosavadní kultuře dochází k eroznímu ohrožení území na dotčeném pozemku i na okolních pozemcích nebo pokud dochází k poškozování okolních pozemků nebo příznivých fyzikálních, biologických a chemických vlastností půdy.¹³¹

Ustanovení § 3 odst. 1 písm. b) zákona o ochraně ZPF zakazuje způsobovat ohrožení zemědělské půdy erozí překračováním přípustné míry jejího erozního ohrožení, přičemž přípustná míra ohrožení má být stanovena prováděcím právním předpisem. Tento prováděcí předpis, tzv. protierozní vyhláška, však dosud nebyl vydán, tudíž ustanovení, které má půdu před erozí chránit, v současné době není účinné a protierozní ochrana tak není dostatečně právně upravena.¹³²

---

¹³⁰ HORÁČEK, Zdeněk, KRÁL, Miroslav, STRNAD, Zdeněk, VYTEJČKOVÁ, Veronika. *Vodní zákon: komentář*. 3. vydání. Praha: Soudy, 2015, s. 91.

¹³¹ Kritéria rozhodná pro uložení změny kultury zemědělské půdy stanovuje ustanovení § 1 vyhlášky MŽP č. 13/1994 Sb., kterou se upravují některé podrobnosti ochrany zemědělského půdního fondu. Toto ustanovení, přestože je formálně stále účinné, nelze v praxi použít, protože § 2 odst. 3 zákona o ochraně ZPF, k němuž se výslovně vztahoval, byl zrušen.

¹³² Z Česka mizí ornice. Protierozní vyhláška je ale v nedohlednu. *euro.cz* [online]. Mladá fronta a. s., publikováno 9. 2. 2019 [cit. 1. 7. 2019].

Zákon o ochraně ZPF podle ustanovení § 3c odst. 1 navíc neumožňuje uložit původci závadného stavu opatření k nápravě, nýbrž ve smyslu § 20a odst. 1 písm. b) předvídá pokutu až do výše 1 000 000 Kč v případě způsobení ohrožení zemědělské půdy erozí. Dokud však nebude vydána protierozní vyhláška stanovující přípustné míry erozního ohrožení, je takový postup orgánu ochrany ZPF nepravděpodobný.¹³³

3.2.2 Standardy Dobrého zemědělského a environmentálního stavu

Ochrana zemědělské půdy při zemědělské výrobě je do jisté míry řešena v rámci sedmi standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES). Jedná se o standardy, které mají zajistit zemědělské hospodaření ve shodě s ochranou životního prostředí. Tento nástroj vychází z práva EU a je součástí pravidel podmíněnosti zemědělských dotací. Základní rámec pravidel podmíněnosti upravuje nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1306/2013.¹³⁴ Standardy DZES si pak v jeho rámci konkrétněji definuje každý členský stát sám, a to s ohledem na zvláštní charakteristiky dané oblasti (klimatické podmínky, struktura zemědělských podniků atd.).¹³⁵ Stanovení standardů DZES provedla ČR v příloze č. 2 nařízení vlády č. 309/2014 Sb., o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování některých zemědělských podpor. Hospodaření v souladu s těmito standardy podmiňuje poskytování plné výše zemědělských dotací. V některých ohledech se standardy překrývají s přímými, administrativně-právními nástroji (např. ochrana vody), v jiných ohledech se jedná spíše o nepřímý, prostřednictvím zemědělského dotačního systému působící ekonomický nástroj.¹³⁶

Ke zvýšení retence vody v krajině může výrazně přispět hospodaření v souladu se standardy DZES 4, DZES 5 a DZES 6. Standard DZES 4 zajišťuje minimální pokryv půdy v období po sklizni a v mimovegetačním období. Půdní pokryv přitom omezuje povrchový odtok vody, brání erozi a přispívá k uchování vláhy v půdě. Na způsob

---

¹³³ CEJPEK MUSILOVÁ, Hana. *Environmentální aspekty podnikání v zemědělství v kontextu pravidel podmíněnosti*. Brno: Masarykova univerzita, 2016, s. 85.

¹³⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013 ze dne 17. prosince 2013 o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008

¹³⁵ CEJPEK MUSILOVÁ, Hana. *Environmentální aspekty podnikání v zemědělství v kontextu pravidel podmíněnosti*. Brno: Masarykova univerzita, 2016, s. 45-46.

¹³⁶ Tamtéž, s. 115-118.

obhospodařování půdy cílí standard DZES 5, podle kterého je na půdách silně ohrožených erozí zakázáno pěstovat více než 2 ha souvislé plochy plodin jako jsou brambory, kukuřice či řepa a na půdách mírně ohrožených erozí je pěstování těchto plodin podmíněno použitím odpovídajících půdoochranných technologií, např. ochranných pásů.¹³⁷ Od ledna 2019 byla rozšířena působnost podmínek standardu DZES 5 na cca 25 % celkové výměry orné půdy v ČR. Standard DZES 6 má za cíl zachování úrovně organických složek v půdě. Od ledna 2020 má být zaveden zcela nový standard DZES 7d, jehož cílem je zlepšení struktury krajiny a zvýšení retence vody v krajině, přičemž se zatím bude zaměřovat na plochy erozně ohrožené.¹³⁸

Kontroly na místě a hodnocení souladu hospodaření s podmínkami DZES provádí Státní zemědělský a intervenční fond. Nutno však podotknout, že v současné době Státní zemědělský a intervenční fond zkontroluje ročně cca 5 % žádostí o přímé platby a pouze u cca 1 % kontroluje splnění pravidel podmíněnosti.¹³⁹

3.2.3 Hospodaření v lesích

Retenční schopnost lesa zásadně ovlivňuje hospodaření v něm. Lesní zákon stanovuje podmínky pro těžbu porostů a obnovu lesa a povinnost hospodařit podle lesnických plánů – lesní hospodářský plán a lesní hospodářské osnovy, jež jsou základními nástroji v rámci lesního hospodaření. Ačkoliv se dle názvu jedná o „plány“, ve skutečnosti svou povahou lesnické plány představují administrativně-právní nástroje s koncepčními prvky. Z tohoto důvodu nejsou zařazeny ke koncepčním nástrojům v rámci druhé kapitoly.

Lesnické plány obsahují závazné ukazatele jako je celková výše těžeb a minimální podíl melioračních a zpevňujících dřevin při obnově porostu.¹⁴⁰ Meliorační a zpevňující dřeviny přitom působí pozitivním způsobem na vodní poměry v lese.¹⁴¹ Přehled

---

¹³⁷ Novinky v DZES 5 od roku 2019. *eAGRI.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství, publikováno 1. 2. 2019 [cit. 30. 5. 2019].

¹³⁸ Průvodce zemědělce Kontrolou podmíněnosti platný pro rok 2019. *eAGRI.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 2. 7. 2019].

¹³⁹ Zásadní změny v zemědělské dotační politice a systému jejich kontrol. *cleverfarm.cz* [online]. Cleverfarm, publikováno 4. 5. 2018 [cit. 2. 7. 2019].

¹⁴⁰ DAMOHORSKÝ, Milan a kol. *Právo životního prostředí*. 3. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 313.

¹⁴¹ STRNAD, Zdeněk a kol. *Vodní právo*. 2. vydání. Vodňany: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Fakulta rybářství a ochrany vod, 2015, s. 164.

vhodných melioračních a zpevňujících dřevin obsahuje příloha č. 2 vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 298/2018 Sb., o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů.¹⁴²

Vlastníci lesa mají ze zákona povinnost zvyšovat odolnost lesa a jeho stabilitu, především vhodnou druhovou skladbou dřevin a jejich rozmístěním v porostu a zakládáním zpevňovacích pásů na okraji i uvnitř lesních porostů.¹⁴³ Co se týče těžby dříví, je vlastník lesa dle ustanovení § 33 odst. 1 lesního zákona povinen přednostně provádět těžbu nahodilou. Mýtní těžba úmyslná je v porostech mladších 80 let zpravidla zakázána.¹⁴⁴ Zákon dále omezuje velikost a šířku holé seče při úmyslné mýtní těžbě a stanovuje povinnost jejího zalesnění do dvou, resp. sedmi let o jejího vzniku.¹⁴⁵

Výstavba lesních cest a jiných zařízení může být uskutečňována za předpokladu, že nezpůsobí zvýšené nebezpečí eroze a nepřiměřené poškození půdy a vodního režimu v daném území.¹⁴⁶ Mezi činnosti, které jsou vhodné k ochraně půdy a péči o vodohospodářské poměry patří meliorace a hrazení bystrin. Jejich provádění je ze zákona povinností vlastníka, popřípadě má vlastník povinnost jejich provádění strpět.¹⁴⁷

Hospodaření v lesích ochranných a zvláštního určení je upraveno ve zvláštním režimu, který se od obecné právní úpravy hospodaření v lesích liší. V lesích ochranných musí být hospodaření prováděno tak, aby byly zajištěny jejich ochranné funkce, a vlastníkům lesů zvláštního určení lesní zákon ukládá strpět omezení při hospodaření v nich. Vlastníkům lesů zvláštního určení náleží náhrada za zvýšené náklady z těchto omezení plynoucí.¹⁴⁸

Ochrana lesa při hospodaření v něm je zajištěna prostřednictvím správního trestání i v rámci trestního práva. Relevantní skutkové podstaty a případné sankce uvádí § 54 lesního zákona. Svévolná škodlivá těžba a jiné negativní zásahy do lesních porostů

---

¹⁴² Např. buk lesní, bříza bělokorá, dub letní, dub zimní, douglaska tisolistá, jedle bělokorá, jeřáb ptačí, modřín opadavý, topol osika, habr obecný, lípa srdčitá, jilm0 habrolistý, olše lepkavá atd.

¹⁴³ § 32 odst. 5 lesního zákona.

¹⁴⁴ § 33 odst. 4 lesního zákona.

¹⁴⁵ § 31 odst. 2 a 6 lesního zákona.

¹⁴⁶ § 34 odst. 2 lesního zákona.

¹⁴⁷ § 35 odst. 1 lesního zákona.

¹⁴⁸ § 36 odst. 3 lesního zákona.

jsou sankcionovány v rámci trestného činu poškození lesa dle § 295 TZ, jež je speciální skutkovou podstatou vůči trestnému činu poškození životního prostředí.

4 Zvláštní územní ochrana relevantní pro zadržování vody v krajině

4.1 Ochrana akumulace vod dle vodního zákona

Hlava V vodního zákona upravuje ochranu vodních poměrů a vodních zdrojů. Vodní poměry v daném území mohou být ovlivněny v důsledku terénních úprav či stavební činnosti a to tak, že například dojde ke změně sklonu terénu, propustnosti zeminy či k zastavění území trvale nepropustnými plochami, čímž se snižuje prostor pro přirozenou retenci vody. Vodní poměry v území ovlivňuje i budování protipovodňových opatření.¹⁴⁹

4.1.1 Chráněné oblasti přirozené akumulace vod

V oblastech, které mají vhodné podmínky pro akumulaci vod, vyhláší vláda nařízením tzv. chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV).¹⁵⁰ V těchto územních jsou zakázány činnosti, které by mohly negativně ovlivnit jakost a množství akumulovaných vod – odvodňování, odlesňování a povrchová těžba.¹⁵¹

Území CHOPAV byla ustanovena nařízením vlády č. 40/1978 Sb., o chráněných oblastech přirozené akumulace vod Beskydy, Jeseníky, Jizerské hory, Krkonoše, Orlické hory, Šumava a Žďárské vrchy, nařízením vlády č. 10/1979 Sb., o chráněných oblastech přirozené akumulace vod Brdy, Jablunkovsko, Krušné hory, Novohradské hory, Vsetínské vrchy a oblast Žamberk-Králíky a nařízením vlády č. 85/1981 Sb., o ochráněných oblastech přirozené akumulace vod Chebská pánev a Slavkovský les, Severočeská křída, Východočeská křída, Polická pánev, Třeboňská pánev a Kvartér řeky Moravy.

Institut CHOPAV je důležitým nástrojem pro retenci vody v krajině. Zejména omezením odvodňovacích a těžebních činností napomáhá tomu, aby nedocházelo k urychlování odtoku vody v těchto chráněných územích. Zároveň je v těchto oblastech velmi vhodné

---

¹⁴⁹ HORÁČEK, Zdeněk, KRÁL, Miroslav, STRNAD, Zdeněk, VYTEJČKOVÁ, Veronika. *Vodní zákon: komentář*. 3. vydání. Praha: Soudy, 2015, s. 91.

¹⁵⁰ § 28 odst. 1 vodního zákona.

¹⁵¹ § 28 odst. 2 vodního zákona.

zavádět opatření pro zadržení vody v krajině, jelikož zde budou nejefektivnější.¹⁵² „Z rozmístění oblastí CHOPAV v ČR vyplývá, že pokrývají většinu hlavních pramenních oblastí a dále pokrývají významné pánevní a kvartérní struktury. Zlepšení vodního režimu krajiny směřující k většímu zadržení vody v krajině a zvýšení infiltrace srážkové a povrchové vody do vod podzemních má v těchto oblastech potenciál k významnému zlepšení vodního režimu v krajině celé ČR – vyrovnanější odtokový režim (daný výraznějším podílem základního a hypodermického odtoku, a pomalejším, příp. řízeným vyprazdňováním různých povrchových akumulací vody) z oblastí CHOPAV může výrazně zlepšit stav na středních a dolních úsecích toků i mimo CHOPAV v době sucha.“¹⁵³

Jak uvádí Datel, v praxi není úplně jasné, jakou roli mají CHOPAV hrát v rámci komplexní ochrany vodních poměrů a vodních zdrojů. Navrhuje proto metodicky dořešit vztah CHOPAV a ochranných pásem vodních zdrojů uvnitř těchto území, jelikož mnohdy dochází k rozporu mezi zájmy vodárenského odběru a ochrany vodních poměrů krajiny.¹⁵⁴

Zajímavá je i otázka překryvu území CHOPAV s CHKO z hlediska rozdílného režimu ochrany, který je těmto územím poskytován. Některá území CHOPAV se s CHKO zcela nebo z části překrývají. Přitom základní ochranné podmínky CHKO stanovené § 26 ZOPK jsou obsáhlejší než zákazy stanovené v § 28 odst. 2 vodního zákona pro území CHOPAV v tom smyslu, že zakazují i činnosti, které neovlivňují pouze vodní poměry.¹⁵⁵

Domnívám se, že by mělo být zjištěno, zda se na území ČR nenacházejí další lokality vhodné k akumulaci vod a případně vyhlásit další území CHOPAV.

4.1.2 Území chráněná pro akumulaci povrchových vod

Dalším nástrojem ochrany vodních poměrů jsou území chráněná pro akumulaci povrchových vod (LAPV). Jedná se o plochy, které jsou morfologicky, geologicky

---

¹⁵² DATEL, Josef V. a kol. *Činnosti k podpoře výkonu státní správy v problematice sucha v roce 2017 – úkol 3702 Ochranná pásma vodních zdrojů – průběžná zpráva* [online]. Praha: VÚV TGM, 2017 [cit. 31. 5. 2019], s. 33-35.

¹⁵³ Tamtéž, s. 34-35.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 34-35.

¹⁵⁵ Blíže se problematice překryvu území CHOPAV a CHKO věnuje DVOŘÁK, Petr. *Právní úprava územní ochrany vod z hlediska množství* [online]. Praha: 2017 [cit. 17. 8. 2019]. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta.

a hydrologicky vhodné k akumulaci povrchových vod, přičemž zároveň pomáhají snížit nepříznivé účinky povodní a sucha.¹⁵⁶ Tato území a jejich základní zásady využití jsou vymezeny v *Generelu lokalit vhodných pro akumulaci vod*¹⁵⁷ (dále jen „Generel LAPV“), jenž tvoří podklad pro PÚR a územně plánovací dokumentace.¹⁵⁸

Lokality uvedené v Generelu LAPV jsou hájeny pro případnou výstavbu vodních nádrží, nejedná se však o plán jejich výstavby. Vybrané lokality jsou určeny jako územní rezervy ve smyslu ustanovení § 36 odst. 1 stavebního zákona a nelze na nich umisťovat stavby a provádět takové činnosti, které by mohly v budoucnu znemožnit nebo podstatně ztížit případnou realizaci konkrétní vodní nádrže v případě, že budou vyčerpány možnosti ostatních adaptačních opatření k zajištění vodohospodářských služeb. Generel LAPV obsahuje celkem 65 lokalit, které jsou rozděleny do dvou kategorií. Kategorie A zahrnuje území významná z hlediska zásobování pitnou vodou, kategorie B pak území vhodná pro akumulaci za účelem protipovodňové ochrany.¹⁵⁹

V současné době se ukazuje, že přehrady a velké vodní nádrže v porovnání s přírodě blízkými retenčními opatřeními nejsou pro zadržení vody v krajině tak účinné, navíc je jejich realizace extrémně finančně náročná.¹⁶⁰ Masivní zásahy do krajiny v podobě výstavby přehrad navíc mohou negativně ovlivnit mnohé přírodní procesy. „*Mnohé z navržených přehrad zasahují do zachovalých údolí s přirozenými úseky vodních toků a niv, které vytvářejí předpoklady pro existenci rozmanitých druhů živočichů a rostlin a dotvářejí typický ráz naší krajiny. Jejich zaplavením by došlo k poškození složitých přírodních procesů vázaných na vodní tok a jeho nivu – ke ztrátě přirozeného vodního režimu, likvidaci biotopů a mnohdy k nevratnému poškození biodiverzity a ekologické stability.*“¹⁶¹ Z tohoto důvodu se domnívám, že výstavba přehrad by jako opatření

---

¹⁵⁶ § 28a, odst. 1 vodního zákona.

¹⁵⁷ Generel lokalit pro akumulaci povrchových vod. *eAGRI.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 6. 6. 2019].

¹⁵⁸ § 28a, odst. 2 vodního zákona.

¹⁵⁹ Generel lokalit pro akumulaci povrchových vod. *eAGRI.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 6. 6. 2019].

¹⁶⁰ SEDLÁČEK, Jan. *Přirozená retence vody v krajině versus výstavba retenčních nádrží* [online]. České Budějovice, 2017 [cit. 13. 3. 2019]. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Přírodovědecká fakulta.

¹⁶¹ FRANKOVÁ, Linda, DOBROVSKÝ, Petr. Generel lokalit pro akumulaci povrchových vod. *Časopis Ochrana přírody* [online]. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2009, č. 5 [cit. 22. 7. 2019].

k zadržování vody v krajině měla být až poslední uvažovanou možností. V první řadě by měly být uplatněny dostupné prostředky ke zlepšení přirozené retenční schopnosti krajiny – přírodě blízká opatření a šetrné hospodaření na zemědělské a lesní půdě.

I přesto, že v budoucnu pravděpodobně nebude ve všech případech realizován primární účel vymezení těchto území, tj. výstavba vodní nádrže v dané lokalitě, lze pozitivní vliv území chráněných pro akumulaci povrchových vod spatřovat ve skutečnosti, že se jedná o lokalitu v důsledku územní rezervy méně dotčené lidskou činností, resp. je zde pravděpodobně méně zasahováno do přirozeného vodního režimu území. Ze stejného důvodu mohou být tyto lokality příznivým prostředím pro řadu chráněných druhů živočichů a rostlin.

4.2 Zvláštní územní ochrana dle zákona o ochraně přírody a krajiny

Zvláště chráněná území jsou zákonem definována jako území přírodovědecky či esteticky velmi významná. Vyhlášená jsou v rámci šesti kategorií – národní parky, CHKO, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky.¹⁶² Z hlediska zadržování vody v krajině jsou díky své rozloze významné především národní parky, CHKO, národní přírodní rezervace a přírodní rezervace. Prospěšné pro retenci vody v krajině mohou být ale i národní přírodní památky a přírodní památky, zejména pokud se jedná např. o rašeliniště, mokřadní louky, meandrující toky, jezera a rybníky.

Zákon o ochraně přírody a krajiny stanoví pro každou kategorii chráněných území tzv. základní ochranné podmínky, které obsahují zákazy a omezení určitých činností v takových územích. Z hlediska zadržování vody v krajině je významné, že na celém území národních parků je zakázáno umisťovat a povolovat důlní díla a zakázána je těžební činnost. Mimo zastavěná území obcí a zastavitelné plochy obcí je zpravidla zakázáno umisťovat, povolovat a provádět stavby, odstraňovat svrchní vrstvu půdy nebo provádět terénní úpravy či upravovat přirozená koryta vodních toků.¹⁶³ Dále jsou vlastníci nebo nájemci pozemků v národních parcích povinni hospodařit na těchto pozemcích tak, aby byly zachovány nebo podporovány jejich ekologické funkce a biologická

---

¹⁶² § 14 odst. 1 a 2 ZOPK.

¹⁶³ § 16 odst. 1 písm. a) a odst. 2 písm. b), c) a k) ZOPK.

rozmanitost.¹⁶⁴ Obdobné ochranné podmínky v souvislosti s ochranou vodního režimu v zvláště chráněných územích jsou stanoveny i pro CHKO, národní přírodní rezervace a přírodní rezervace.¹⁶⁵ V první a druhé zóně CHKO je pak zakázáno hospodařit na pozemcích mimo zastavěná území obcí způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, nevratně poškozovat půdní povrch, měnit vodní režim či provádět terénní úpravy značného rozsahu.¹⁶⁶ Výjimku ze základních ochranných podmínek zvláště chráněných území může orgán ochrany přírody povolit, pokud jsou splněny podmínky ustanovení § 43 ZOPK.

Některé činnosti a zásahy v národním parku a CHKO jsou podmíněny vydáním závazného stanoviska orgánu ochrany přírody. Bez závazného stanoviska orgánu ochrany přírody nelze v těchto zvláště chráněných územích například učinit ohlášení stavby, vydat územní rozhodnutí, stavební povolení či povolení k provedení terénních úprav. Předchozím vydáním závazného stanoviska orgánu ochrany přírody je v těchto zvláště chráněných územích podmíněno i vydání povolení k nakládání s vodami.^{167,168}

Kromě omezení různých činností a zásahů v zvláště chráněných územích lze také v jejich ochranných pásmech vymezit činnosti a zásahy, které jsou vázány na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody.¹⁶⁹ Dle ustanovení § 37 odst. 2 ZOPK je souhlas orgánu ochrany přírody nutný k umístování, povolování nebo provádění staveb, změně způsobu využití pozemků, terénním úpravám, změnám vodního režimu pozemků nebo k nakládání s vodami, k použití chemických prostředků a ke změnám druhu pozemku v ochranném pásmu zvláště chráněného území.

Vedle základních ochranných podmínek jsou v obecně závazných právních předpisech, kterými se konkrétní chráněná území zřizují, stanoveny individuálně ještě tzv. bližší

---

¹⁶⁴ § 22b odst. 1 ZOPK.

¹⁶⁵ Základní ochranné podmínky pro CHKO jsou stanoveny ustanovením § 26 ZOPK, pro národní přírodní rezervace ustanovením § 29 ZOPK a pro přírodní rezervace ustanovením § 34 ZOPK.

¹⁶⁶ § 26 ZOPK.

¹⁶⁷ § 44 odst. 1 ZOPK.

¹⁶⁸ Dle ustanovení § 44 odst. 3 ZOPK se závazné stanovisko nevydává, jde-li o stavby buď v zastavěném území obce ve čtvrté zóně CHKO, nebo v zastavěném území města, které se nachází na území CHKO.

¹⁶⁹ § 37 odst. 1 ZOPK.

ochranné podmínky. Ty zohledňují specifika daného chráněného území.¹⁷⁰ Zvláště chráněná území mohou v bližších ochranných podmínkách vymezit činnosti a zásahy, které budou vázány na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody.¹⁷¹ Například na území CHKO Poodří, které je významné pro svůj zachovalý přirozený nivní ekosystém řeky Odry a jejích přítoků, lze mimo zastavěná území obcí pouze s předchozím souhlasem příslušného orgánu ochrany přírody upravovat nebo měnit přirozená koryta vodních toků či odbahňovat vodní nádrže a koryta vodních toků.

V národním parku pak mohou být stanoveny ještě další omezující podmínky návštěvním řádem, a to za účelem ochrany před možnými rušivými vlivy turistických, sportovních a rekreačních činností.¹⁷²

Lesy v národních parcích a v národních přírodních rezervacích jsou ze zákona lesy zvláštního určení dle lesního zákona. Lesy v prvních zónách CHKO, lesy v přírodních rezervacích, národních přírodních památkách a přírodních památkách pak mohou být zařazeny do kategorie lesů zvláštního určení v případě, že je veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí nebo zájem na plnění mimoprodukčních funkcí nadřazen funkcím produkčním.¹⁷³ Nakládání s lesy v národních parcích je upraveno ustanovením § 22a ZOPK. V národních přírodních rezervacích lze ustanovení o zásazích proti škůdcům a o případech mimořádných okolností a nepředvídaných škod použít jen se souhlasem a v rozsahu stanoveném orgánem ochrany přírody.¹⁷⁴

Institut zvláště chráněných území není sice nástrojem, který primárně cílí na zadržování vody v krajině, avšak vzhledem k řadě zákazů a omezení některých činností jak v samotných zvláště chráněných územích, tak v jejich ochranných pásmech, je do přirozeného vodního režimu v těchto lokalitách zasahováno zpravidla v menší míře, než je tomu v nechráněných územích. Z tohoto hlediska představují zvláště chráněná území

---

¹⁷⁰ DAMOHORSKÝ, Milan a kol. Právo životního prostředí. 3. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 354.

¹⁷¹ § 44 odst. 3 ZOPK.

¹⁷² § 19 odst. 1 ZOPK.

¹⁷³ § 8 odst. 2 písm. a) lesního zákona.

¹⁷⁴ § 31 ZOPK.

vhodné prostředí pro přirozenou retenci vody v krajině. Možnosti rozšiřování zvláště chráněných území jsou ale omezené.

4.3 Zvláštní režimy lesů dle lesního zákona

Kromě lesů hospodářských, o nichž bylo pojednáno výše, lesní zákon rozlišuje ještě další dvě kategorie lesů, a to lesy ochranné a lesy zvláštního určení, které plní převážně mimoprodukční funkce. Mezi mimoprodukční funkce lesa patří vliv lesa na klimatické a vodní poměry, ochrana půdy před erozí, produkce kyslíku, zachycování prachu a jiných škodlivin z ovzduší atd.

Do kategorie lesů ochranných patří lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích (např. sutě, prudké svahy, strže atd.), dále vysokohorské lesy pod hranicí stromové vegetace chránící níže položené lesy a lesy na exponovaných hřebenech či lesy v klečovém lesním vegetačním stupni.¹⁷⁵ Lesy této kategorie plní významné ekologické funkce – zejména funkce půdoochranné a vodoochranné, čímž brání půdní erozi a chrání lesy v nižším vegetačním stupni. O zařazení lesa do kategorie lesa ochranného rozhoduje příslušný orgán státní správy lesů buď na žádost vlastníka, nebo z moci úřední.¹⁷⁶

Lesy zvláštního určení jsou pak lesy, které nejsou lesy ochrannými a nacházejí se v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů I. stupně, v ochranných pásmech zdrojů přírodních léčivých a stolních minerálních vod či na území národních parků a národních přírodních rezervací.¹⁷⁷ Tyto lesy jsou za lesy zvláštního určení prohlášeny přímo zákonem. Nakládání s lesy v národních parcích je upraveno ustanovením § 22a ZOPK. V národních přírodních rezervacích lze ustanovení o zásazích proti škůdcům a o případech mimořádných okolností a nepředvídaných škod použít jen se souhlasem a v rozsahu stanoveném orgánem ochrany přírody.¹⁷⁸

Orgán státní správy lesů může do kategorie lesů zvláštního určení dále zařadit i jiné lesy, je-li veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí nebo zájem na plnění

---

¹⁷⁵ § 7 odst. 1 lesního zákona.

¹⁷⁶ DROBNÍK, Jaroslav, DVORÁK, Petr. *Lesní zákon: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. In: *ASPI* [právní informační systém], právní stav k 1. 1. 2018.

¹⁷⁷ § 8 odst. 1 lesního zákona.

¹⁷⁸ § 31 ZOPK.

mimoprodukčních funkcí nadřazen funkcím produkčním. Mohou to být například lesy v prvních zónách CHKO a lesy v přírodních rezervacích, národních přírodních památkách a přírodních památkách či lesy se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodoochrannou, klimatickou nebo krajinotvornou.¹⁷⁹

Na rozdíl od lesů hospodářských neplní lesy ochranné a zvláštního určení v první řadě hospodářské funkce. Z tohoto důvodu je hospodaření v lesích ochranných a zvláštního určení upraveno ve zvláštním režimu podle ustanovení § 36 lesního zákona, který se odlišuje od obecné právní úpravy hospodaření v lesích. V lesích ochranných musí být hospodaření prováděno tak, aby byly zajištěny jejich ochranné funkce, a vlastníkům lesů zvláštního určení lesní zákon ukládá strpět omezení při hospodaření v nich. Vlastníkům lesů zvláštního určení náleží náhrada za zvýšené náklady z těchto omezení plynoucí.

Krajský úřad, resp. Vojenský lesní úřad či MŽP mají v zájmu účelového hospodaření v lesích ochranných a lesích zvláštního určení možnost stanovit opatření odchylná od některých ustanovení lesního zákona.

---

¹⁷⁹ § 8 odst. 2 lesního zákona.

5 Dílčí opatření v krajině

5.1 Ochrana krajinných prvků prostřednictvím institutu významných krajinných prvků

Významné krajinné prvky (dále jen „VKP“) jsou v zákoně o ochraně přírody a krajiny definovány jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny, která utváří její typický vzhled nebo přispívá k držení její stability. Patří mezi ně *ex lege* lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera a údolní nivy.¹⁸⁰ Z judikatury vyplývá, že pojem VKP je nutno interpretovat extenzivně. Proto pojem vodní tok nezahrnuje pouze vodu v něm obsaženou, ale též koryto a břehy toku a případně též vodní dílo na něm postavené.¹⁸¹

Jiné části krajiny se mohou stát VKP v případě, že je jako takové zaregistruje orgán ochrany přírody. Na rozdíl od taxativně stanovených VKP chráněných *ex lege*, uvádí zákon demonstrativně mokřady, remízy, meze, trvalé travní plochy, ale i části krajiny spoluvytvořené člověkem jako jsou historické parky a zahrady.¹⁸² Registrace se uskutečňuje postupem podle § 6 ZOPK, provádí ji příslušný orgán ochrany přírody.

Mokřady a tůňe mají výrazný pozitivní vliv na vodní režim v krajině. Udává se, že mokřady dokáží zadržet více vody než uměle vytvořené vodní nádrže.¹⁸³ Zároveň vytvářejí vhodné prostředí pro řadu druhů rostlin a živočichů. Velké mokřady nacházející se na našem území jsou chráněny Ramsarskou úmlouvou, menší mokřady mohou být jako krajinné prvky chráněny v rámci VKP, pokud jsou zaregistrovány.

Všechny VKP požívají na základě § 4 odst. 2 ZOPK ochrany před poškozováním a ničením. Jejich využívání je omezeno tak, aby nebyla narušena jejich obnova a nedošlo k ohrožení nebo oslabení jejich stabilizační funkce. Zásahy, které by mohly vést k poškození nebo zničení VKP nebo ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizační

---

¹⁸⁰ § 3 odst. 1 písm. b) věta první a druhá ZOPK.

¹⁸¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 23. 2. 2011, sp. zn. 1 As 87/2010–108 [online]. *Nejvyšší správní soud* [cit. 7. 6. 2019].

¹⁸² § 3 odst. 1 písm. b) věta třetí a čtvrtá ZOPK.

¹⁸³ Mokřad zadržívá v krajině víc vody než umělé nádrže. *Zitkrajinou.cz* [online]. Státní pozemkový úřad [cit. 13. 6. 2019].

funkce, jsou podmíněny vydáním závazného stanoviska orgánu ochrany přírody. K takovým zásahům patří zejména umístění staveb, pozemkové úpravy, změny kultur pozemků, odvodňování pozemků, úpravy vodních toků a nádrží a těžba nerostů.¹⁸⁴

V praxi je třeba, aby orgán ochrany přírody při posuzování, zda je nutné vydání závazného stanoviska zásahu do VKP či nikoliv, vzal do úvahy, jaký je význam konkrétního VKP v krajině (estetický, krajinářský, ekostabilizační) a jak se zamýšlený zásah do VKP dotkne plnění jeho funkcí v krajině. Pokud například správce vodního toku provádí probírku porostů a odstraňuje nemocné či břeh ohrožující stromy, pak závazné stanovisko nepotřebuje. Pokud ale zásah do břehového porostu spočívá v tom, že správce vodního toku odstraňuje v daném území břehový porost úplně, pak tento záměr podléhá vydání závazného stanoviska.¹⁸⁵

Ochrana VKP je zajištěna prostřednictvím správního trestání i v rámci trestního práva. V zákoně o ochraně přírody a krajiny nalezneme dvě skutkové podstaty týkající se VKP, které se liší mírou společenské škodlivosti, přičemž pachatelem může být jak fyzická, tak právnická a podnikající fyzická osoba. Přestupek podle § 87 odst. 2 písm. f) a § 88 odst. 1 písm. i) spočívá v provedení škodlivého zásahu do VKP bez souhlasu orgánu ochrany přírody. Správní orgán v tomto případě musí specifikovat a prokázat škodlivost zásahu.¹⁸⁶ V případě přestupku podle § 87 odst. 3 písm. m) a § 88 odst. 2 písm. b) ZOPK se jedná o závažné poškození nebo zničení VKP. V rámci trestněprávní ochrany se v případě zásahu do VKP uplatní ustanovení § 301 TZ, jehož skutková podstata spočívá v poškození či zničení VKP, byť i z hrubé nedbalosti, tak, že tím zanikne nebo je značně oslaben důvod pro jeho ochranu.

Les, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy a mokřady jsou krajinné prvky, které mají zásadní význam při obnově malého vodního cyklu a zadržování vody v krajině. Remízky, meze, trvalé travnaté plochy a zahrady jsou pak vhodným protierozním opatřením. Z tohoto důvodu považují ochranu VKP za jeden z významných nástrojů

---

¹⁸⁴ § 4 odst. 2 věta druhá, třetí a čtvrtá ZOPK.

¹⁸⁵ HAVELKOVÁ, Svatava. Závazné stanovisko k zásahu do významného krajinného prvku a jeho forma. *Forumochranyprirody.cz* [online]. Fórum ochrany přírody [cit. 7. 6. 2018].

¹⁸⁶ VOMÁČKA, Vojtěch, KNOTEK, Jaroslav, KONEČNÁ, Michaela, HANÁK, Jakub, DIENSTBIER, Filip, PRŮCHOVÁ, Ivana. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 53.

relevantních pro problematiku zadržování vody v krajině. Vzhledem k tomu, že VKP jsou často skladebnými prvky ÚSES, je prostřednictvím ochrany VKP realizována do jisté míry i právní ochrana ÚSES, jimž samostatně zákon o ochraně přírody a krajiny právní ochranu neposkytuje. Domnívám se, že by bylo na místě uvažovat o rozšíření katalogu VKP *ex lege* tak, aby ochrana byla ze zákona poskytnuta dalším krajinným prvkům, které mohou sloužit zadržování vody v krajině (např. mokřady, tůně).

5.2 Zachování a obnova přirozeného charakteru vodních toků

Přirozené koryto vodního toku plní řadu významných funkcí jako je např. zvýšení zásoby vody v korytě v období sucha, tlumení povodňových situací rozlivem v nivě či zásobování podzemních vod. Naopak napřimování a nešetrná úprava koryt vodních toků vede ke zrychlení odtoku vody z krajiny.¹⁸⁷ Vzhledem k významu funkcí přirozených vodních toků z hlediska retence vody v krajině je třeba přirozená koryta vodních toků chránit, popřípadě revitalizovat nešetrně upravené vodní toky.

Vodní toky jsou vodním zákonem definovány jako povrchové vody tekoucí vlastním spádem v korytě trvale nebo převažující část roku.¹⁸⁸ Součástí vodních toků jsou i vody ve slepých ramenech a vody v průtočné vodní nádrži či rybníku.¹⁸⁹ Přirozené koryto vodního toku vzniklo přirozeným působením tekoucích povrchových vod anebo bylo obnoveno.¹⁹⁰ Přirozené koryto se může dále vyvíjet v prostoru a čase. Opustí-li vodní tok vlivem přírodních sil či při povodni své přirozené koryto, je možné na základě povolení vodoprávního úřadu vrátit vodní tok do původního koryta.¹⁹¹

Ustanovení § 46 odst. 1 vodního zákona chrání zejména přirozená koryta vodních toků před nepovolenými zásahy tím, že zakazuje měnit směr, podélný sklon a příčný profil koryta vodního toku, poškozovat břehy či těžit z koryt vodních toků zeminu, písek nebo

---

¹⁸⁷ Přirozené koryto vodního toku a jeho změny: nové pojetí v novele vodního zákona. *forumochranyprrody.cz* [online]. Fórum ochrany přírody [cit. 10. 8. 2019].

¹⁸⁸ Pojem vodní tok tak není svým vymezením totožný s pojmem vodního toku podle zákona o ochraně přírody a krajiny. Zákon o ochraně přírody a krajiny vnímá vodní tok širěji včetně jeho koryta, břehů a vázaných ekosystémů. Srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 23. 2. 2011, sp. zn. 1 As 87/2010–108.

¹⁸⁹ HORÁČEK, Zdeněk, KRÁL, Miroslav, STRNAD, Zdeněk, VYTEJČKOVÁ, Veronika. *Vodní zákon: komentář*. 3. vydání. Praha: Soudy, 2015, s. 140.

¹⁹⁰ § 44 odst. 2 vodního zákona.

¹⁹¹ § 14 odst. 1 písm. e) vodního zákona ve spojení s § 45 odst. 1 vodního zákona.

nerosty. V případě porušení tohoto zákazu se pachatel dopouští přestupku podle § 116 odst. 1 písm. n), resp. podle § 125a odst. 1 písm. o) vodního zákona, za což mu hrozí pokuta do 50 000 Kč, resp. do 500 000 Kč. Ochrana vodních toků a jejich koryt podle vodního zákona se vhodně doplňuje s ochranou vodních toků jako významných krajinných prvků podle zákona o ochraně přírody a krajiny.

Vodní toky na území ČR lze rozdělit na významné vodní toky a na drobné vodní toky.¹⁹² Významné vodní toky a část drobných vodních toků spravují státní podniky povodí¹⁹³, dalším významným správcem drobných vodních toků je státní podnik Lesy České republiky.¹⁹⁴ Správu ostatních drobných vodních toků vykonávají buď obce, jejichž územím drobné vodní toky protékají, nebo fyzické a právnické osoby, popřípadě organizační složky státu, jimž drobné vodní toky slouží nebo s jejichž činností souvisejí a další subjekty.¹⁹⁵

Všichni správci vodních toků mají povinnost pečovat o koryta vodních toků¹⁹⁶, udržovat břehové porosty či navrhovat opatření k nápravě zásahů způsobených lidskou činností vedoucí k obnovení přirozených koryt vodních toků, tj. revitalizace.¹⁹⁷ Správci významných vodních toků mají ještě další povinnosti stanovené v § 47 odst. 4 vodního zákona. Způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků je stanoven prováděcím předpisem.¹⁹⁸

Vlastníci pozemků, na nichž se nacházejí koryta vodních toků, jsou ve výkonu vlastnického práva k těmto pozemkům omezeni ustanovením § 50 vodního zákona. Jsou

---

¹⁹² § 47 odst. 1 vodního zákona. Seznam významných vodních toků obsahuje příloha č. 1 vyhlášky č. 178/2012 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků.

¹⁹³ Povodí Labe, státní podnik, Povodí Vltavy, státní podnik, Povodí Ohře, státní podnik, Povodí Odry, státní podnik a Povodí Moravy, s.p.

¹⁹⁴ Správci vodních toků. *eAGRI.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 10. 8. 2019].

¹⁹⁵ § 48 odst. 2 až 4 vodního zákona.

¹⁹⁶ Správci vodního toku pečují o koryto vodního toku, pokud to není povinností vlastníka pozemku, na kterém se koryto vodního toku nachází (viz § 50 písm. b) vodního zákona). Zpravidla se jedná o činnosti vyžadující speciální techniku či zvláštní odbornou způsobilost. Srovnej HORÁČEK, Zdeněk, KRÁL, Miroslav, STRNAD, Zdeněk, VYTEJČKOVÁ, Veronika. *Vodní zákon: komentář*. 3. vydání. Praha: Soudy, 2015, s. 146.

¹⁹⁷ § 47 odst. 2 vodního zákona.

¹⁹⁸ Vyhláška č. 178/2012 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků.

například povinni strpět na svém pozemku přirozené koryto vodního toku, břehové porosty, vodní díla umístěná v korytě vodního toku, udržovat břehy koryta vodního toku a umožnit příslušným orgánům výkon jejich oprávnění. Vodní zákon dále ukládá obdobné povinnosti i vlastníkům pozemků sousedících s koryty vodních toků a vlastníkům staveb a zařízení v korytech vodních toků nebo sousedících s nimi.¹⁹⁹ Vodoprávní úřad např. může vlastníkům pozemků sousedících s koryty vodních toků zakázat kácet stromy a keře, jež zabezpečují stabilitu koryta vodního toku.²⁰⁰

5.3 Vytváření nových vodních ploch za účelem zvýšení množství zadržené vody v krajině

Ačkoliv se domnívám, že pro zlepšení retenční schopnosti krajiny je v první řadě zcela zásadní šetrné hospodaření na zemědělských a lesních půdách a realizace přírodě blízkých opatření v krajině, tj. opatření na zemědělské půdě (organizační, agrotechnická a biotechnická opatření), opatření na lesní půdě a opatření na vodních tocích a v nivách, považují vytváření především drobných vodních ploch za jeden z článků komplexního řešení problematiky zadržování vody v krajině.

Na vodní nádrže se vztahuje právní úprava vodních děl²⁰¹, kterou nalezneme v hlavě VIII vodního zákona. Mezi vodní díla relevantní pro podporu zadržování vody v krajině patří přehradu, rybníky, poldry a jiné vodní nádrže. Tůň zpravidla nejsou vodním dílem ve smyslu vodního zákona, jelikož nemají hráz, spodní výpust ani bezpečnostní přeliv.²⁰²

Umístění stavby vodního díla je zpravidla povolováno formou územního rozhodnutí o umístění stavby.²⁰³ Podle ustanovení § 15 odst. 1 vodního zákona je pro provedení vodních děl, k jejich změnám a změnám jejich užívání, jakož i k jejich zrušení

---

¹⁹⁹ § 51 a 52 vodního zákona.

²⁰⁰ § 51 odst. 2 vodního zákona.

²⁰¹ Vodním dílem je dle § 55 odst. 1 vodního zákona stavba sloužící ke vzdouvání a zadržování vod, umělému usměrňování odtokového režimu povrchových vod, k ochraně a užívání vody, k nakládání s vodami, ochraně před škodlivými účinky vod, k úpravě vodních poměrů nebo k jiným účelům sledovaným tímto zákonem.

²⁰² JUST, Tomáš, MORAVEC, Pavel. Doporučení k projektům malých vodních nádrží. *strednicechy-ochranakrajiny.cz* [online]. AOPK ČR [cit. 16. 8. 2019].

²⁰³ § 79 stavebního zákona.

a odstranění vyžadováno povolení vodoprávního úřadu.²⁰⁴ Vodoprávní úřad v tomto případě uděluje stavební povolení jako tzv. speciální stavební úřad. Pokud má vodní dílo sloužit k nakládání s vodami, pak může být stavební povolení vydáno jen v případě, že je povoleno odpovídající nakládání s vodami nebo se nakládání s vodami povoluje současně.

Technické požadavky na vodní díla jsou stanoveny vyhláškou č. 590/2002 Sb., o technických požadavcích pro vodní díla. Při povolování vodních děl se ale kromě technických otázek přihlíží i k zájmům ochrany přírody a krajiny a jiným chráněným zájmům. Zohledňuje se ochrana vodních a na vodu vázaných ekosystémů, hydrologické a klimatické podmínky a jiné dotčené veřejné zájmy, což se konečně může projevit i v technickém řešení stavby vodního díla.²⁰⁵

Za účelem zlepšení zadržování vody v krajině má navrhovaná novela stavebního zákona a vodního zákona přinést zjednodušení povolovacího procesu u staveb malých vodních nádrží a terénních úprav sloužících zadržování vody v krajině.²⁰⁶ Podle návrhu této novely má nově pro stavby vodních děl do plochy 2 ha s výškou hráze do 1,5 m a terénní úpravy sloužící k zadržování vody v krajině do 1,5 m hloubky o výměře nad 300 m², maximálně však do 2 ha postačovat územní souhlas. Provedení staveb takových vodních nádrží má být na ohlášení a terénní úpravy k zadržování vody v krajině nemají vyžadovat stavební povolení ani ohlášení. Tento návrh z povolovacího procesu zcela vynechává orgán ochrany přírody.²⁰⁷

Ačkoliv návrh uvádí, že se jedná o malé vodní nádrže, domnívám se, že v případě 2 ha vodní plochy se o malou vodní nádrž vsutku nejedná. Zjednodušení povolovacího procesu pro stavby opravdu malých vodních nádrží obecně kvitují, avšak při zachování účasti orgánu ochrany přírody. Domnívám se totiž, že masivní zásahy do krajiny

---

²⁰⁴ Vodní díla podle § 15a vodního zákona lze realizovat na ohlášení, tyto ale nejsou pro téma práce relevantní.

²⁰⁵ STRNAD, Zdeněk a kol. *Vodní právo*. 2. vydání. Vodňany: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Fakulta rybářství a ochrany vod, 2015, s. 99.

²⁰⁶ Ministr Toman: Poslanci dnes schválili novelu, která rychle pomůže posílit zadržování vody v krajině. *eAGRI.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství, publikováno 12. 2. 2019 [cit. 31. 5. 2019].

²⁰⁷ Sněmovní tisk 321. *psp.cz* [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, aktualizováno 14. 8. 2019 [cit. 14. 8. 2019].

v podobě budování rozlehlých vodních nádrží, navíc bez vyjádření orgánu ochrany přírody mohou vodní režim naopak nevratně poškodit.

5.4 Meliorace a hrazení bystřin v lesích

Meliorace a hrazení bystřin v lesích jsou nástrojem lesního zákona. Dle ustanovení § 35 odst. 1 lesního zákona se jedná o biologická a technická opatření na ochranu půdy a péči o vodohospodářské poměry. Z hlediska vodního zákona jsou stavby k hrazení bystřin považovány za vodní dílo, pro umístění a provedení těchto staveb tedy platí obdobná pravidla jako u výše zmíněných vodních nádrží.

Provádění meliorací a hrazení bystřin je povinností vlastníka lesa, pokud není stanoveno, že jde o opatření ve veřejném zájmu. V takovém případě hradí náklady spojené s jejich prováděním stát a vlastník je povinen provádění těchto opatření strpět.²⁰⁸

Podrobnosti o melioracích a hrazení bystřin v lesích a o způsobu určení výše náhrady za opatření prováděná ve veřejném zájmu má na základě zmocnění v odstavci 5 ustanovení § 35 lesního zákona stanovit Ministerstvo zemědělství prováděcím právním předpisem. Tento ale nebyl dosud vydán, a tato právní úprava tak není příliš propracovaná.²⁰⁹

---

²⁰⁸ § 35 odst. 1 lesního zákona.

²⁰⁹ DROBNÍK, Jaroslav, DVOŘÁK, Petr. *Lesní zákon: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. In: *ASPI* [právní informační systém], právní stav k 1. 1. 2018.

6 Průřezové nástroje relevantní pro podporu zadržování vody v krajině

6.1 Územní plánování

Územní plánování je nástrojem, jehož význam je v problematice zadržování vody v krajině jak v jeho koncepční, tak realizační fázi zcela zásadní. Dle § 18 odst. 2 stavebního zákona navrhuje územní plánování komplexní využití území, což mimo jiné znamená koordinaci zájmů, jež vyplývají např. z koncepcí plánování v oblasti vod, koncepcí obecné ochrany přírody a krajiny či koncepcí lesního plánování.²¹⁰ Vedle toho je dle ustanovení § 19 odst. 1 písm. g) stavebního zákona jedním z úkolů územního plánování také vytváření podmínek pro snižování nebezpečí ekologických a přírodních katastrof, a to především přírodě blízkým způsobem. Mackovič uvádí, že „územní plánování není velkou částí odborné veřejnosti považováno za vhodný či možný nástroj pro řešení krajiny.“²¹¹ a jeho potenciál je bohužel využíván jen formálně.

Územně plánovacím koncepcím a jejich vlivu na zadržování vody v krajině se blíže věnuji ve druhé kapitole. Kromě nich je z hlediska zadržování vody v krajině významná i realizační fáze územního plánování, především pak územní řízení. V realizační fázi územního plánování jsou uskutečňovány změny v uspořádání a způsobu využití konkrétních pozemků. Zpravidla je za tímto účelem vedeno územní řízení, ve kterém se především posuzuje, zda je navrhovaný záměr v souladu s územně plánovací dokumentací. Stavební úřad se ale také zabývá vlivem záměru na okolí, resp. zachováním souladu přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území, se zřetelem na péči o životní prostředí.²¹² Výsledkem tohoto procesu je pak územní rozhodnutí, kterým se např. umísťuje stavba, mění využití území či dělí nebo scelují pozemky.²¹³ Na územní řízení

---

²¹⁰ MACKOVIČ, Vladimír. Veřejný zájem v zemědělské krajině a proces územního plánování. *Urbanismus a územní rozvoj* [online]. Brno: Ústav územního rozvoje, 2013, č. 6, s. 25 [cit. 11. 8. 2019].

²¹¹ MACKOVIČ, Vladimír. Proč má územní plán řešit uspořádání krajiny? *Urbanismus a územní rozvoj* [online]. Brno: Ústav územního rozvoje, 2018, č. 1, s. 46 [cit. 11. 8. 2019].

²¹² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 9. 3. 2011, sp. zn. 2 As 98/2010-44 [online]. *Nejvyšší správní soud* [cit. 27. 8. 2019].

²¹³ § 77 stavebního zákona.

pak v případě staveb zpravidla navazuje stavební řízení, které řeší provedení stavby a její technické parametry.

6.2 Pozemkové úpravy

Institut pozemkových úprav je dalším neopomenutelným nástrojem sloužícím k zadržování vody v krajině. Jejich právní úpravu nalezneme v zákoně č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku (dále jen „zákon o pozemkových úpravách“). Pozemkovými úpravami se dle § 2 zákona o pozemkových úpravách ve veřejném zájmu prostorově a funkčně uspořádávají pozemky, scelují se nebo dělí a zabezpečuje se jimi přístupnost a využití pozemků a vyrovnání jejich hranic tak, aby se vytvořily podmínky pro racionální hospodaření vlastníků půdy. Pozemkové úpravy mají kromě toho za cíl přispívat k ochraně půdního fondu, ke snižování nepříznivých účinků povodní a sucha a k řešení odtokových poměrů v krajině. Výsledky pozemkových úprav jsou podkladem pro územní plánování a slouží pro obnovu katastrálního operátu.

Pozemkové úpravy probíhají buď formou jednoduchých pozemkových úprav (např. urychlené scelení pozemků, lokální protierozní a protipovodňové opatření), nebo formou komplexních pozemkových úprav, které představují komplexní řešení zpravidla celého katastrálního území.²¹⁴

O pozemkových úpravách je vedeno řízení, jehož zahájení vyhláší pozemkový úřad veřejnou vyhláškou.^{215,216} Po zahájení řízení jsou vedeny přípravné práce, v jejichž rámci se provádí průzkum území (morfologie, hydrologické poměry, půdní či erozní poměry), geodetické zaměření skutečného stavu terénu, dále je upřesněn obvod pozemkových

---

²¹⁴ § 4 zákona o pozemkových úpravách.

²¹⁵ § 6 odst. 4 zákona o pozemkových úpravách.

²¹⁶ Dle § 5 zákona o pozemkových úpravách jsou účastníky řízení o pozemkových úpravách vlastníci pozemků, které jsou dotčeny řešením v pozemkových úpravách, a fyzické a právnické osoby, jejichž vlastnická nebo jiná věcná práva k pozemkům mohou být řešením pozemkových úprav přímo dotčena, dále stavebník, je-li provedení pozemkových úprav vyvoláno v důsledku stavební činnosti a obce, v jejichž územním obvodu jsou pozemky zahrnuté do obvodu pozemkových úprav.

úprav a vypracován soupis nároků vlastníků pozemků podle ceny, výměry, vzdálenosti a druhu.²¹⁷

Na základě výsledků přípravných prací je navržen tzv. plán společných zařízení, který představuje základní kostru budoucího uspořádání zemědělské krajiny, do níž je pak umístováno nové uspořádání pozemků. V plánu společných zařízení lze navrhnout celou řadu prvků a opatření, která mohou být prospěšná pro retenci vody v krajině. Obecně lze tato opatření rozdělit na opatření sloužící k zpřístupnění pozemků, protierozní opatření, vodohospodářská opatření a opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí.

V rámci protierozních opatření mohou být navrženy např. protierozní meze, průlehy, zasakovací pásy, záchytné příkopy, větrolamy, zatravnění atd. a dále pak ochranné způsoby hospodaření na zemědělské půdě (např. vhodné střídání plodin, tvar a velikost pozemků, bezorebné setí, výsev do ochranné plodiny).²¹⁸ Vodohospodářská opatření jsou navrhována za účelem zvýšení retenční schopnosti krajiny a eliminace nepříznivých účinků povodní a sucha, jedná se např. o nádrže, rybníky, revitalizace vodních toků, ochranné hráze a suché poldry.²¹⁹

Plán společných zařízení musí být v souladu s územně plánovací dokumentací, není-li v souladu, pak je návrhem na její aktualizaci či změnu.²²⁰ Na společná zařízení se použijí nejprve pozemky ve vlastnictví státu, potom pozemky ve vlastnictví obce a až v poslední řadě se na vyčlenění potřebné výměry půdního fondu podílejí poměrnou částí ostatní vlastníci pozemků.²²¹

Návrh pozemkových úprav lze rozhodnutím schválit, pokud s ním souhlasí vlastníci alespoň 60 % výměry řešených pozemků.²²² Schválený návrh pozemkových úprav je závazným podkladem pro vydání rozhodnutí o výměně nebo přechodu vlastnických

---

²¹⁷ § 8 odst. 1 zákona o pozemkových úpravách.

²¹⁸ Jak pozemkové úpravy bojují se suchem a erozí. *Zitkrajinou.cz* [online]. Státní pozemkový úřad [cit. 12. 8. 2019].

²¹⁹ § 9 odst. 8 zákona o pozemkových úpravách.

²²⁰ § 9 odst. 15 zákona o pozemkových úpravách.

²²¹ § 9 odst. 17 zákona o pozemkových úpravách.

²²² § 11 odst. 4 zákona o pozemkových úpravách.

práv.²²³ Na základě tohoto rozhodnutí jsou výsledky pozemkových úprav zapsány do katastru nemovitostí a dle potřeb vlastníků se provede vytyčení nového uspořádání pozemků. Nakonec je provedena realizace prvků a opatření navržených v plánu společných zařízení. Pozemkové úpravy jsou financovány z veřejných prostředků.

6.3 Posuzování vlivů na životní prostředí

Posuzování vlivů na životní prostředí je specifickým procesem, který má za cíl komplexně posoudit případné budoucí vlivy určitého záměru na životní prostředí, a to ještě předtím, než příslušný orgán rozhodne o jeho realizaci. V rámci posuzování vlivů na životní prostředí je třeba rozlišovat na jedné straně posuzování koncepcí – strategické posuzování (*Strategic Environmental Assessment – SEA*) a na druhé straně pak posuzování konkrétních záměrů – projektové posuzování (*Environmental Impact Assessment – EIA*). Zákonou úpravu obou rovin posuzování vlivů na životní prostředí nalezneme v zákoně o EIA.

6.3.1 Posuzování vlivu záměrů a jeho vliv na zadržování vody v krajině

Projektovému posuzování podléhají stavby, činnosti či technologie uvedené v příloze č. 1 k zákonu o EIA, jejichž provedení by mohlo závažně ovlivnit životní prostředí. Uvedené záměry se dělí na záměry kategorie I, které jsou posuzované obligatorně a na záměry kategorie II, které podléhají posuzování, jestliže je tak stanoveno ve zjišťovacím řízení (fakultativní posuzování). Fakultativně jsou posuzovány i tzv. podlimitní záměry.²²⁴ Vedle záměrů uvedených v příloze č. 1 k zákonu o EIA podléhají posouzení také záměry s možnými významnými vlivy na území soustavy NATURA 2000. Ty jsou posuzovány postupem podle zákona o EIA na základě podmínek § 45h a § 45i ZOPK.

Posuzování zahrnuje zjištění, popis, posouzení a vyhodnocení předpokládaných významných vlivů záměru na životní prostředí, a to od jeho přípravy, provádění, provozování i jeho případné ukončení až po likvidaci, asanaci a rekultivaci území.

---

²²³ § 11 odst. 8 zákona o pozemkových úpravách.

²²⁴ § 4 odst. 1 písm. a) až h) zákona o EIA.

Součástí posuzování záměru je i návrh opatření k předcházení možným významným negativním vlivům na životní prostředí.²²⁵

Proces posuzování je zahájen podáním oznamovatele, který hodlá záměr provést. K záměru se písemně vyjadřují dotčené správní orgány, možnost vyjádřit se má i veřejnost. V tzv. zjišťovacím řízení se u fakultativních posuzovaných záměrů primárně stanoví, zda záměr bude dále podléhat procesu EIA či nikoliv, a u obligatorně posuzovaných záměrů se určí rozsah informací, které je třeba uvést do dokumentace s ohledem na povahu a druh konkrétního záměru, faktory životního prostředí a současný stav poznatků a metody posuzování.²²⁶ Poté si oznamovatel nechává autorizovanou osobou zpracovat dokumentaci, k níž příslušný orgán zajišťuje zpracování posudku. Následuje zpravidla veřejné projednání a výsledkem procesu posuzování je stanovisko EIA, které je závazným stanoviskem ve smyslu § 149 SR. V tzv. navazujícím řízení²²⁷ je proto správní orgán povinen obsah závazného stanoviska plně respektovat a nesmí se od něj odchýlit.²²⁸

Mezi záměry, jež mají významný vliv na retenční schopnost krajiny a podléhají posuzování, patří takové, které zastavují velké plochy území. Dešťová voda je často svedena do kanalizace a odvedena pryč, což zrychluje odtok vody z krajiny namísto jejího zadržení. Z takových záměrů můžeme jmenovat letiště (bod 43 přílohy č. 1 k zákonu o EIA), dálnice (bod 47), silnice (bod 48, 49), skladové komplexy (bod 106), průmyslové zóny (bod 107), parkoviště nebo garáže (bod 109), a obchodní komplexy (bod 110) atd.

---

²²⁵ § 5 zákona o EIA.

²²⁶ § 7 odst. 1 zákona o EIA.

²²⁷ Navazujícím řízením se dle ustanovení § 3 písm. g) zákona o EIA rozumí „řízení vedené k záměru nebo jeho změně, které podléhají posouzení vlivu záměru na životní prostředí jde-li o 1. územní řízení, 2. stavební řízení, 3. společné územní a stavební řízení, 4. opakované stavební řízení, 5. řízení o dodatečném povolení stavby, 6. řízení o povolení hornické činnosti, 7. řízení o stanovení dobývacího prostoru, 8. řízení o povolení činnosti prováděné hornickým způsobem, 9. řízení o povolení k nakládání s povrchovými a podzemními vodami, 10. řízení o vydání integrovaného povolení, 11. řízení o vydání povolení provozu stacionárního zdroje, 12. řízení o vydání souhlasu k provozování zařízení k využívání, odstraňování, sběru nebo výkupu odpadů, 13. řízení, v němž se vydává rozhodnutí nezbytné pro uskutečnění záměru, není-li vedeno žádné z řízení podle bodů 1 až 12, a 14. řízení o změně rozhodnutí vydaného v řízeních podle bodů 1 až 13 k dosud nepovolenému záměru nebo jeho části či etapě, má-li dojít ke změně podmínek rozhodnutí, které byly převzaty ze stanoviska.“

²²⁸ BAHÝLOVÁ, Lenka, KOCOUREK, Tomáš, VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 79.

Další kategorií záměrů relevantních z hlediska tématu této práce jsou takové záměry, jejichž provoz je náročný na odběr vody, např. pivovary (bod 100), podniky vyrábějící nealkoholické nápoje (bod 101) či zařízení k chovu hospodářských zvířat (bod 68, 69). Pro zadržování vody v krajině je zásadní též posuzování záměrů vodních nádrží a jiných zařízení určených k akumulaci vody (bod 65), rybníků (bod 70) a záměrů vodních cest a úprav vodních toků (body 50 a 52). Dále pak i záměrů, které vodu odebírají a převádí ji mezi povodími řek či uměle doplňují podzemní vody (body 60 až 62). Vodní režim v krajině zásadně ovlivňují i hlubinné geotermální vrty a hloubkové vrty pro zásobování vodou (body 14 a 15), které podléhají posuzování fakultativně od stanoveného limitu.

Procesu EIA podléhají i průmyslová zařízení k těžbě uhlí (bod 78) a jiných nerostných surovin (bod 79) na ploše od stanoveného limitu, které mohou mimo jiné výrazně ovlivnit stav povrchových a podzemních vod. V současné době je vedeno přeshraniční posuzování vlivů na životní prostředí v případě záměru rozšíření polského hnědouhelného dolu Turów na území obce Bogatynia, který leží blízko Hrádku nad Nisou. Tento region je dlouhodobě sužován jak hlukem a prachem, tak úbytkem vody a jeho obyvatelé se obávají dalšího zhoršení vodních poměrů, pokud bude důl rozšířen.²²⁹

Mezi posuzované záměry, které mají bezprostřední vliv na retenční schopnost krajiny patří též záměry restrukturalizace pozemků v krajině a záměry využití neobdělávané půdy nebo polopřírodních území k intenzivnímu zemědělskému využívání (bod 93), dále projekty vodohospodářských úprav pro zemědělství, např. odvodnění, závlahy, protierozní ochrana, lesnicko-technické meliorace (bod 94) či záměry zalesnění nelesního pozemku nebo odlesnění pozemku za účelem změny způsobu využívání půdy (bod 95). Tyto záměry podléhají posuzování fakultativně od stanoveného limitu plochy.

Díky procesu posuzování vlivů na životní prostředí je možné předejít realizaci záměrů, které by mohly mít významný negativní vliv na životní prostředí, resp. na vodní režim v krajině a retenci vody v ní. Případně mohou být pro uvedené stanoveny takové podmínky, které škodlivým dopadům mají předcházet anebo je alespoň zmírňovat. Proces

---

²²⁹ Češi, Němci i Poláci protestovali proti rozšíření příhraničního dolu Turów v Polsku, bojí se ztráty vody. *iROZHLAS.cz* [online]. Český rozhlas, publikováno 28. 4. 2019 [cit. 26. 5. 2019].

posuzování vlivů na životní prostředí proto představuje velmi důležitý prostředek, který může pozitivně ovlivnit retenční schopnost krajiny.

6.3.2 Posuzování vlivu koncepcí a jeho vliv na zadržování vody v krajině

V rámci strategického posuzování jsou posuzovány koncepce, jejichž provedení by mohlo závažně ovlivnit životní prostředí. Koncepcí se rozumí strategie, politiky, plány nebo programy včetně těch, které jsou spolufinancované z prostředků fondů EU, zpracováváné nebo zadané orgánem veřejné správy a následně orgánem veřejné správy schvalované nebo ke schválení předkládané.²³⁰ Podle ustanovení § 10a písm. a) jsou obligatorně posuzovány koncepce zpracováváné pro vymezené obory lidské činnosti, jestliže stanoví rámec pro budoucí povolení záměrů uvedených v příloze č. 1 a koncepce, u kterých nebyl vyloučen významný negativní vliv na území soustavy NATURA 2000.

Proces SEA probíhá obdobně jako proces posuzování vlivu záměru, a to podle ustanovení § 10c a násl. zákona o EIA. Zahajován je na základě oznámení koncepce předkladatelem, což je správní úřad, který dává podnět ke zpracování koncepce. Po fázi zjišťovacího řízení je autorizovanou osobou zpracováno vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí, které je nedílnou součástí návrhu koncepce, jež musí předkladatel příslušnému úřadu předložit. Na rozdíl od projektového posuzování není v procesu SEA zpracováván posudek. Výsledkem procesu je stanovisko ke koncepci, bez něhož nejde návrh koncepce schválit.²³¹ Stanovisko má formu tzv. jiného právního úkonu dle části čtvrté SŘ, je odborným podkladem ke schválení koncepce, ale z hlediska věcného (obsahového) není pro vydání koncepce závazné.²³²

Strategickému posuzování podléhají zejména koncepce zpracováváné v oblasti zemědělství, lesního hospodářství, nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami, energetiky, průmyslu, dopravy a územního plánování.²³³ Mezi koncepce, které podléhají

---

²³⁰ § 3 písm. b) zákona o EIA.

²³¹ DAMOHORSKÝ, Milan a kol. Právo životního prostředí. 3. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 213.

²³² BAHÝLOVÁ, Lenka, KOCOUREK, Tomáš, VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s.155.

²³³ § 10a písm. a) zákona o EIA.

posuzování vlivů, patří Adaptační strategie ČR, na úseku územního plánování pak PÚR a územně plánovací dokumentace krajů (ZÚR), a pokud tak krajský úřad v konkrétním případě stanoví, pak i ÚP obce²³⁴, na úseku ochrany vod pak národní plány povodí, dílčí plány povodí, popř. další koncepční dokumenty (např. Koncepce vodohospodářské politiky Ministerstva zemědělství).²³⁵

Posuzování vlivu koncepcí na životní prostředí je nástrojem, který by se mohl významně podílet na ochraně krajiny a jejího vodního režimu. Vzhledem k nezávaznosti stanoviska však nemůže účinně zabránit plánování takových činností, které by na ni mohly mít negativní vliv.

---

²³⁴ § 47 odst. 3 stavebního zákona.

²³⁵ STRNAD, Zdeněk a kol. *Vodní právo*. 2. vydání. Vodňany: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Fakulta rybářství a ochrany vod, 2015, s. 166.

7 Podpora zadržování vody v krajině v ekonomických nástrojích

Kromě nástrojů přímého působení, tj. administrativně-právních a koncepčních nástrojů, jsou v ochraně životního prostředí využívány i nástroje nepřímé, jejichž typickými představiteli jsou ekonomické nástroje. Ty ve své podstatě mají eliminovat selhání tržního mechanismu tak, aby individuální zájmy subjektů trhu byly v souladu s kolektivním zájmem na ochraně životního prostředí. Děje se tak prostřednictvím ekonomické stimulace, kdy je aktérům trhu poskytnuta možnost volby chování, přičemž ekologicky vhodná varianta je zároveň ekonomicky výhodná.²³⁶

Z velké části jsou k podpoře retenční schopnosti půdy využívány různé dotační programy financované buď ze státního rozpočtu, Státního fondu životního prostředí anebo z fondů Evropské unie.

Mezi programy MŽP patří *Program péče o krajinu*, který podporuje drobná opatření, jako je např. tvorba a obnova VPK, tůní, mokřadů a rašelinišť, či *Program podpora obnovy přirozených funkcí krajiny*. Ten je určen k realizaci opatření, která vyplývají z plánovacích a koncepčních dokumentů a dále se zaměřuje na podporu opatření přispívajících k adaptaci krajiny na změnu klimatu. Podprogram zaměřený na adaptaci vodních ekosystémů podporuje zlepšování přirozených funkcí vodních toků, obnovu mokřadů, tůní a vodních nádrží přírodě blízkého charakteru. Další z podprogramů pak zaměřuje podporu na protierozní opatření, šetrné hospodaření na zemědělské půdě a zachování krajinných prvků. Podprogram pro lesní ekosystémy podporuje zejména zlepšení druhové skladby lesů.²³⁷

Státní fond životního prostředí poskytuje podporu v rámci *Národního programu Životního prostředí*, který je zaměřen mimo jiné na obnovu vodního režimu krajiny, posílení ekologické stability krajiny a dále projekty zaměřené na přirozené zadržování vody a její využití či snižování rizik sucha a povodní.²³⁸ *Operační program Životního*

---

²³⁶ DAMOHORSKÝ, Milan a kol. Právo životního prostředí. 3. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 40-42.

²³⁷ Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny. *mzp.cz* [online]. Ministerstvo životního prostředí [cit. 4. 7. 2019].

²³⁸ Národní program Životní prostředí. *mzp.cz* [online]. Ministerstvo životního prostředí [cit. 4. 7. 2019].

prostředí podporuje v rámci prioritní osy 4 *Ochrana a péče o přírodu a krajinu* vytváření a obnovu vodních prvků v krajině s retenční funkcí jako jsou mokřady, tůňe, rybníky a malé vodní nádrže, obnovu přírodních koryt vodních toků či výsadbu melioračních a zpevňujících dřevin přirozené druhové skladby.²³⁹

Dotační program Dešťovka je programem MŽP a Státního fondu životního prostředí, který je určen pro vlastníky či stavebníky rodinných a bytových domů na využití srážkové a odpadní vody v domácnosti i na zahradě.²⁴⁰

V rámci dotací Ministerstva zemědělství poskytovaných ve vodním hospodářství lze jmenovat *Program 129 280 Podpora retence vody v krajině – rybníky a vodní nádrže*, který podporuje výstavbu nových, obnovu zaniklých či rekonstrukci stávajících rybníků s cílem zadržet vodu v krajině, posílit protipovodňové funkce rybníků a zvýšit jejich bezpečnost. Zlepšení technického stavu drobných vodních toků a malých nádrží má za cíl *Program 129 290 Podpora opatření na drobných vodních tocích a malých vodních nádržích*. Opatření jsou zaměřena na podporu vodního režimu v krajině, zlepšení retence vody v krajině a zároveň mají zvyšovat odolnost v případě povodní. *Dotační program Prevence před povodněmi* pak podporuje výstavbu suchých nádrží (poldrů) a tvorbu opatření podél vodních toků v intravilánech.²⁴¹

Velkou skupinou dotací jsou dotace poskytované v zemědělství. Problematika zemědělských dotací je však natolik složitá a obsáhlá, že nemůže být předmětem této práce. Ve třetí kapitole se v rámci hospodaření na zemědělské půdě blíže zmiňují o standardech DZES, jejichž dodržování podmiňuje poskytování plné výše přímých podpor.

Ekonomické nástroje pozitivní stimulace mají dle mého názoru jednoznačně potenciál účinně přispívat ke zlepšení retenční schopnosti krajiny. Dotačních programů a podpor, které mohou pomoci financovat vhodná opatření k retenci a akumulaci vody, je celá řada. Problém se ale ukazuje v koordinaci těchto podpor. „*V současné době jsou však jednotlivé dotační tituly (sucho, povodně, jakost vody) vyhlašovány odděleně a zvlášť,*

---

²³⁹ Dotace z OPŽP na ochranu a péči o přírodu a krajinu. *sfzp.cz* [online]. Státní fond životního prostředí ČR [cit. 14. 8. 2019].

²⁴⁰ Dešťovka. *dotacedestovka.cz* [online]. Státní fond životního prostředí [cit. 4. 7. 2019].

²⁴¹ Dotace ve vodním hospodářství. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 4. 7. 2019].

*neřeší se tedy komplex problémů, a ekonomické aspekty tedy převažují nad odbornou problematikou. [...] V současné době, s využitím platné zemědělské dotační politiky, je velmi obtížné dosáhnout realizace konkrétních, technických a přírodě blízkých opatření, vzájemně propojených a provázaných, vedoucích ke zlepšení jakosti vod a současně ke zvyšování retence a akumulace vody na zemědělském půdním fondu.*²⁴²

Mezi ekonomické nástroje, které mohou bránit zhoršování retenční schopnosti krajiny můžeme zařadit i odvody za odnětí půdy ze ZPF a poplatky za odnětí pozemků určených k plnění funkcí lesa. V současné době tak působí jen minimálně, neboť vliv na retenční schopnost krajiny, resp. obecně na hospodaření s vodou, v nich není přímo zohledněn. Těmto nástrojům se blíže věnuji v rámci třetí kapitoly.

Na závěr výkladu k významu ekonomických nástrojů je třeba ještě zmínit daně, konkrétně daň z nemovitých věcí. Zatímco pozemky remízků, hájů, větrolamů a mezí evidované v katastru nemovitostí jako orná půda či trvalý travní porost jsou osvobozeny od daně z nemovité věci, stejné krajinné prvky nacházející se na pozemku vedeném v katastru nemovitostí jako tzv. ostatní plocha, jsou od této daně osvobozeny jen v případě, že je nelze žádným způsobem využívat.²⁴³ Vyloučena musí být nejen možnost hospodářského využití, ale i možnost jakéhokoli jiného využití, důkazní břemeno spočívá na poplatníkovi daně.²⁴⁴ V opačném případě jsou tyto pozemky jako tzv. ostatní plocha zdaněny daní až pětinasobně vyšší než je např. daň z orné půdy.²⁴⁵ Jestliže jsou pro zlepšení retence vody v krajině v rámci biotechnických opatření na zemědělských půdách doporučovány remízy, zasakovací pásy či protierozní meze, pak by bylo vhodné zdanění těchto ploch nastavit tak, aby zemědělci byli motivováni tato opatření skutečně tvořit, a ne aby za tyto krajinné prvky odváděli mnohonásobně vyšší daň než za ornou půdu.

---

²⁴² KVÍTEK, Tomáš. *Principy a zásady retence a akumulace vody*. In: *Změny krajiny proti změnám klimatu*. Sborník XIX. celostátní konference pozemkové úpravy [online]. Státní pozemkový úřad, 2016 [cit. 30. 6. 2019].

²⁴³ § 4 odst. 1 písm. k) zákona České národní rady č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí.

²⁴⁴ Osvobození od daně z pozemků u pozemků, které nelze žádným způsobem využívat. *financnisprava.cz* [online]. Finanční správa, publikováno 1. 1. 2017 [cit. 27. 8. 2019].

²⁴⁵ Proč v krajině chybí remízky? Za strážně odvádí zemědělci na daních pětkrát tolik co za pole. *iROZHLAS.cz* [online]. Český rozhlas, publikováno 3. 9. 2018 [cit. 13. 3. 2019].

Závěr

V této diplomové práci jsem se zabývala právními aspekty zadržování vody v krajině. Potřeba věnovat se této problematice vyplývá zejména z projevů změny klimatu jako jsou extrémní výkyvy počasí a změny srážkových vzorců, jež se objevují i na území ČR. V úvodu jsem si pro svou diplomovou práci stanovila následující otázky: za první, jaké nástroje v českém právním řádu slouží či mohou sloužit zadržování vody v krajině a za druhé, zda tyto nástroje a opatření skutečně účinně k zadržování vody v krajině přispívají.

V první kapitole práce jsem nastínila věcné a právní souvislosti problematiky a představila základní typy nástrojů používaných v ochraně životního prostředí, tj. koncepční, administrativně-právní a ekonomické nástroje, a to z hlediska jejich působení v rámci problematiky zadržování vody v krajině.

V následující kapitole jsem se věnovala relevantním koncepčním nástrojům. Mezi ně jsem zařadila v první řadě obecné strategie a koncepce, které jsou přijímány v souvislosti s potřebou adaptace na klimatické změny. Tyto dokumenty jsou pramenem řady nutných opatření k zadržení vody v krajině. Ačkoliv se nejedná o právní nástroje *stricto sensu*, vytvářejí zejména koncepční rámec pro tvorbu nové právní úpravy nebo revizi té stávající. Navrhovaná opatření je nutno převzít a rozpracovat zejména v koncepčních dokumentech územního plánování, v plánech povodí či v lesnických plánech.

Následně jsem se zabývala územně-plánovacími koncepcemi. Územně plánovací dokumentace krajů a obcí jsou vhodným nástrojem pro řešení uspořádání krajiny a zlepšení její retenční schopnosti. Zásady územního rozvoje mohou vymezit segmenty krajiny, navrhnout jim požadované cílové charakteristiky a stanovit podmínky využití území. Obdobně může územní plán pro správní území obce využít koncepci uspořádání krajiny – vhodně rozmístit plochy s rozdílným způsobem využití a pro toto využití stanovit plochám podmínky. Územně plánovací dokumentace může dále vymezit veřejně prospěšné stavby a veřejně prospěšná opatření plnící protipovodňové či protieroční funkce.

Územně plánovací koncepce tak dle mého názoru mohou účinně přispívat k zadržování vody v krajině, jestliže předvídané možnosti těchto koncepcí budou v tomto směru

využívány. Komplexní řešení využití území přitom musí být zkoordinováno s plány povodí, ÚSES, lesnickými plány apod.

Ve třetí kapitole jsem se věnovala obecné ochraně zemědělské půdy. Použití zemědělské půdy pro jiné účely zákon v zásadě zakazuje, avšak půdu lze ze zemědělského půdního fondu se souhlasem orgánu ochrany zemědělského půdního fondu odejmout. S odnětím půdy se pojí povinnost zaplatit odvod. Právní řád podporuje budování vodních ploch či staveb a zařízení protierozní ochrany tím, že odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu pro tyto účely osvobozuje od odvodu za odnětí. Naopak odvody za odnímání půdy pro výstavbu by dle mého názoru měly být zvýšeny a při stanovení jejich výše by měla být kromě bonity zohledněna i retenční schopnost odnímané půdy, resp. vliv odnětí na retenční schopnost dotčeného území.

Významný problém zemědělské půdy nejen z hlediska zadržování vody v krajině je její degradace. Přestože je značná část zemědělské půdy ohrožena vodní erozí, zákonný zákaz poškozování půdy erozí nemůže být z důvodu nepřijetí prováděcího právního předpisu uplatňován. Z právní úpravy navíc zmizela možnost uložit vlastníkovi nebo nájemci zemědělské půdy změnu kultury v případě, že obhospodařováním pozemku v dosavadní kultuře dochází k eroznímu ohrožení území.

Ochrana zemědělské půdy při hospodaření na ní je do jisté míry zajištěna standardy DZES, jejichž splnění je podmínkou poskytnutí plné výše zemědělských dotací. Povinnost dodržovat standardy DZES však mají jen zemědělci, kteří o dotace požádají a Státní zemědělský a intervenční fond je schopen splnění pravidel podmíněnosti zkontrolovat jen u malého procenta těchto žádostí. Navrhuji promítnout požadavky standardů DZES (především DZES 4, DZES 5 a DZES 6) do obecně závazných předpisů a kontrolovat jejich dodržování tak, aby povinnost hospodařit v souladu s těmito požadavky měl každý zemědělec a hospodaření na zemědělské půdě bylo skutečně udržitelné.

K ochraně zemědělské půdy by dle mého názoru měly být dále využity nástroje, které nabízí územní plánování a plánování v oblasti vod. Plány povodí mohou navrhnout přírodě blízká a technická opatření, resp. ideálně celé systémy těchto opatření k zachycení vody na zemědělských pozemcích a územně plánovací koncepcí zase např. odůvodnit

a stanovit podmínky pro případné dělení či slučování pozemků, tvorbu zasakovacích pásů, liniových prvků zeleně apod.

V rámci třetí kapitoly jsem se dále věnovala ochraně lesní půdy a hospodaření v lesích. Lesy jsou z hlediska zadržování vody v krajině významným činitelem, jelikož retenční kapacita lesa je mnohonásobně vyšší než u bezlesé krajiny. Z tohoto důvodu je třeba se zaměřit na zlepšení stavu českých lesů, a to zejména vhodnou druhovou skladbou. K tomu lze využít lesnické plány, které stanovují mimo jiné minimální podíl melioračních a zpevňujících dřevin při obnově porostu. Tyto dřeviny působí pozitivním způsobem na vodní poměry v lese. Přehled vhodných melioračních a zpevňujících dřevin obsahuje relativně nově vydaná vyhláška.

Ve čtvrté kapitole jsem představila nástroje zvláštní územní ochrany podle vodního zákona, zákona o ochraně přírody a krajiny a lesního zákona z hlediska jejich působení na retenci vody v krajině. V rámci vodního zákona jsou pro zadržování vody v krajině významná v první řadě území CHOPAV, v nichž je omezena odvodňovací, odlesňovací a těžební činnost a chráněn vodní režim. Tato území jsou dle odborníků zároveň vhodná pro zavádění opatření pro zadržení vody v krajině. V druhé řadě jsou to území LAPV jako lokality hájené pro případnou výstavbu přehrad.

Zvláště chráněná území podle zákona o ochraně přírody a krajiny jsou taktéž vhodnými územími pro zadržování vody, a to vzhledem k řadě omezení, která pro tato území vyplývají jak ze zákona o ochraně přírody a krajiny, tak z jiných obecně závazných právních předpisů. Lesní zákon stanovuje zvláštní režim lesů ochranných a lesů zvláštního určení, jejichž mimoprodukční funkce (protierozní, vodohospodářské funkce) řadí nad funkce produkční. K zajištění ekologických funkcí těchto lesů jsou stanovena zvláštní pravidla pro hospodaření v nich.

V páté kapitole jsem se věnovala dílčím opatřením v krajině. Institut významných krajinných prvků podle zákona o ochraně přírody a krajiny představuje nástroj ochrany vybraných krajinných prvků jako jsou lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera či údolní nivy. Navrhuji rozšíření katalogu *ex lege* například o mokřady a tůňe, jejichž retenční schopnosti jsou mimořádné. Kromě přírodních opatření je mnohdy vhodné přistupovat k výstavbě vodních nádrží. Ta je prozatím vázána na územní rozhodnutí a stavební povolení, které uděluje vodoprávní úřad. Chystaná novela stavebního a vodního

zákona má za cíl zjednodušit povolovací proces u staveb vodních nádrží do 2 ha plochy a s výškou hráze do 1,5 m, jejichž provedení má být nově na ohlášení a z povolení má být zcela vynechán orgán ochrany přírody. Zjednodušení povolovacího procesu u staveb skutečně malých vodních nádrží lze vítat, avšak domnívám se, že účast orgánu ochrany přírody by měla být zachována. Dílčí opatření v krajině představují i meliorace a hrazení bystrin v lesích, jejichž právní úprava bohužel není kvůli chybějícímu prováděcímu předpisu příliš propracovaná.

Zvláštní kapitolu jsem věnovala průřezovým nástrojům, které zohledňují všechny dílčí aspekty udržitelného využívání území. Jedním z průřezových nástrojů je územní plánování, v němž spatřuji velký potenciál pro zlepšení retenční schopnosti krajiny, jelikož má komplexně řešit využití území. Významně přispět ke zlepšení zadržování vody v krajině mohou i pozemkové úpravy, pokud budou v plánech společných zařízení navrhována vhodná protierozní a vodohospodářská opatření. Důležitost přikládám i posuzování zásadních záměrů a koncepcí z hlediska jejich vlivu na životní prostředí. Zde bych vytkla nezávažnost stanoviska u posuzování vlivu koncepcí na životní prostředí.

V poslední kapitole jsem se zabývala podporou zadržování vody v krajině v ekonomických nástrojích. Pro financování vhodných opatření v krajině existuje řada dotačních programů z různých zdrojů. Finanční podpora vytváření krajinných prvků je vhodným krokem, je ale třeba, aby tato činnost byla náležitě koordinována.

V této diplomové práci jsem nastínila prostředky, kterými lze podporovat zadržování vody v krajině. Je patrné, že v českém právním řádu jich existuje celá řada. Jedná se jak o nástroje, které jsou přímo zaměřeny na ochranu půdy a vody, tak o nástroje, jejichž primárním účelem je ochrana jiných složek životního prostředí, avšak sekundárně ovlivňují vodní režim a zadržování vody v krajině. Účinnost těchto prostředků závisí zejména na jejich aktivním uplatňování, vzájemné koordinaci, kontrole a případném sankcionování. Ve světle probíhajících klimatických změn lze předpokládat, že uvedené nástroje budou rozšířeny a precizovány tak, aby voda byla v krajině v co největším množství zadržena a krajina nevysychala.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

1. BAHÝLOVÁ, Lenka, KOCOUREK, Tomáš, VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 306 s. ISBN 978-80-7400-589-3.
2. BRTNICKÝ, Martin a kol. *Degradace půdy v České republice*. 1. vydání. Brno: Mendlova univerzita v Brně, 2012, 91 s. ISBN: 978-80-87361-20-7.
3. BRŤKOVÁ, Adéla. Koncepční nástroje v oblasti adaptace na klimatické změny. In: DAMOHORSKÝ, Milan, FRANKOVÁ, Martina, SOBOTKA, Michal. *Půda, voda a krajina – adaptace na klimatické změny z pohledu práva*. Beroun: Nakladatelství Eva Rozkotová, 2017. ISBN 978-80-87488-27-0.
4. BURIAN, Zdeněk a kol. *Pozemkové úpravy v České republice*. 1. vydání. Praha: Consult, 2011, 207 s. ISBN 80-903482-8-9.
5. CEJPEK MUSILOVÁ, Hana. *Environmentální aspekty podnikání v zemědělství v kontextu pravidel podmíněnosti*. Brno: Masarykova univerzita, 2016. ISBN 978-80-210-8342-4.
6. CÍLEK, Václav, JUST, Tomáš, SŮVOVÁ, Zdenka a kol. *Voda a krajina: kniha o životě s vodou a návratu k přirozené krajině*. Ilustroval Marie KOHOUTOVÁ. Praha: Dokořán, 2017. ISBN 978-80-7363-837-5.
7. DAMOHORSKÝ, Milan. *Zemědělské právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, 224 s. ISBN 978-80-7380-584-5.
8. DAMOHORSKÝ, Milan, FRANKOVÁ, Martina, SOBOTKA, Michal. *Půda, voda a krajina – adaptace na klimatické změny z pohledu práva*. Beroun: Nakladatelství Eva Rozkotová, 2017. ISBN 978-80-87488-27-0.
9. DAMOHORSKÝ, Milan a kol. *Právo životního prostředí*. 3. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 680 s. ISBN 978-80-7400-338-7.
10. DROBNÍK, Jaroslav, DVOŘÁK, Petr. *Lesní zákon: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. In: *ASPI [právní informační systém]*, právní stav k 1. 1. 2018.
11. FRANKOVÁ, Martina a kol. *Úvod do pozemkového práva*. 1. vydání. Beroun: Eva Rozkotová, 2014. 240 s. ISBN 978-80-87488-19-5.

12. HANEL, Martin a kol. *Odhad dopadů klimatické změny na hydrologickou bilanci v ČR a možná adaptační opatření*. 1. vydání. Praha: Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v.v.i., 2011, 108 s. ISBN 978-80-87402-22-1.
13. HORÁČEK, Zdeněk, KRÁL, Miroslav, STRNAD, Zdeněk, VYTEJČKOVÁ, Veronika. *Vodní zákon: komentář*. 3. vydání. Praha: Soudy, 2015, 320 s. ISBN 978-80-86846-57-6.
14. JANČÁŘOVÁ, Ilona, DUDOVÁ, Jana, HANÁK, Jakub, PEKÁREK, Milan, PRŮCHOVÁ, Ivana, VOMÁČKA, Vojtěch, ŽIDEK, Dominik. *Právo životního prostředí: Obecná část*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2016, 716 s. ISBN 978-80-210-8366-0.
15. JANČÁŘOVÁ, Ilona, DUDOVÁ, Jana, HANÁK, Jakub, PEKÁREK, Milan, PRŮCHOVÁ, Ivana, TKÁČIKOVÁ, Jana. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 624 s. ISBN 978-80-210-8041-6.
16. MACHAČKOVÁ a kol. *Stavební zákon. Komentář*. 3. vydání. C. H. Beck, 2018, 1216 s. ISBN 978-80-7400-558-9.
17. PRŮCHOVÁ, Ivana, HANÁK, Jakub a kol. *Voda v právních vztazích*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, 238 s. ISBN 978-80-210-7155-1.
18. SIEGEL M., Seth. *Budiž voda: Izraelská inspirace pro svět ohrožený nedostatkem vody*. 3. vydání. Praha: Aligier, 2018, 382 s. ISBN 978-80-906420-5-8.
19. STRNAD, Zdeněk a kol. *Vodní právo*. 2. vydání. Vodňany: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Fakulta rybářství a ochrany vod, 2015. 263 s. ISBN 978-80-7514-027-2.
20. VÍTEK, Jiří, STRÁNSKÝ, David, KABELKOVÁ, Ivana, BAREŠ, Vojtěch, VÍTEK, Radim. *Hospodaření s dešťovou vodou v ČR*. Praha: 01/71 ZO ČSOP Koniklec, 2015. ISBN 978-80-260-7815-9.
21. VOPRAVIL, Jan a kol. *Vliv činnosti člověka na krajinu českého venkova s důrazem na vodní režim a zadržování vody v krajině (Metodický postup)*. 1. vydání. Praha: Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i, 2011. ISBN 978-80-87361-09-2.
22. VOMÁČKA, Vojtěch, KNOTEK, Jaroslav, KONEČNÁ, Michaela, HANÁK, Jakub, DIENSTBIER, Filip, PRŮCHOVÁ, Ivana. *Zákon o ochraně přírody*

a krajiny. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 676 s. ISBN: 978-80-7400-675-3.

Kvalifikační práce

23. DVOŘÁK, Petr. *Právní úprava územní ochrany vod z hlediska množství* [online]. Praha: 2017 [cit. 17. 8. 2019]. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/120287986>
24. HAVLÍK, Radan. *Právní prostředky k zamezení vysychání krajiny* [online]. Brno: 2018 [cit. 13. 3. 2019]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/db3r3/Radan_Havlik_-_DP_final.pdf
25. MLÁDKOVÁ, Tereza. *Zhodnocení návaznosti územního plánu a komplexní pozemkové úpravy ve zvolené lokalitě*. [online]. České Budějovice: 2014 [cit. 13. 8. 2019]. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta. Dostupné z: https://theses.cz/id/ws9dq5/Mldkov_T__DP_2014.pdf
26. SEDLÁČEK, Jan. *Přirozená retence vody v krajině versus výstavba retenčních nádrží* [online]. České Budějovice, 2017 [cit. 13. 3. 2019]. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Přírodovědecká fakulta. Dostupné z: https://theses.cz/id/2f19dn/P_irozen_retence_vody_v_krajin__versus_vstavba_reten_nch_.pdf
27. SOBKOVÁ, Veronika. *Krajinný plán jako nástroj územního plánování* [online]. Brno: 2010 [cit. 7. 6. 2019]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/207088/esf_b/Bakalarska_prace_Sobkova_Veronika.pdf
28. SYCHRA, Václav. *Právní nástroje ke zvládnutí důsledků sucha* [online]. Brno: 2018 [cit. 13. 3. 2019]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/a2i3r/diplomova_prace.docx

Internetové zdroje

29. BLÁHA, Jaromír, ŠTROUFOVÁ, Zuzana, KOTECKÝ, Vojtěch. Druhové složení českých lesů. *hnutiduha.cz* [online]. Brno: Hnutí DUHA – Friends of the Earth Czech Republic, 2005 [cit. 9. 6. 2019]. Dostupné z:

https://www.hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/typo3/Druhova_skladba_ceskych_lesu.pdf

30. IPCC. *Climate Change 2014: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* [online]. Ženeva: IPCC, 2014 [cit. 31. 5. 2019]. Dostupné z: https://archive.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar5/syr/SYR_AR5_FINAL_full_wcover.pdf
31. Češi, Němci i Poláci protestovali proti rozšíření příhraničního dolu Turów v Polsku, bojí se ztráty vody. *iROZHLAS.cz* [online]. Český rozhlas, publikováno 28. 4. 2019 [cit. 26. 5. 2019]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/hradek-nad-nisou-polsky-dul-turow-tezba-demonstrace_1904281856_jak
32. Češi po revoluci nenašli cestu zpět na pole, půda trpí hospodařením velkých firem *ct24ceskatelevize.cz* [online]. Česká televize, aktualizováno dne 23. 6. 2019 [cit. 14. 8. 2019]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2846306-cesi-po-revoluci-nenasli-cestu-zpet-na-pole-puda-trpi-hospodarenim-velkych-firem?fbclid=IwAR0B8sNdaWbWUxhmT7DKvyyq4JO5pwTQtPkZHpRzD0n319hBbRoN7VejljaA>
33. DATEL, Josef V. a kol. *Činnosti k podpoře výkonu státní správy v problematice sucho v roce 2017 – úkol 3702 Ochranná pásma vodních zdrojů – průběžná zpráva* [online]. Praha: VÚV TGM, 2017 [cit. 31. 5. 2019]. Dostupné z: http://suchovkrajine.cz/sites/default/files/vystup/sucho-07-opvz-zaverecnazprava_0.pdf
34. Dešťovka. *sfzp.cz* [online]. Státní fond životního prostředí ČR [cit. 1. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.sfzp.cz/dotace-a-pujcky/destovka/>
35. Dílčí opatření sucho nevyřeší, krajina funguje jako celek, varují vědci. *iDNES.cz* [online]. iDnes.cz/Zprávy, publikováno 15. 7. 2018 [cit. 13. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/voda-v-cesku-koncepce-ceska-limnologicka-spolecnost-zadrzovani-vody-reky-koryta.A180715_140931_domaci_fer
36. Dotace ve vodním hospodářství. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 4. 7. 2019]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace/dotace-ve-vodnim-hospodarstvi/>
37. Dotace z OPŽP na ochranu a péči o přírodu a krajinu. *sfzp.cz* [online]. Státní fond životního prostředí ČR [cit. 14. 8. 2019]. Dostupné z:

- https://www.sfzp.cz/files/documents/storage/2019/03/13/1552491370_OP%C5%BDP%202014_let%C3%A1ky%20A4_PO%204_v2019_web.pdf
38. Důsledky změny klimatu. *ec.europa.eu* [online]. Evropská komise [cit. 16. 4. 2019]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/clima/change/consequences_cs
39. DZURÁKOVÁ, Miriam, ZÁRUBOVÁ, Kamila, UHROVÁ, Jana, ROZKOŠNÝ, Miloš, SMELÍK, Lukáš, NĚMEJCOVÁ, Denisa, ZAHŘÁDKOVÁ, Světlana, ŠTĚPÁNKOVÁ, Pavla, MACKŮ, Jaromír. Potenciál aplikace přírodě blízkých opatření pro zadržení vody v krajině a zlepšení ekologického stavu vodních útvarů. *Vodohospodářské technicko-ekonomické informace* [online]. 2017, roč. 59, č. 4, str. 25–32. ISSN 0322-8916. Dostupné: <https://www.vtei.cz/wp-content/uploads/2017/08/5726-VTEI-Potencial-aplikace-prirode-blizkych.pdf>
40. FRANKOVÁ, Linda, DOBROVSKÝ, Petr. Generel lokalit pro akumulaci povrchových vod. *Časopis Ochrana přírody* [online]. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2009, č. 5 [cit. 22. 7. 2019] ISSN 1210-258X. Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/z-nasi-prirody/generel-lokalit-pro-akumulaci-povrchovych-vod/?action=download>
41. Generel lokalit pro akumulaci povrchových vod. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 6. 6. 2019]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/133229/Generel_LAPV_vc_protokolu.pdf
42. Generel vodního hospodářství krajiny České republiky. *SPUCR.cz* [online]. Státní pozemkový úřad [cit. 19. 5. 2019]. Dostupné z: https://www.spucr.cz/frontend/webroot/uploads/files/2017/09/generel_final6906.pdf
43. HÁTLE, Miroslav. ÚSES v územním plánování. *casopis.ochranaprirody.cz* [online]. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR [cit. 7. 6. 2019]. Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/zvlastni-cislo/uses-v-uzemnim-planovani/>
44. HAVELKOVÁ, Svatava. Závazné stanovisko k zásahu do významného krajinného prvku a jeho forma. *Forumochranyprirody.cz* [online]. Fórum ochrany přírody [cit. 7. 6. 2019]. Dostupné z: <http://www.forumochranyprirody.cz/zavazne-stanovisko-k-zasahu-do-vyznamneho-krajinneho-prvku-jeho-forma>
45. HLÁSNÝ, Tomáš. Jak může ovlivnit změna klimatu smrkové a porosty v ČR. *Lesnická práce* [online]. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o., 2012, č. 1 [cit. 10. 6. 2019] ISSN 0322-9254. Dostupné z:

- <http://www.lesprace.cz/casopis-lesnicka-prace-archiv/rocnik-91-2012/lesnicka-prace-c-1-12/jak-muze-ovlivnit-zmena-klimatu-smrkove-porosty-v-cr>
46. Implementační plán Strategického rámce Česká republika 2030. *cr2030.cz* [online]. Ministerstvo životního prostředí [cit. 6. 8. 2019]. Dostupné z: <https://www.cr2030.cz/strategie/wp-content/uploads/sites/2/2018/10/Implementa%C4%8Dn%C3%AD-pl%C3%A1n.pdf>
47. Jak pozemkové úpravy bojují se suchem a erozí. *Zitkrajinou.cz* [online]. Státní pozemkový úřad [cit. 12. 8. 2019]. Dostupné z: <http://zitkrajinou.cz/voda-a-sucho/pozemkove-upravy-bojuji-se-suchem-erozi/>
48. Jak probíhá proces přijímání plánů oblastí povodí? *frankbold.org* [online]. Frank Bold, publikováno 20. 7. 2011 [cit. 30. 5. 2019]. Dostupné z: <https://frankbold.org/poradna/kategorie/eia-a-ippc/rada/jak-probiha-proces-prijimani-planu-oblasti-povodi>
49. Jak zadržet vodu v krajině. In: *Ekoprůkopníci* [televizní pořad]. ČT, vysíláno 17. 12. 2011 [cit. 11. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10257331325-ekoprukupnici/210382546320010-jak-zadrzet-vodu-v-krajine/>
50. Jaké dopady měla kolektivizace zemědělství v minulém století na evropské přírodní bohatství? *Ekolist.cz* [online]. Ekolist, publikováno 21. 12. 2015 [cit. 11. 4. 2019]. Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/publicistika/priroda/jake-dopady-mela-kolektivizace-zemedelstvi-v-minulem-stoleti-na-evropske-prirodni-bohatstvi>
51. JUST, Tomáš, MORAVEC, Pavel. Doporučení k projektům malých vodních nádrží. *strednicechy-ochranaprirody.cz* [online]. AOPK ČR [cit. 16. 8. 2019]. Dostupné z: <http://strednicechy.ochranaprirody.cz/pece-o-vodni-rezim-krajiny/male-vodni-nadrze/>
52. KANTOR, Petr, ŠACH, František. Možnosti lesů při tlumení povodní. *Lesnická práce* [online]. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o., 2002, č. 11 [cit. 8. 6. 2019] ISSN 0322-9254. Dostupné z: <http://www.lesprace.cz/casopis-lesnicka-prace-archiv/rocnik-81-2002/lesnicka-prace-c-11-02/moznosti-lesu-pri-tlumeni-povodni>
53. Katalog přírodě blízkých opatření pro zadržení vody v krajině. *suchovkrajine.cz* [online]. Ministerstvo životního prostředí [cit. 13. 6. 2019]. Dostupné z:

- http://www.suchovkrajine.cz/sites/default/files/vystup/p1_katalog_opatreni_0.pdf
54. KREČMER, Vladimír, ŠVIHLA, Vladimír, ŠACH, František, KANTOR, Petr, ČERNOHOUS, Vladimír. Lesy a povodně – souhrnná zpráva. *Lesnická práce* [online]. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o., 2003, č. 8 [cit. 8. 6. 2019] ISSN 0322-9254. Dostupné z: <http://www.lesprace.cz/casopis-lesnicka-prace-archiv/rocnik-82-2003/lesnicka-prace-c-08-03/lesy-a-povodne-souhrnna-zprava>
55. Koncepce ochrany před následky sucha pro území České republiky. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 16. 4. 2019]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/545860/Koncepce_ochrany_pred_nasledky_sucha_pro_uzemi_CR.pdf
56. Koncepce řešení problematiky ochrany před povodněmi v ČR. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 13. 8. 2019]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/koncepce-a-strategie/koncepce-reseni-problematiky-ochrany.html>
57. KVÍTEK, Tomáš, KRÁTKÝ, Michal. Listy opatření typu A v Plánech dílčích povodí Vltavy - opatření ke zlepšení retence a akumulace vody v krajině společně s ochranou jakosti povrchových a podzemních vod. *tpuvz.cz* [online]. Asociace pro vodu v krajině České republiky, z. s. [cit. 17. 8. 2019]. Dostupné z: http://www.tpuvz.cz/articles/2018_06_21/prispevky/Tom%C3%A1%C5%A1Kv%C3%ADtek_MichalKr%C3%A1tk%C3%BD.pdf
58. KVÍTEK, Tomáš. Principy a zásady retence a akumulace vody. In: *Změny krajiny proti změnám klimatu. Sborník XIX. celostátní konference pozemkové úpravy* [online]. Státní pozemkový úřad, 2016 [cit. 30. 6. 2019]. ISBN 978–80–7434–321–6. Dostupné z: https://www.spucr.cz/frontend/webroot/uploads/files/2016/11/sbornik_xix_konference_pozemkove_upravy4714.pdf
59. Legislativa v oblasti ochrany půdy. *vumop.cz* [online]. VÚMOP, v. v. i., publikováno 2. 1. 2019 [cit. 1. 7. 2019]. Dostupné z: https://encyklopedie.vumop.cz/index.php/LEGISLATIVA_V_OBLASTI_OCHRANY_P%C5%AEDY
60. Letošní rok ukázal, že přehrady a rybníky jako ochrana před suchem nefungují. *Ekolist.cz* [online]. Ekolist, publikováno 7. 11. 2018 [cit. 6. 6. 2019]. Dostupné z:

<https://ekolist.cz/cz/publicistika/priroda/letosni-rok-ukazal-ze-prehrady-a-rybniky-jako-ochrana-pred-suchem-nefunguji>

61. MACKOVIČ, Vladimír. Proč má územní plán řešit uspořádání krajiny? *Urbanismus a územní rozvoj* [online]. Brno: Ústav územního rozvoje, 2018, č. 1, s. 44-47 [cit. 11. 8. 2019]. ISSN 1212-0855. Dostupné z: <http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2018/2018-01/06-proc.pdf>
62. MACKOVIČ, Vladimír. Vazby územního plánu na řešení složek krajiny. *Urbanismus a územní rozvoj* [online]. Brno: Ústav územního rozvoje, 2012, č. 5, s. 68 - 73 [cit. 26. 5. 2019] ISSN 1212-0855. Dostupné z: https://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2012/2012-05/12_vazby.pdf
63. MACKOVIČ, Vladimír. Veřejný zájem v zemědělské krajině a proces územního plánování. *Urbanismus a územní rozvoj* [online]. Brno: Ústav územního rozvoje, 2013, č. 6, s. 23-28 [cit. 11. 8. 2019] ISSN 1212-0855. Dostupné z: https://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2013/2013-06/04_verejny%20zajem.pdf
64. Ministr Toman: Poslanci dnes schválili novelu, která rychle pomůže posílit zadržování vody v krajině. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství, publikováno 12. 2. 2019 [cit. 31. 5. 2019]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2019_ministr-toman-poslanci-dnes-schvalili.html?fbclid=IwAR1g0EacRobUe9UzWf8vsGMbuNNvbN4PpBVA0BNUR93fv_vi4DNj6n7x6h4
65. Mokřad zadrží v krajině víc vody než umělé nádrže. *Zitkrajinou.cz* [online]. Státní pozemkový úřad [cit. 13. 6. 2019]. Dostupné z: <http://zitkrajinou.cz/voda-a-sucho/mokrad-zadrzi-krajine-vic-vody-nez-umele-nadrze/>
66. Národní akční plán adaptace na změnu klimatu. *MZP.cz* [online]. Ministerstvo životního prostředí [cit. 8. 4. 2019]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/narodni_akcni_plan_zmena_klimatu/\\$FILE/OEOK-NAP_cely_20170127.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/narodni_akcni_plan_zmena_klimatu/$FILE/OEOK-NAP_cely_20170127.pdf)
67. Národní plány povodí. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 30. 5. 2019]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/voda/planovani-v-oblasti-vod/priprava-planu-povodi-pro-2-obdobi/narodni-plany-povodi/>

68. Národní plán povodí Dunaje. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 31. 5. 2019]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/voda/planovani-v-oblasti-vod/priprava-planu-povodi-pro-2-obdobi/zverejnene-informace/narodni-plany-povodi-1/narodni-plany-povodi-dunaje.html>
69. Národní plán povodí Labe. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 31. 5. 2019]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/voda/planovani-v-oblasti-vod/priprava-planu-povodi-pro-2-obdobi/zverejnene-informace/narodni-plany-povodi-1/narodni-plany-povodi-labe.html>
70. Národní plán povodí Labe, kapitola IV. Cíle pro povrchové vody, podzemní vody a chráněné oblasti vázané na vodní prostředí. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 31. 5. 2019]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/437748/NPP_Labe_kapitola_IV.pdf
71. Národní plán povodí Labe, kapitola V. Souhrn programu opatření k dosažení cílů. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 31. 5. 2019]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/437750/NPP_Labe_kapitola_V.pdf
72. Národní plán povodí Odry. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 31. 5. 2019]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/voda/planovani-v-oblasti-vod/priprava-planu-povodi-pro-2-obdobi/zverejnene-informace/narodni-plany-povodi-1/narodni-plany-povodi-odry.html>
73. Národní program Životní prostředí. *mzp.cz* [online]. Ministerstvo životního prostředí [cit. 4. 7. 2019]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/narodni_program_zivotni_prostredi
74. Návrh novely stavebního zákona a vodního zákona. *psp.cz* [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, publikováno 31. 10. 2018 [cit. 14. 8. 2019]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=140797>
75. Novinky v DZES 5 od roku 2019. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství, publikováno 1. 2. 2019 [cit. 30. 5. 2019]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/puda/novinky-v-dzes-5-od-roku-2019.html>
76. Osvobození od daně z pozemků u pozemků, které nelze žádným způsobem využívat. *financnisprava.cz* [online]. Finanční správa, publikováno 1. 1. 2017 [cit. 27. 8. 2019]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-nemovitych-veci/informace- stanoviska-a-sdeleni/2016/osvobozeni-od-dane-z-pozemku-u-pozemku-k-7753>

77. Past na farmáře s mokřady. Stát dává na jejich vznik dotace, zároveň ale vyměřuje tvrdou daň. *Lidovky.cz* [online]. Mafra, a.s., publikováno 21. 3. 2019 [cit. 25. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/noviny/past-na-farmare-s-mokrady-stat-dava-na-jejich-vznik-dotace-zaroven-ale-vymeruje-tvrdou-dan.A190320_223433_in_noviny_cek
78. Plán dílčího povodí Lužické Nisy a dalších přítoků Odry. *pla.cz* [online]. Povodí Labe, státní podnik [cit. 21. 7. 2019]. Dostupné z: <http://www.pla.cz/planet/projects/planovaniiov2014/detail.aspx?proj=3&kate=48>
79. Plánování v oblasti vod. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 30. 5. 2019]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zivotni-prostredi/ochrana-vody/vodni-ramcova-smernice/planovani-v-oblasti-vod/>
80. Plány povodí a programy opatření v mezinárodní oblasti povodí Labe. *ikse-mkol.org* [online]. Mezinárodní komise pro ochranu Labe. [cit. 21. 7. 2019]. Dostupné z: <https://www.ikse-mkol.org/cz/smernice-eu/ramcova-smernice-o-vodach/plany-povodi-a-programy-opatreni/>
81. Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny. *mzp.cz* [online]. Ministerstvo životního prostředí [cit. 4. 7. 2019]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/podpora_obnovy_prirozenych_funkci_krajiny
82. Politika územního rozvoje České republiky, ve znění Aktualizace č. 1. *mmr.cz* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj [cit. 24. 5. 2019]. Dostupné z: https://www.mmr.cz/MMR/media/MMR_MediaLib/%C3%9Azemn%C3%AD%20a%20bytov%C3%A1%20politika/%C3%9Azemn%C3%AD%20pl%C3%A1nov%C3%A1n%C3%AD/PUR%20%C4%8CR/2015_VI_8_cistopis_apur_1.pdf
83. Povodně a retence vody v krajině. *Nase-voda.cz* [online]. Naše voda – informační portál o vodě, publikováno 13. 8. 2013 [cit. 11. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.nase-voda.cz/povodne-retence-vody-krajine/>
84. Pozemkové úpravy se změní, zaměří se na dlouhodobé zadržování vody v krajině a závlahy. *Spucr.cz* [online]. Státní pozemkový úřad, publikováno 16. 1. 2019 [cit. 13. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.spucr.cz/aktuality/pozemkove-upravy-se-zmeni-zameri-se-na-dlouhodobu-zadrzeni-vody-v-krajine-a-zavlahy.html>
85. Proč v krajině chybí remízky? Za stráně odvádí zemědělci na daních pětkrát tolik co za pole. *iROZHLAS.cz* [online]. Český rozhlas, publikováno 3. 9. 2018 [cit. 13. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/rozhlas/2018/09/03/proc-v-krajine-chybi-remizky-za-strane-odvadi-zemdelci-na-danich-petkrat-tolik-co-za-pole>

3. 2019]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/dan-z-nemovitosti-zemedelstvi-miroslav-toman_1809031201_kro
86. Průvodce změnou klimatu. *Klimatickazmena.cz* [online]. Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v.v.i., [cit. 31. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.klimatickazmena.cz/cs/vse-o-klimaticke-zmene/pruvodce-zmenou-klimatu/>
87. Přirozené koryto vodního toku a jeho změny: nové pojetí v novele vodního zákona. *forumochranyprirody.cz* [online]. Fórum ochrany přírody [cit. 10. 8. 2019]. Dostupné z: <http://www.forumochranyprirody.cz/prirozene-koryto-vodniho-toku-jeho-zmeny-nove-pojeti-v-novele-vodniho-zakona>
88. Průvodce zemědělce Kontrolou podmíněnosti platný pro rok 2019. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 2. 7. 2019]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/kontroly-podminenosti-cross-compliance/aktuality/?date=2017-5&root=11789&type=&pos=10>
89. Půda v číslech. *statistiky.vumop.cz* [interaktivní online databáze]. VÚMOP, v.v.i. [cit. 12. 4. 2019]. Dostupné z: <https://statistiky.vumop.cz/?core=map>
90. ROHREROVÁ, Ludmila. Limity využití území. *uur.cz* [online]. Ústav územního rozvoje, aktualizováno dne 1. 7. 2019 [cit. 11. 8. 2019]. Dostupné z: http://www.uur.cz/default.asp?ID=2591#index_1
91. RUDA, Aleš. *Klimatologie a hydrogeografie pro učitele* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2014 [cit. 11. 4. 2019]. ISSN: 1802-128X. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/ps14/fyz_geogr/web/skripta/klimatologie_hydrogeografie.pdf
92. Situační a výhledová zpráva – půda. *eAgri.cz* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2018 [cit. 11. 6. 2019]. ISBN 978-80-7434-476-3. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/611976/SVZ_Puda_11_2018.pdf
93. Sněmovní tisk 321. *psp.cz* [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, aktualizováno 14. 8. 2019 [cit. 14. 8. 2019]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=321&snzp=1>
94. Správci vodních toků. *eAgri.cz* [online]. Ministerstvo zemědělství [cit. 10. 8. 2019]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/voda/spravci-vodnich-toku/>
95. Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR. *MZP.cz* [online]. Ministerstvo životního prostředí [cit. 8. 4. 2019]. Dostupné z:

- [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zmena_klimatu_adaptacni_strategie/\\$FILE/OEOK-Adaptacni_strategie-20151029.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zmena_klimatu_adaptacni_strategie/$FILE/OEOK-Adaptacni_strategie-20151029.pdf)
96. Strategický rámec Česká republika 2030. *cr2030.cz* [online]. Ministerstvo životního prostředí [cit. 5. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.cr2030.cz/strategie/dokumenty-ke-stazeni/>
97. Souhrnné přehledy o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí ČR *czuk.cz* [online]. Praha: ČÚZK, 2019 [cit. 11. 6. 2019]. ISBN 978-80-88197-11-9. Dostupné z: https://www.cuzk.cz/Periodika-a-publikace/Statisticke-udaje/Souhrne-prehledy-pudniho-fondu/Rocenka_pudniho_fondu_2019.aspx
98. ŠABACKÁ, Jana. ÚSES, jeho právní postavení a role z pohledu realizovatelnosti v praxi. *Forumochranyprrody.cz* [online]. Fórum ochrany přírody [cit. 7. 6. 2019]. Dostupné z: <http://www.forumochranyprrody.cz/uses-jeho-pravni-postaveni-role-z-pohledu-realizovatelnosti-v-praxi>
99. ŠOBR, Miroslav. Česko na střeše Evropy. *Geografické rozhledy* [online]. Praha: Česká geografická společnost, 2014, č. 1, s. 6 – 7 [cit. 13. 6. 2019]. ISSN 1210-3004. Dostupné z: <https://www.geograficke-rozhledy.cz/archiv/clanek/232/pdf>
100. Vliv současných zemědělských dotací na rozvoj venkova je spíše negativní. *dvs.cz* [online]. Triada spol. s.r.o., publikováno 15. 6. 2017 [cit. 14. 4. 2019]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6737227>
101. Vše, co teď bereme jako samozřejmost, bude minulostí. *Respekt.cz* [online]. Economia, a.s., publikováno 25. 4. 2019 [cit. 25. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2019/16/vstupuje-do-temneho-veku>
102. Úbytek zemědělské půdy loni klesl. *Nase-voda.cz* [online]. Naše voda – informační portál o vodě, publikováno 12. 9. 2018 [cit. 12. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.nase-voda.cz/ubitek-zemedelske-pudy-loni-klesl/>
103. Územní plán obce Týniště, textová část. *prestice-mesto.cz* [online]. Město Přeštice [cit. 11. 8. 2019]. Dostupné z: https://www.prestice-mesto.cz/e_download.php?file=data/editor/217cs_210.pdf&original=Tyniste_UP_Textova_cast.pdf
104. Zásadní změny v zemědělské dotační politice a systému jejich kontrol. *cleverfarm.cz* [online]. Cleverfarm, publikováno 4. 5. 2018 [cit. 2. 7. 2019]. Dostupné z: <https://www.cleverfarm.cz/blog/zasadni-zmeny-v-zemedelske-dotacni-politice-a-systemu-jejich-kontrol-cast-i>

105. Zásady územního rozvoje hlavního města Prahy. *iprpraha.cz* [online]. Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy [cit. 7. 8. 2019]. Dostupné z: <http://www.iprpraha.cz/platnezur>
106. Zásady územního rozvoje Jihočeského kraje. *geoportal.kraj-jihocesky.gov.cz* [online]. Krajský úřad Jihočeského kraje [cit. 7. 8. 2019]. Dostupné z: <https://geoportal.kraj-jihocesky.gov.cz/gs/zasady-uzemniho-rozvoje/>
107. Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje. *kr-jihomoravsky.cz* [online]. Jihomoravský kraj [cit. 7. 8. 2019]. Dostupné z: https://www.kr-jihomoravsky.cz/archiv/oupsr/zur_jmk_5/WEB_NAVRH/
108. Zásady územního rozvoje Karlovarského kraje. *kr-karlovarsky.cz* [online]. Karlovarský kraj [cit. 7. 8. 2019]. Dostupné z: https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-region-rozvoje/UZ_A1_ZUR_KK.aspx
109. Zásady územního rozvoje Královéhradeckého kraje. *kr-ralovehradecky.cz* [online]. Královéhradecký kraj [cit. 7. 8. 2019]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/rozvoj-kraje/uzemni-planovani/zasady-uzemniho-rozvoje-kralovehradeckeho-kraje-46187/>
110. Zásady územního rozvoje Libereckého kraje. *oupsr.kraj-lbc.cz* [online]. Liberecký kraj [cit. 7. 8. 2019]. Dostupné z: <https://oupsr.kraj-lbc.cz/page2416/Uzemne-planovaci-dokumenty-kraje/Zasady-uzemniho-rozvoje-Libereckeho-kraje/zasady-uzemniho-rozvoje-libereckeho-kraje-platne-vydane-2011>
111. Zásady územního rozvoje Moravskoslezského kraje. *msk.cz* [online]. Moravskoslezský kraj [cit. 7. 8. 2019]. Dostupné z: https://www.msk.cz/cz/uzemni_planovani/zasady-uzemniho-rozvoje-msk-2011-platne-do-21--11--2018-44261/
112. Zásady územního rozvoje Olomouckého kraje. *kr-olomoucky.cz* [online]. Krajský úřad Olomouckého kraje [cit. 7. 8. 2019]. Dostupné z: <https://www.kr-olomoucky.cz/zasady-uzemniho-rozvoje-olomouckeho-kraje-uplne-zneni-po-aktualizaci-c-3-cl-4579.html>
113. Zásady územního rozvoje Pardubického kraje. *pardubickykraj.cz* [online]. Krajský úřad Pardubického kraje [cit. 7. 8. 2019]. Dostupné z: <https://www.pardubickykraj.cz/zasady-uzemniho-rozvoje>

114. Zásady územního rozvoje Plzeňského kraje. *plzensky-kraj.cz* [online]. Krajský úřad Plzeňského kraje [cit. 7. 8. 2019]. Dostupné z: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/aktualizace-c-4-zasad-uzemniho-rozvoje-pk>
115. Zásady územního rozvoje Středočeského kraje. *kr-stredocesky.cz* [online]. Středočeský kraj [cit. 7. 8. 2019]. Dostupné z: <https://www.kr-stredocesky.cz/web/uzemni-planovani/zasady-uzemniho-rozvoje-stredoceskeho-kraje>
116. Zásady územního rozvoje Ústeckého kraje. *kr-ustecky.cz* [online]. Ústecký kraj [cit. 7. 8. 2019]. Dostupné z: <https://www.kr-ustecky.cz/zasady-uzemniho-rozvoje-usteckeho-kraje-dokumentace/ds-99030>
117. Zásady územního rozvoje Kraje Vysočina. *kr-vysocina.cz* [online]. Krajský úřad Kraje Vysočina [cit. 7. 8. 2019]. Dostupné z: <https://www.kr-vysocina.cz/aktualizace-c-1-zasad-uzemniho-rozvoje-kraje-vysocina/ds-301855>
118. Zásady územního rozvoje Zlínského kraje. *kr-zlinsky.cz* [online]. Krajský úřad Zlínského kraje [cit. 7. 8. 2019]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/opatreni-obecne-povahy-zasady-uzemniho-rozvoje-zlinskeho-kraje-cl-469.html>
119. Z Česka mizí ornice. Protierozní vyhláška je ale v nedohlednu. *euro.cz* [online]. Mladá fronta a. s., publikováno 9. 2. 2019 [cit. 1. 7. 2019]. Dostupné z: <https://www.euro.cz/byznys/z-ceska-mizi-ornice-protierozni-vyhlaska-je-ale-v-nedohlednu-1438059>
120. Zemědělská krajina by mohla zadržet o 40 procent více vody. *vumop.cz* [online]. VÚMOP [cit. 13. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.vumop.cz/zemedelska-krajina-mohla-zadrzet-o-40-procent-vice-vody>
121. Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství české republiky v roce 2017. *eAgri.cz* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2018 [cit. 9. 6. 2019]. ISBN 978-80-7434-477-0. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/609179/Zprava_o_stavu_lesa_2017.pdf
122. Zpráva o stavu vodního hospodářství České republiky v roce 2017. *eAgri.cz* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2018. ISBN 978-80-7434-463-3. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/607186/Modra_zprava_2017_WEB_18.pdf

Judikatura

123. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 9. 3. 2011, sp. zn. 2 As 98/2010-44 [online]. *Nejvyšší správní soud* [cit. 27. 8. 2019]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2010/0098_2As_100_2011031_0023714_prevedeno.pdf
124. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 23. 2. 2011, sp. zn. 1 As 87/2010–108 [online]. *Nejvyšší správní soud* [cit. 7. 6. 2019]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2010/0087_1As_100_2011031_5010706_prevedeno.pdf
125. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 21. 6. 2012, sp. zn. 1 Ao 7/2011 - 526 [online]. *Nejvyšší správní soud* [cit. 13. 6. 2019]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2011/0007_1Ao_110_2012072_3040343_prevedeno.pdf
126. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 28. 8. 2012, sp. zn. 1 Ao 1/2010–247 [online]. *Nejvyšší správní soud* [cit. 13. 6. 2019]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2010/0001_1Ao_100_2012091_8103121_prevedeno.pdf

Právní předpisy

a) Zákony

127. Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 20. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhez6mjrgqwtgna>
128. Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhez6mztgqwtcoi>
129. Zákona České národní rady č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 27. 8. 2019]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhez6mztgqwtcoi>

- [online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhez6mzthawteni&groupIndex=0](https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhez6mzthawteni&groupIndex=0)
130. Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 20. 6. 2019]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe2v6mryhewteni>
131. Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 23. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgayv6mjgawtcoa>
132. Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (vodní zákon). In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 30. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgayv6mrvqgwtgma>
133. Zákon č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 12. 8. 2019]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgazf6mjthewtcmi>
134. Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqga3f6mjygmwtemy>

b) Právní předpisy EU

135. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 9. 7. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32000L0060&from=CS>

c) Mezinárodní smlouvy

136. Evropská úmluva o krajině. *MZP.cz* [online]. Ministerstvo životního prostředí [cit. 16. 4. 2019]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/evropska_umluva_o_krajine_smlouva/\\$FILE/OZV_cesky_text_EoUK_20170220.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/evropska_umluva_o_krajine_smlouva/$FILE/OZV_cesky_text_EoUK_20170220.pdf)

d) Ostatní

137. Nařízení vlády č. 40/1978 Sb., o chráněných oblastech přirozené akumulace vod Beskydy, Jeseníky, Jizerské hory, Krkonoše, Orlické hory, Šumava a Žďárské vrchy. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 7. 2019]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzg44f6nbqfuya>
138. Nařízením vlády č. 10/1979 Sb., o chráněných oblastech přirozené akumulace vod Brdy, Jablunkovsko, Krušné hory, Novohradské hory, Vsetínské vrchy a oblast Žamberk-Králíky. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 7. 2019]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzg44v6mjqufuya>
139. Nařízení vlády č. 85/1981 Sb., o ochráněných oblastech přirozené akumulace vod Chebská pánev a Slavkovský les, Severočeská křída, Východočeská křída, Polická pánev, Třeboňská pánev a Kvartér řeky Moravy. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 7. 2019]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhayv6obvfuya>
140. Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 9. 7. 2019]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhez6mzzguwtemq>
141. Vyhláška č. 14/1994 Sb., kterou se upravují některé podrobnosti ochrany zemědělského půdního fondu. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 13. 8. 2019]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe2f6mjtufuyq>
142. Vyhláška č. 84/1996 Sb., o lesním hospodářském plánování. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck

- [cit. 9. 7. 2019]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe3f6obufuya>
143. Vyhláška č. 590/2002 Sb., o technických požadavcích pro vodní díla. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 14. 8. 2019]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgazf6njzgawtc>
144. Vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 7. 7. 2019]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqga3f6njqgawte>
145. Vyhláška č. 393/2010 Sb., o oblastech povodí. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 31. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgeyf6mzzgmwta>
146. Vyhláška č. 24/2011 Sb., o plánech povodí a plánech pro zvládání povodňových rizik. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 31. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgeyv6mrufuzq>
147. Vyhláška č. 178/2012 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 10. 8. 2019]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgez6mjxhawta>
148. Vyhláška č. 13/2014 Sb., o postupu při provádění pozemkových úprav a náležitostech návrhu pozemkových úprav. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 10. 8. 2019]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqge2f6mjtfuya>
149. Vyhláška č. 298/2018 Sb., o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 7. 7. 2019]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqge4f6mrzhawta>

Abstrakt

Předložená diplomová práce se zabývá právními aspekty zadržování vody v krajině, a to v reakci na aktuální problémy spojené se zhoršenou retenční schopností krajiny jako je sucho, půdní eroze či povodně. Po nastínění základních věcných a právní souvislostí dané problematiky navazuje analýza koncepčních, administrativně-právních a ekonomických nástrojů českého právního řádu, které slouží či mohou sloužit zadržování vody v krajině. V práci jsou rozebrány relevantní nástroje vodního zákona, lesního zákona, zákona o ochraně ZPF či zákona o ochraně přírody a krajiny. V návaznosti na to se práce zabývá úlohou územního plánování, pozemkových úprav a posuzování vlivu na životní prostředí pro danou problematiku. V práci nechybí komplexní zhodnocení relevantní právní úpravy z hlediska její účinnosti a případné návrhy *de lege ferenda*.

Klíčová slova: lesní zákon, povodně, pozemkové úpravy, půdní eroze, retence vody, sucho, územní plánování, voda v krajině, vodní režim, vodní zákon, zemědělský půdní fond

Legal aspects of water retention in the landscape

Abstract

This diploma thesis deals with the legal aspects of water retention in the landscape in response to the current problems associated with impaired landscape retention capacity such as drought, erosion or floods. The author first outlines the factual and legal context of the issue, which is followed by an analysis of conceptual, administrative-legal and economic instruments of the Czech legal order that can improve water retention capabilities of the landscape. The diploma thesis analyses the relevant instruments of the Water Act, Forest Act, Act on the protection of agricultural land or Act on protection of nature and landscape. Consequently, it deals with the role of land-use planning, land consolidation and environmental impact assessment for the issue. The thesis includes comprehensive evaluation of the relevant legal regulation in terms of its effectiveness and possible proposals *de lege ferenda*.

Key words: Forest Act, floods, land consolidation, soil erosion, water retention, drought, land-use planning, water in the landscape, water regime, Water Act, agriculture land resources